

UNIS INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA - ISTOČNO SARAJEVO NAUČNO - ISTRAŽIVAČKI INSTITUT

JIB: 4400577900003; PDV broj: 400577900003; Matični broj: 01887653;
Žiro račun: 554-013-00000-22-773 Naša Banka; 567-483-11000103-94 Atosbank

Ul. Srpskih ratnika br. 35, 71420 Pale, tel: 00387 (0) 57/378-180; 223-732; fax: 378-188
e-mail: institut@unis-institut.com; www.unis-institut.com

DOKAZI UZ ZAHTJEV ZA IZDAVANJE EKOLOŠKE DOZVOLE Broj:1175/2025

OBJEKAT: FARMA PILIĆA, KAPACITETA 30.000 KOMADA / TURNUSU

NOSILAC PROJEKTA: "NUKLEUS Group" d.o.o. Šarkani 4, PELAGIĆEVO

LOKACIJA: DIO K.Č. 962/1, K.O. PELAGIĆEVO, OPŠTINA PELAGIĆEVO

Istočno Sarajevo, avgust 2025. godine

Istočno Sarajevo 057/378-180	Pale 057/223-732	Višegrad 058/620-073	Vlasenica tel:056/710-911	Banja Luka 051/818-552
Direktor 065/524-121	Mob. 065/524-121	Mob. 065/888-502	Mob. 065/888-508	Mob. 065/888-504

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВЛАДА
МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ,
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ

Министар за просторно уређење, грађевинарство и екологију на основу члана 67. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12, 79/15 и 70/20), члана 5. Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине („Службени гласник Републике Српске“, бр. 28/13, 74/18 и 63/22) и Рјешења о испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине број 3-Е/03 од 05.07.2023. године, и з д а ј е

Л И Ц Е Н Ц У

„УНИС“

Институт за екологију, заштиту на раду и заштиту од пожара, д.о.о.
Источно Сарајево - Пале

Испуњава услове за обављање дјелатности из области заштите животне средине. Ова лиценца важи од 05.07.2023. године до 05.07.2027. године. Провјера испуњености услова за обављање дјелатности из области заштите животне средине вршиће се у складу са одредбама Закона о заштити животне средине и Правилника о условима за обављање дјелатности из области заштите животне средине.

Број регистра: 3-Е/03

Бања Лука: 05.07.2023. године

PREDMET:	Dokazi uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole
NOSILAC PROJEKTA	d.o.o. "NUKLEUS Group", Pelagićevo
ADRESA	Šarkani 4, Pelagićevo
ODGOVORNO LICE TEL / FAX	Miće Šarkanović, Tel:066/626-330
OBJEKAT	FARMA PILIĆA (ZA UZGOJ BROJLERA) SA PRATEĆIM SADRŽAJIMA
LOKACIJA	OPŠTINA PELAGIĆEVO
KAPACITET	30 000 brojlera po turnusu
PROJEKTNJA ORGANIZACIJA	"UNIS" – INSTITUT ZA EKOLOGIJU, ZAŠTITU NA RADU I ZAŠTITU OD POŽARA, ISTOČNO SARAJEVO
DATUM IZRADE	avgust, 2025. godine
BROJ PROTOKOLA	1175/2025
U IZRADI PROJEKTA UČESTVOVALI	Mirjana Knežević, dipl. ing. tehn. <i>Mirjana Knežević</i> Danijela Karać, dipl. ing. polj. <i>Danijela Karać</i> Risto Furtula, dipl.ing.mas. <i>Risto Furtula</i> Zvezdana Kajkut, dipl.inž.ekol. <i>Zvezdana Kajkut</i>
DIREKTOR INSTITUTA	prof. Đorđe Milišić <i>Đorđe Milišić</i>

SADRŽAJ :

UVOD.....	3
a) OPIS POSTROJENJA I AKTIVNOSTI, UKLJUČUJUĆI DETALJAN OPIS PROIZVODNOG ILI RADNOG PROCESA, TEHNOLOŠKE I DRUGE KARAKTERISTIKE.....	9
b) OPIS OSNOVNIH I POMOĆNIH SIROVINA, OSTALIH SUPSTANCI I ENERGIJE KOJA SE KORISTI ILI KOJU PROIZVODI POSTROJENJE ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE POTREBNE ENERGIJE I ENERGENATA ZA PROIZVODNI I RADNI PROCES.....	21
v) OPIS STANJA LOKACIJE NA KOJOJ SE NALAZI POSTROJENJE, UKLJUČUJUĆI REZULTATE IZVRŠENIH INDIKATIVNIH MJERENJA, KOJI OBUHVATAJU STEPEN ZAGAĐENOSTI VAZDUHA, NIVO BUKE, NIVO ZRAČENJA, KVALITET POVRŠINSKIH VODA, NIVO PODZEMNIH VODA, BONITET I NAMJENU ZEMLJIŠTA, KAO I SADRŽAJ ŠTETNIH I OTPADNIH MATERIJU U ZEMLJIŠTU	24
g) OPIS PRIRODE I KOLIČINE PREDVIĐENIH EMISIJA IZ POSTROJENJA U SVE DIJELOVE ŽIVOTNE SREDINE (VAZDUH, VODA, ZEMLJIŠTE), ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE ISPUŠTENIH GASOVA, VODE I DRUGIH OTPADNIH MATERIJU..., PO TEHNOLOŠKIM CJELINAMA, UKLJUČUJUĆI EMISIJE U VAZDUH, ISPUŠTANJE U VODU I ZEMLJIŠTE, BUKU, VIBRACIJE, SVJETLOST, TOPLOTU I ZRAČENJE (JONIZUJUĆA I NEJONIZUJUĆA), KAO I IDENTIFIKACIJU ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I ŽIVI SVIJET U CJELINI, KAO I ZDRAVLJE LJUDI ZA VRIJEME IZGRADNJE, REDOVNOG RADA POSTROJENJA ILI OBAVLJANJA AKTIVNOSTI.....	48
d) OPIS PREDLOŽENIH MJERA, TEHNOLOGIJA I DRUGIH TEHNIKA ZA SPREČAVANJE, SMANJIVANJE, UBLAŽAVANJE ILI SANACIJU ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU, PROPISANE OVIM ZAKONOM I DRUGIM PROPISIMA, TRETMAN I UPRAVLJANJE OTPADOM I UPRAVLJANJE NUS PROIZVODIMA KAO I MJERE U SLUČAJU INCIDENTNIH SITUACIJA	57
đ) OPIS OSTALIH MJERA RADI USKLADIVANJA SA OSNOVNIM OBAVEZAMA ODGOVORNOG LICA, POSEBNO MJERA NAKON ZATVARANJA POSTROJENJA KOJE MOGU UTICATI NA SPREČAVANJE ILI SMANJIVANJE ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	65
e) OPIS MJERA PLANIRANIH ZA MONITORING EMISIJA U ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA PROPISANE POSEBNIM PROPISIMA, PARAMETRE NA OSNOVU KOJIH SE MOGU UTVRDITI ŠTETNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I MJESTA, NAČIN I UČESTALOST MJERENJA UTVRĐENIH PARAMETARA	66
ž) OPIS RAZMATRANIH ALTERNATIVNIH RJEŠENJA U ODNOSU NA PREDLOŽENU LOKACIJU I TEHNOLOGIJU, KAO I DRUGE RAZLOGE ZBOG KOJIH SE ODLUČILO ZA PREDLOŽENA RJEŠENJA	68
z) PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM IZRAĐEN U SKLADU SA PROPISOM KOJI REGULIŠE UPRAVLJANJE OTPADOM.....	68
i) PRILOG	73
NETEHNIČKI REZIME	95

UVOD

Postrojenja koja mogu ugroziti životnu sredinu i koja mogu imati negativn uticaj na životnu sredinu stavljaju se pod poseban režim kontrole koja se sprovodi putem:

- uslova propisanih za dobijanje ekološke dozvole
- obaveza lica odgovornog za rad preduzeća o redovnom dostavljanju svih potrebnih podataka i informacija nadležnim institucijama vezano za ispunjenje propisanih uslova o zaštiti životne sredine
- sanacionih mjera za sprečavanje zagađenosti i dr.

Preradarstvo je grana stočarstva koja je postigla značajan nivo razvijenosti u Republici Srpskoj, što za posljedicu ima značajna ulaganja u ovoj oblasti tj. grade se namjenski objekti odnosno farme. Brojni su faktori koji utiču na brz razvoj preradarstva i sve veću zastupljenost proizvoda od mesa peradi u prehrani stanovništva.

Nakon obavljene Prethodne procjene uticaja na životnu sredinu i Rješenja Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, broj: 15.4.1-96-106/25 od 6.8.2025 godine, kojim Nosilac projekta „NUKLEUS Group“ d.o.o. Pelagićevo, nije dužan sprovesti procjenu uticaja na životnu sredinu, niti pribavljati studiju uticaja na životnu sredinu za projekat izgradnje farme za tov pilića, ukupnog kapaciteta od 30.000 komada po turnusu, opština Pelagićevo. (Rješenje u prilogu).

Nosilac projekta je dužan pokrenuti postupak za izdavanje ekološke dozvole u Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju za navedeni projekat određenu ovim rješenjem i lokacijskim uslovima, u skladu sa odredbama člana 85. Zakona o zaštiti životne sredine.

Nosilac projekta posjeduje **Lokacijske uslove broj: 03/6-364-16/25 od 8.8.2025 godine**, izdate od Odjeljenja za opštu upravu, prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove opštine Pelagićevo, a na osnovu Stručnog mišljenja i Urbanističko tehničkih uslova broj: SMUTU 77-06/25 AT od juna 2025.g urađeni od strane „Atrij“ d.o.o. Doboj, izrađena je investiciono-tehnička dokumentacija za izgradnju farme pilića (za uzgoj brojlera), na zemljištu označenom kao k.č. broj 962/1, K.O. Pelagićevo, Opština Pelagićevo, Republika Srpska (Lokacijski uslovi u prilogu dokumenta).

Dokazi uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole moraju biti usklađeni sa mišljenjem Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republičkog zavoda za zaštitu kulturno - istorijskog i prirodnog naslijeđa, te mišljenjem Opštine Pelagićevo.

Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite, odnosno JZU „Institut za javno zdravstvo Republike Srpske“, u stručnom mišljenju broj 500-5914-1/25, sa javno-zdravstvenog stanovišta navodi sljedeće: „Uvidom u dostavljenu dokumentaciju se uočava da se radi o farmi za tov pilića koja je lokacijski u naselju u ruralnom dijelu opštine Pelagićevo na parceli (R=821 m²) neposredno uz trasu lokalnog puta, preko koga je direktno uvezana sa primarnom saobraćajnom infrastrukturom ostatka opštine. Predmetna parcela okružena je poljoprivrednim površinama i individualnim objektima za stanovanje na udaljenosti 68 i 90 m, te je predmetna parcela (R ukupno=18.527m²) u obuhvatu Prostornog plana opštine Pelagićevo (2012-2032). Vodosnabdijevanje farme se vrši iz sopstvenog izvora, ali nije navedena vrsta vodnog objekta. Prema navedenom vode sa fekalnim materijama i vode od pranja objekta će se uklanjati izgradnjom lagune za otpadne vode i upojnog bunara, dok vode padavina se odvođe u okolne obradive površine i livade.

Sanitarne vode se uklanjaju na hirijenski način putem septičke jame. Prethodna procjena je sveobuhvatna i u njoj su razrađeni potencijalni rizici, štetni uticaji na okruženje i način njihovog smanjenja na mjestu stvaranja, te predložene mjere prevencije i zaštite. U objektu postoje ventilatori koji sa trafoom stvaraju buku i vibracije, a uz to najčešće se građani žale na neprijatne mirise. Prikazana je tabela sa kategorisanim vrstama otpada prema zahtjevima i odredbama Pravilnika o kategorizaciji i klasifikaciji otpada („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 19/15, 79/18) i opisan način uklanjanja prikazanih kategorija opasnih otpadnih materije kroz ugovoreni odvoz sa licenciranim ovlaštenim pravnim licem kada se objekat izradi. Zaključno mišljenje: Izvršena indikativna mjerenja parametara kvaliteta vazduha (SO₂, SO, NO₂, NH₃ i suspendovanih čestica RM10) prema zahtjevima Uredbe o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/12) ne ukazuju na značajne koncentracije koje upućuju na prisustvo aerozagađenja radom farme, dok utvrđeni nivo buke je ispod predviđenog za 4. zonu - Područja mješovite namjene/područja većinski poslovne namjene (poslovno-stambena područja, trgovačko-stambena područja) i područja neposredno uz magistralne i glavne gradske saobraćajnice prema Pravilniku o graničnim vrijednostima intenziteta zvuka („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 2/23). Potrebno je uraditi ispitivanje zdravstvene ispravnosti vode za piće koja će se koristiti u predmetnom objektu za tov pipića prema Pravilniku o zdravstvenoj ispravnosti vode namijenjene ljudskoj potrošnji („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 88/17, 97/18 i 93/23). U radu poštovati stroge higijenske principe i DDD mjere u sprečavanju i nastanku epidemija bolesti prema Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 90/17 i 63/22). Uzeti treba u obzir potencijalne kumulativne uticaje na životnu sredinu zbog velikor broja objekata za uzgoj živine i farma za uzgoj svinja. Neophodno je spriječiti kontaminaciju zemljišta sa azotnim materijama i fosforom, odnosno stvaranje nitrata osjetljivih zemljišta (Nitrarna Direktiva 91/b76/EES), zbog čega se mjesto za odlaganje guane mora držati pod kontrolom. Od strane Svjetske zdravstvene organizacije (S30) se navodi da je neophodno sprečavati nastajanje osjetljivih nitrata područja zbog takozvanog „sindroma plavih beba“, kada se umjesto oksihemoglobina stvara methemoglobin i proces ćelijske respiracije ne odvija na adekvatan način, pa djeca dobijaju plavu cijanotičnu boju kože i sluznica. S obzirom da su izvršena indikativna mjerenja vazduha i buke daje se saglasnost da se ne radi studija o uticaju na životnu sredinu za predmetni objekat. Potrebno je napomenuti da se treba imenovati lice odgovorno za upravljanje otpadom, izraditi Plan upravljanja otpadnim materijama na mjestu predmetne farme i voditi urednu dnevnu evidenciju o generisanim vrstama otpadnih materija u skladu sa Katalogom otpadnih materija i važećom zakonskom regulativom. U zaštiti javnog zdravlja potrebno je slijediti smjernice Politike „Zdravlje 2020“ Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, koje isto kao i S30 zastupa tezu da je zdravlje u svim politikama, te je potreban veći nivo odgovornosti svih sektora. Investitor je dužan za zaposlene na farmi pored ličnih i kolektivnih mjera zaštite obezbijediti prethodne i periodične preglede radnika u nadležnoj ustanovi uz napomenu da alergični na perje ne mogu raditi u ovakvom objektu.“

Odgovor na dostavljeno mišljenje:

Postupice se u skladu sa preporukama sadržanim u predmetnom mišljenju i preporuke kao i zaključke iz mišljenja koje ste dali sa aspekta javnog zdravlja, kao i usklađenost planiranih aktivnosti sa važećim propisima i standardima., kako slijedi:

- ✓ Kvalitet vode – Biće izvršena analiza kvaliteta vode iz bunara koji će se koristiti u objektima, a u skladu sa Pravilnikom o zdravstvenoj ispravnosti vode namijenjene ljudskoj potrošnji. Redovno će se vršiti praćenje fizičko-hemijskih i mikrobioloških parametara, u skladu sa važećim propisima i preporukama.
- ✓ Upravljanje otpadom – Biće imenovano lice odgovorno za upravljanje otpadom, izraditi Plan upravljanja otpadnim materijama i vodena dnevna evidencija o generisanim vrstama otpada, u skladu sa Katalogom otpadnih materija i relevantnim

- zakonodavstvom. Ugovori sa licenciranim firmama za zbrinjavanje opasnog otpada i saradnja sa veterinarskom stanicom biće pravovremeno zaključeni.
- ✓ Smanjenje rizika po okolinu – Manipulacija stajnjakom, sanitarne otpadne vode i padavinske vode biće tretirane na način koji sprečava kontaminaciju tla i podzemnih voda. Lokacija za odlaganje biće pod stalnim nadzorom.
 - ✓ Kvalitet vazduha i buka – Biće preduzete mjere za smanjenje buke i neprijatnih mirisa, naročito tokom ljetnih mjeseci, uključujući upotrebu dezodoransa na ventilacionim otvorima objekata.
 - ✓ Preventivne mjere – Redovno će se sprovoditi DDD mjere u cilju zaštite zdravlja ljudi i životinja, u skladu sa protivepidemijskim mjerama.
 - ✓ Zaštita radnika – Biće obezbijedene lične i kolektivne mjere zaštite na radu, kao i redovni zdravstveni pregledi zaposlenih u nadležnoj zdravstvenoj ustanovi.

Investitor u potpunosti prihvata zaključak da, s obzirom na sveobuhvatnost prethodne procjene uticaja na životnu sredinu i usklađenost sa zakonskom regulativom, nije potrebno izrađivati posebnu studiju uticaja na životnu sredinu.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u mišljenju broj: 12.03.5-330-1684/25 navodi: „Pregledajući ponudenu dokumentaciju pažnju smo usmjerili na rješenja koja su data za korišćenje i zaštitu voda i poljoprivrednog zemljišta, a u nadležnosti su Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. S obzirom na to da se radi o prethodnoj procjeni uticaja na životnu sredinu za farmu za tov pilića, a na osnovu analize dostavljenih podataka, mišljenja smo da da je sadržaj dokumentacije prihvatljiv, s tim da se uobziiri sljedeće: Materijal iz iskopa, prevashodno humusni sloj, odvoziti na unaprijed definisanu lokaciju, a kasnije isti koristiti za ozepenjavanje i uređenje površina unutar predmetnog kompleksa. U narednim fazama nuditi detaljno rješenje za odvođenje i tretman sanitarnih i otpadnih voda sa radnih površina, kao i platoa za skladištenje pilećeg stajnjaka, a koje će biti u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema gradske kanalizacije („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/01). Osigurati da voda koja se koristi za čišćenje objekta prije ispuštanja ispunjava kriterijume date Pravilnikom o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske vode („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 44/01). Imajući u vidu da će tokom uzgoja brojlera nastati velika količina đubriva potrebno je pridržavati se osnovnih principa dobre poljoprivredne prakse u korištenju đubriva („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 26/14). Pri realizaciji projekta neophodno je pridržavati se odredbi člana 27. i 34. Zakona o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 93/06, 86/07, 14/10, 05/12 i 58/19). Efikasno planiranje i sprovođenje mjera zaštite voda i zemljišta neophodno je kontinuirano sprovoditi, primjenom odrovarajućih rješenja navedenih dostavljenim dokumentom, kojim će se štetni uticaji svesti u zakonski propisane norme i na taj način sačuvati i popraviti ekološki kapacitet životne sredine u narednim fazama eksploatacije ovih objekata.“

Odgovor na dostavljeno mišljenje:

Uvažavajući dostavljeno mišljenje Ministarstva, ovim putem potvrđujemo da su svi komentari i sugestije pažljivo razmotreni i da će biti u potpunosti uzeti u obzir u narednim fazama izrade dokumentacije i realizacije projekta izgradnje objekata za tov pilića.

Date su odgovarajuće mjere sprječavanja i minimiziranja, koje su prikazane u poglavlju d) Opis predloženih mjera, tehnologija i drugih tehnika za sprječavanje, smanjivanje, ublažavanje ili sanaciju štetnih uticaja na životnu sredinu, propisane zakonom i drugim propisima, tretman i upravljanje otpadom i upravljanje nusproizvodima, kao i mjere u slučaju incidentnih situacija u predmetnom dokumentu.

U predmetnim Dokazima poglavlje e) Opis mjera planiranih za monitoring emisija u životnu sredinu, uključujući granične vrijednosti emisija propisane posebnim propisima, parametre na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu i mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara, detaljno naveden plan monitoringa. Navodimo da je cilj monitoringa da se utvrdi efikasnost predviđenih preventivnih mjera ublažavanja negativnih uticaja na kvalitet životne sredine, kao i da se identifikuje svaka promjena u novonastaloj životnoj sredini.

Republički zavod za zaštitu kulturno - istorijskog i prirodnog nasljeđa u svom mišljenju broj: 07/625-547/25 navodi: „Predmetna farma nalazi se na dijelu k.č. 962/1, K.O. Pelagićevo, opština Pelagićevo. Objekat je u svojoj namjeni predviđen kao objekat primarne poljoprivredne proizvodnje, farma brojlera. Farma je maksimalnog kapaciteta od 30 000 komada po turnusu. Predmetni lokalitet se nalazi u ruralnom području, u zoni poljoprivrednog zemljišta koje je u aktivnoj obradi. Uvidom u Registar zaštićenih prirodnih dobara i drugu dokumentaciju Zavoda, utvrđeno je da se predmetna lokacija ne nalazi u zaštićenom prirodnom području ili području planiranom za zaštitu prema izmjenama i dopunama Prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine. Takođe je utvrđeno da u obuhvatu uticaja predmetnog projekta nisu evidentirane prirodne vrijednosti. Imajući u vidu navedeno, sa stanovišta zaštite prirode, procjenjujemo da projekat može da se realizuje, uz obavezu pridržavanja svih mjera za sprječavanje, smanjivanje, ublažavanje ili sanaciju štetnih uticaja na životnu sredinu propisanih Podacima za prethodnu procjenu uticaja na životnu sredinu. Pored mjera navedenih u predmetnim Podacima, Zavod utvrđuje sljedeće mjere:-

Redovno održavati zelene površine u krugu kompleksa, kako bi se spriječilo širenje stranih i invazivnih vrsta. Na mjestima gdje je moguće, u krugu kompleksa i na njegovim obodima potrebno je formirati zasade drveća. Ukoliko zbog nedostatka prostora nije moguće formirati višeredni zasad drveća, a da bi se postigla što bolja funkcija zaštite, prijedlog je da se zasadi obrazuju od više vrsta drveća različitih osobina (brzine rasta, vidine, gustine i oblika krošnje) i izvrši sadnja drveća većeg prečnika krošnje u jednom redu i manjeg u dva reda. Da bi se ostvarila zaštita i u toku zimskog perioda, pored lišćarskih, potrebno je učešće zimzelenih i četinarskih vrsta. Uvidom u dostavljenu dokumentaciju, konstatujemo da u predmetnom obuhvatu nema evidentiranog graditeljskog nasljeđa, niti arheoloških lokaliteta. Ako se u toku građevinskih i drugih radova nađe na arheološka nalazišta ili nalaze, izvođač radova je dužan da odmah prekine radove i obavijesti Zavod, te da preduzme mjere da se nalazište ili nalaz na uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i položaju u kojem je otkriven.“

Odgovor na dostavljeno mišljenje:

Svi navodi iz mišljenja su uzeti u obzir i dopunjeni u Mjere za zaštitu pejzaža.

Mjere uključuju:

- obavezu formiranja zelenog pojasa gdje god je to moguće, sa sadnjom drveća različitih karakteristika (lišćarskih, zimzelenih i četinarskih vrsta),
- redovno održavanje zelenih površina s ciljem sprečavanja širenja invazivnih i stranih vrsta,

- kao i poštovanje svih propisa i mjera utvrđenih prethodnom procjenom uticaja na životnu sredinu, uključujući i preventivne mjere u slučaju eventualnog pronalaska arheoloških nalaza, u skladu sa članom 53. Zakona o kulturnim dobrima.

Shodno tome, može se potvrditi da su preporuke i zahtjevi Zavoda ugrađeni u mjere za zaštitu pejzaža, u predmetnom dokumentu.

Odjeljenje za opštu upravu i prostorno uređenje, Opština Pelagićevo, u mišljenju broj 03-96-4/25 navodi: „Mišljenja smo da je sadržaj dokumentacije prihvatljiv, da se u toku eksploatacije navedenog poljoprivredno-ekonomskog objekta ne očekuje negativan uticaj na podzemne i površinske vode, nivo buke koji može negativno uticati na lokalno stanovništvo, kvalitet okolnog zemljišta i biodiverzitet, te da nisu evidentirani objekti prirodnog i kulturnog naslijeđa. Zaključuje se da je primjenom predloženih mjera za sprječavanje, smanjenje i uklanjanje štetnih uticaja moguće osigurati visok nivo kvaliteta životne sredine u bližoj i daljoj lokaciji predmetnog objekta. S tim u vezi, a imajući u vidu ponuđena rješenja u pogledu lokacije, tehnologije i sirovina koje se koriste u samom tehnološkom procesu, ista zadovoljavaju tražene kriterijume zaštite životne sredine, kao i to da sirovine i tehnologija nemaju alternativu, mišljenje ovog organa je da za projekat farme pilića sprovođenje procjene uticaja na životnu sredinu i pribavljanja studije uticaja na životnu sredinu nije potrebno, te da se projekat može realizovati na naznačenoj lokaciji.

Odgovor na dostavljeno mišljenje:

Slažemo se sa navodima iz mišljenja Odjeljenja za opštu upravu i prostorno uređenje Opštine Pelagićevo, te smatramo da su uslovi za realizaciju projekta na naznačenoj lokaciji ispunjeni, kao i da nije neophodno sprovođenje procjene uticaja na životnu sredinu.

Cilj ovih Dokaza, je procjena mogućeg uticaja na životnu sredinu navedenog objekta na predmetnoj lokaciji, i davanje preporuka u cilju uskladjivanja tehničko-tehnoloških rješenja sa zakonski propisanim normama za parametre zagađenja radne i životne sredine.

Uloga Dokaza za izdavanje ekološke dozvole postrojenju, tj. objekata u sistemu zaštite životne sredine je višestruka, ali je primarna i prevashodna preventivna uloga. Dokazi se rade kako bi se zaustavila dalja degradacija životne sredine, spriječio uvoz i uvođenje zastarjelih i tzv. „prljavih“ tehnologija i postrojenja, koja su veliki i potencijalno opasni zagađivači životne sredine, kao i da bi se spriječili hemijski ili ekološki incidenti ili udesi širih razmjera.

Svi zaključci i mjere zaštite koji su proistekli iz ovih Dokaza predstavljaju obavezu koja se mora sprovoditi i ugraditi u dokumentaciju.

Prilikom izrade Dokaza uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole rukovodili smo se sledećim propisima:

- Zakon o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 71/12, 79/15, 70/20),
- Zakon o zaštiti prirode („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 49/24),
- Zakon o zaštiti vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/11, 46/17),
- Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 111/13, 106/15, 70/20, 63/21 i 65/21),
- Zakon o vodama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 50/06, 92/09, 121/12, 74/17),
- Zakon o rudarstvu („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 62/18)
- Zakon o geološkim istraživanjima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 110/13, 91/17),
- Zakon o kulturnim dobrima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 11/95, 103/08)

- Zakon o uređenju prostora i građenju ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 40/13, 106/15, 3/16, 84/19)
- Zakon o zaštiti na radu ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 01/08 i 13/10)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 93/06, 86/07, 14/10, 05/12, 58/19)
- Zakon o šumama ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 75/08, 60/13, 70/20)
- Zakon o lovstvu ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 60/09, 50/13)
- Zakon o zaštiti od požara ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 94/19)
- Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 36/19)
- Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 121/12, 46/17)
- Uredba o klasifikaciji voda i kategorizaciji vodotoka („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 42/01),
- Pravilnik o projektima za koje se sprovodi procjena uticaja na životnu sredinu i kriterijumima za odlučivanje o potrebi sprovođenja i obimu procjene uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/12),
- Pravilnik o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/12),
- Pravilnik o načinu održavanja riječnih korita i vodnog zemljišta („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 34/03),
- Pravilnik o mjerama zaštite, načinu određivanja, održavanja i obilježavanja zona sanitarne zaštite („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 76/16)
- Pravilnik o uslovima ispuštanja otpadnih voda u površinske vode („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 44/01),
- Pravilnik o uslovima ispuštanja otpadnih voda u javnu kanalizaciju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 44/01),
- Pravilnik o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/01),
- Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 19/15, 79/18),
- Uredba o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/12),
- Uredba o merenjima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora zagađivanja ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 5/2016),
- Uredba o strogo zaštićenim i zaštićenim divljim vrstama („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 46/89),
- Pravilnik o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Službeni list SRBiH“, broj 46/89),
- Pravilnik o graničnim vrijednostima intenziteta buke („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 2/23),
- Pravilnik o klasifikaciji i kategorizaciji rezervi mineralnih sirovina i vođenju evidencije o njima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 92/14)
- Pravilnik o sadržini programa, projekata i elaborata geoloških istraživanja ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 84/14)
- Pravilnik o načinu skladištenja, pakovanja i obilježavanja opasnog otpada („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 49/15“)
- Pravilnik o zdravstvenoj ispravnosti vode namjenjene za ljudsku potrošnju („Službeni glasnik Republike Srpske, br. 88/17);
- Pravilnik o graničnim i remedijacionim vrijednostima zagađujućih, štetnih i opasnih materija u zemljištu („Službeni Glasnik Republike Srpske“ 82/21)

U skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske, br. 71/12, 79/15 i 70/20) i Pravilnikom o postrojenjima koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/12) nosilac projekta d.o.o. "NUKLEUS Group" Pelagićevo za planirani predmetni objekat - Farma pilića (za uzgoj brojlera) sa pratećim sadržajima, koja će se nalaziti na zemljištu označenom kao dio k. č. br. 962/1 K. O. Pelagićevo, opština Pelagićevo, planiranog uzgojnog kapaciteta 30 000 komada brojlera po turnusu, podnosi Dokaze uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole. Uzimajući u obzir namjenu i kapacitet objekta ovim Zahtjevom za izdavanje ekološke dozvole se dostavljaju podaci o predmetnoj farmi.

a) OPIS POSTROJENJA I AKTIVNOSTI, UKLJUČUJUĆI DETALJAN OPIS PROIZVODNOG ILI RADNOG PROCESA, TEHNOLOŠKE I DRUGE KARAKTERISTIKE

a.1) Opis Lokacije

Na osnovu zahtjeva investitora i Stručnog mišljenja i Urbanističko tehničkih uslova broj: SMUTU 77-06/25 AT od juna 2025.g urađeni od strane „Atrij“ d.o.o. Doboj, izrađena je investiciono-tehnička dokumentacija za planirani predmetni objekat - Farma pilića (za uzgoj brojlera) sa pratećim objektima, kapaciteta 30 000 brojlera po turnusu, na dijelu zemljištu označenom kao k.č. 962/1, K.O. Pelagićevo, opština Pelagićevo.

Na lokaciji je predviđena 1 farma sa 30.000 brojlera sa jednim silosom i internim saobraćajnicama i platoima i dezo-barijerom kod ulaza na parcelu. Objekat je lociran u okviru predmetne parcele. Prilaz objektu omogućen je sa postojećeg puta naselju i preko internih saobraćajnica.

Objekat je u svojoj namjeni predviđen kao objekat primarne poljoprivredne proizvodnje – farma brojlera. Farma je maksimalnog kapaciteta od 30.000 komada/turnus.

Predmetna katastarska parcela je neizgrađena. Sa južne strane parcela graniči sa pristupnim putem. Dok sa ostalih strana sa izgrađenim i neizgrađenim zemljištem u privatnom vlasništvu.

Predmetna lokacija ima pristup preko postojećeg pristupnog puta sa južne strane parcele. U smislu infrastrukturne opremljenosti, predmetno područje opremljeno je javnom elektrodistributivnom mrežom. Snabdjevanje vodom će biti iz sopstvenog izvora.

Predmetna parcela 962/1 je u vlasništvu investitora 1/1. Uvidom u kopiju katastarskog plana, utvrđeno je da se predmetna parcela u površini $P=821m^2$ po kulturi klasi vodi kao njiva 3. klase i u površini $P=17706m^2$ vodi kao njiva 4. klase. **Ukupna površina parcele je $P=18.527m^2$.**

Krajnje gabaritne dimenzije objekata za uzgoj brojlera su: 84,80mx22,70m, spratnosti prizemlje (Pr); Neto površina objekta: **1.615,60 m²**

Teren na lokaciji je ravan i pogodan za izgradnju traženog objekta. Ne postoji rizik od plavljenja zemljišta niti pojave klizišta. Veličina i oblik parcele oblikom i dimenzijama zadovoljavaju potrebe za nesmetano održavanje i funkcionisanje predmetnog objekta.

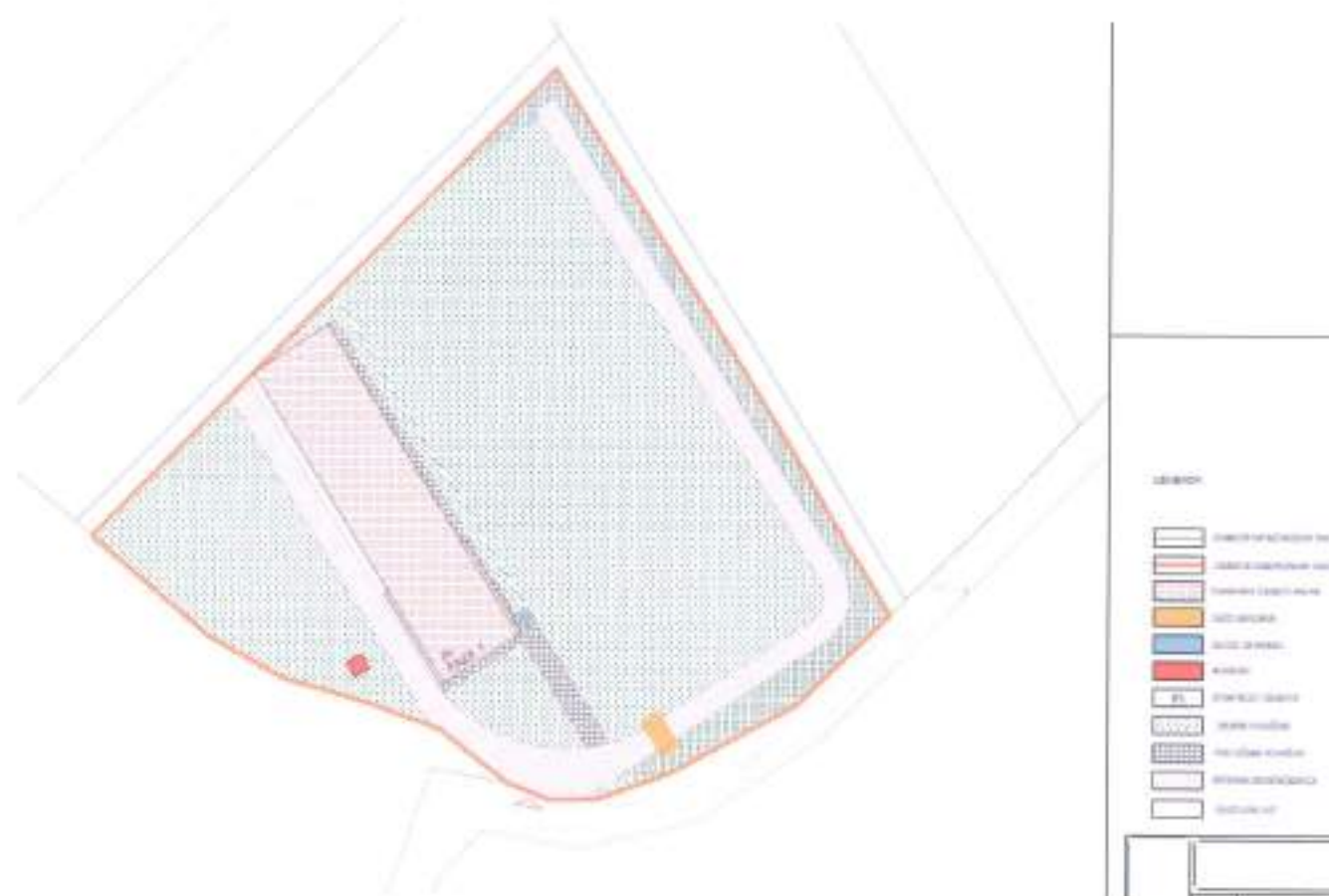
Slika 1 : Pozicija predmetne lokacije Google Earth

Slika 2 : Trenutno stanje predmetne lokacije i parcele na kojoj je planirana farma pilića

Lokacija za gradnju objekta je relativno ravna, tako da prilikom izvođenja zemljanih radova nije potrebno vršiti veća zasijecanja ili nasipanja terena. Projektovana nula objekta u odnosu na vanjsko uređenje uzdignuta za 0.20 m.

Slika br.3 Model predviđene farme pilića na lokaciji (u prilogu)

U pogledu namjene objekta, proizvodni objekat – farma za tov brojlera kapaciteta 30.000 kom., u proces ulaze jednodnevni pilići koji se tove 42 dana do ciljane težine, a izlazni proizvod su brojleri.

Da bi se obezbjedio tov pilića u pilićarniku potrebno je u istom predvidjeti sve sadržaje koji se podrazumjevaju u objektima ove namjene, odnosno koji su sastavni dio proizvodnog procesa: aneks sa prostorijama za komandnu tablu-uređaj i elektroormar, prostorije za nadzor nad tovom, prostor za smještaj uređaja za pripremu vode, prostor za isporuku pilića i sl. Neposredno pred ulazom predmetne parcele je postavljena dezobarijera za dezinfekciju obuće zaposlenih.

Opšti uslovi gajenja koje treba obezbjediti i sprovoditi u toku procesa proizvodnje su:

1. priprema objekta za naseljavanje,
2. naseljavanje živine,
3. uspostavljanje evidencije,
4. obezbjeđenje i kontrola ambijentalnih uslova,
5. osvetljenje objekta,
6. sistem hranjenja i pojenja.

a.2. Tehnološki postupak uzgoja tovnih pilića

Uzgoj tovnih pilića u okviru farme će biti organizovan kroz sljedeće cjeline:

1. Transport i prijem jednodnevnih pilića
2. Tov
3. Isporuka utovljenih pilića

Jednodnevni pilići će se useljavati u prostor farme, koji će prethodno biti očišćen, dezinfikovani i u koji će biti unesena prostirka od sjeckane slame.

Tov pilića će se odvijati u tri faze. U prvoj fazi pilići se hrane koncentrovanim hranivom tzv. starterom. Ishrana starterom se primjenjuje cca 14 dana, odnosno dok pilići ne postignu tjelesnu masu od 500 g. U sljedećem periodu, koji traje cca 21 dan, kao hranivo se daje tzv. grover. U ovom periodu brojleri postignu tjelesnu masu koja u prosjeku iznosi cca 2,1 kg. Hraniva tipa starter i grover pored ostalih komponenti sadrže i materije kao što su riblje ulje, riblje brašno, mesno - koštano brašno i sl. koje pilećem mesu daju neprijatan ukus, stoga se u posljednjoj fazi tova, ishrana vrši tzv. finišerom, hranivom koje ne sadrži navedene materije. Treća faza tova (isčišćavanje), traje cca 7 dana i u tom periodu brojleri izgube malo na težini postignutoj u periodu tova.

Tabela 1 : Sadržaj proteina u hranivu i hranljiva vrijednost

Hrana	Protein (%)	MJ/kg
Starter (0 - 2,2 nedjelja)	23	13,0
Grover(2,5 - 5 nedjelja)	22	13,4
Finišer (poslije 5 nedjelja)	21	13,4

Tabela 2 : Potrošnja hrane i vode

Uzrast brojlera	Prosječna tjelesna masa brojlera (g)	Nedeljna potrošnja hrane (g/pile)	Dnevna potrošnja vode (g/pile)
1 ned.	150	158	35
2 ned.	400	322	85
3 ned.	735	520	145
4 ned.	1.120	660	180
5 ned.	1.555	870	220
6 ned.	2.000	1.030	250

Ishrana i napajanje pilića će se vršiti na principu *ad libitum* - po volji. U predmetnoj farmi proces ishrane i napajanja će biti automatizovan. Za ishranu će se koristiti kompletnim hranivima. Voda za napajanje pilića će se obezbjeđivati iz bunara (mora biti kontrolisana). Napajanje će se vršiti vodom zagrijanom na 20 - 22 °C. Jedna poilica se postavlja na 80 pilića.

Jednodnevni pilići su jako osjetljivi na niske spoljne temperature stoga je u objektu farme neophodno instalirati sistem za zagrijavanje. Pilići će se useljavati u objekat prethodno zagrijan na temperaturu od 35 °C. Kako pilići rastu, zahtjevi za zagrijavanjem prostora opadaju, pa se u toku tova temperatura smanjuje nedeljno za cca 2 °C.

Tabela 3 : Temperatura

Uzrast	Temperatura °C
1. dan	33
2. dan	32
od 7. dana	30
2. nedelje	28-26
3. nedelje	25-24
4. nedelje	23
kasnije	20

Kako bi se obezbijedili odgovarajući mikroklimatski uslovi u okviru farme biće instalisan i sistem za ventilaciju, pomoću koga će se vršiti izmjena vazduha i održavati vlažnost vazduha na nivou nižem od 65 %.

Prostor za uzgoj pilića osvijetljava se vještačkim osvijetljenjem. Tov brojlera će se odvijati u sistemu 24 h osvijetljenja. Jačina osvijetljenja od 60 Lux, koja se primjenjuje pri useljenu objekta, u toku tova se smanjuje i pred iseljenje iznosi 20 Lux.

Sistem ishrane, napajanja, ventilacije i zagrijavanja prostora je kompjuterizovan i njime će se upravljati preko komandne table smještene u predsoblju prostorije u kojoj se tov i odvija.

Nakon završenog tova, brojleri će se odnositi na klanje, a prostor u kome je tov vršen se priprema za prijem novog turnusa.

KOLIČINA I MASA TOVNIH PILIĆA PREMA FAZAMA UZGOJA

U cilju utvrđivanja optimalnih uslova uzgoja i izbjegavanja prenaseljenosti koja može negativno uticati na proizvodni proces, zdravlje jedinki i okolinu, dostavljamo sljedeće podatke:

- Planirani kapacitet objekta: **30.000 tovnih pilića po turnusu**
- Neto površina objekta: **1.615,60 m²**
- Gustoća naseljenosti: **približno 18,57 pilića po m²**
- Faze uzgoja (prema standardnom uzgojnom ciklusu od 42 dana):

Faza	Starost pilića	Broj jedinki	Prosječna masa po jedinki (kg)	Ukupna masa (kg)
Start (početna)	0–7 dana	30.000	0,15	4.500
Rani rast	8–21 dan	29.800*	0,70	20.860
Srednji rast	22–35 dan	29.500*	1,80	53.100
Završna faza	36–42 dan	29.000*	2,50	72.500

*Procijenjeni broj jedinki uz očekivani mortalitet od 1–3% tokom ciklusa.

Osnovni uslovi koje mora da zadovolji svaki objekat ili prostorija za tov pilića

To su suvoća, provjetrenost, obezbjeđenje potrebne temperature i vlažnosti vazduha, osvijetljenje, čistoća (mogućnost lakog i detaljnog čišćenja, pranja i dezinfekcije) i zaštita od ulaska neželjenih životinja.

osoba, odnosno pristupa domaćih i divljih životinja (naročito grabljivica i drugih ptica koje žive slobodno u prirodi i glodara).

Piličarnik se ubraja u onu vrstu zahvata koja svojom izgradnjom i korištenjem nema većeg uticaja na životnu sredinu, ali je bez obzira na to potrebno preduzimati sve mjere zaštite kako bi se mogući uticaj sveo na minimum (smanjenje širenja neprijatnih mirisa, tretman otpada, tretman otpadnih voda, provođenje zdravstvenih i higijensko-sanitarnih mjera uz nadzor veterinarske službe, pravilno i hitno postupanje u mogućim akcidentnim situacijama i sl.).

Prostirka je veoma značajna kao činilac okoline u podnom sistemu držanja. Pravilo je da se prostirka mjenja za svaki turnus pilića i da se prostire u sloju debljine 3 do 5 cm ljeti, i 5 do 8 cm zimi. Za prostirku se može koristiti šuška mekog drveta, sjeckana pšenična i ražena slama (u objektu je u upotrebi sjeckana slama), sjeckana kukurozovina, pozder, prekupljene kočanke kukuruza, ljuske suncokreta, bundeve ili sličnog materijala koji je dostupan i koji dobro upija vlagu. Prostirka mora biti suva i zdrava; nikad se ne smije koristiti materijal koji je truo i miriše na bud, koji sadrži ostatke raznih hemijskih preparata (pesticida) i koji je na ma koji način sumnjiv materijal. Tokom toga prostirka se mora održavati u rastresitom stanju.

Kad je u pitanju zdravlje pilića, naglasak je na preventivi, jer je ona daleko najbolji i najekonomičniji način kontrole bolesti. U slučaju da dode do bolesti u intenzivnoj brojlerskoj proizvodnji, teško je ili pak nemoguće zaustaviti je, a posljedice su veliki ekonomski gubici (povišeno uginuće, visoki troškovi liječenja, slabi završni rezultati). U slučaju bilo kakvih promjena na pilićima, ili u njihovom ponašanju, najbolje je što prije pozvati nadležnu veterinarsku službu. Proizvođači su obavezni da sprovode redovan program vakcinacije svojih jata u skladu sa propisanim programom. Vakcinacija se vrši u saradnji sa nadležnom veterinarskom službom.

Predmetni objekat

Namjena planiranog objekta je ekonomski. Kapacitet farme će biti 30.000 komada, na ulazu u farmu planirana je dezo barijera, a unutar prostora farme postavljen silos za hranu, agregat i kolska vaga.

U okviru proizvodnog objekta i parcele potrebno je predvidjeti sve potrebne prostorije i pridržavati se svih važećih propisa i standarda vezanih za ovu vrstu namjene (Pravilnik o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja, Sl. glasnik RS br. 136/10).

Dimenzije i spratnost

Krajnje gabaritne dimenzije objekata za uzgoj brojlera su: 84,81m x 22,70m, spratnosti prizemlje (Pr). Planirano je postavljanje silosa za hranu, prečnik silosa je Ø3,0m na ploči dim 4,00x4,00m. Sa južne strane prema pristupnom putu planirana je dezo barijera na ulazu i izlazu sa parcele.

Nivelaciona kota

Nivelaciona kota poda prizemlja riješiti projektom, s tim da je ona minimalno jednaka koti uredenog terena oko objekta a maksimalno izdignuta 1,5m u odnosu na finalno uređen teren oko objekta.

Gradevinske i regulacione linije

Građevinska linija je planska linija na površini, iznad ili ispod površine zemlje i vode, određena grafički i numerički planom ili na osnovu plana, koja predstavlja granicu do koje se objekat može graditi ili na kojoj se mora graditi, odnosno liniju koju ne smije preći najistureniji dio objekta.

Regulaciona linija je planska linija koja odvaja zemljište planirano za izgradnju i funkciju predmetnog objekta od površina za drugu namjenu. U konkretnom slučaju regulacione linije jednake su postojećim granicama parcele koje razdvajaju površine javnog korištenja (putno zemljište) u odnosu na privatno.

Na grafičkom prilogu Plan građevinskih i regulacionih linija date su regulacione i građevinske linije i dimenzije horizontalnih gabarita predmetnog objekta.

Građevinske linije date u grafičkom prilogu, odnose se na prizemlje i u horizontalnom i u vertikalnom smislu predstavljaju maksimalne gabarite i liniju preko koje ne smije preći najistureniji dio objekta koji predstavlja bruto građevinsku površinu objekta. Tolerancija u odnosu na građevinske linije u konkretnom slučaju dozvoljena je na dijelu razvijenog fasadnog platna i to se odnosi isključivo na standardne krovne strehe, simsove, atike, konzolne nadstrešnice i arhitektonske estetske detalje u funkciji oblikovanja.

Građevinske i regulacione linije date kroz grafičke priloge predstavljaju obavezu projektanta, izvođača i budućeg korisnika prilikom izrade projektne dokumentacije odnosno prilikom izgradnje objekta.

Uslovi za arhitektonsko oblikovanje

Arhitektonskim oblikovanjem objekta treba težiti stvaranju savremenog arhitektonskog i likovnog izraza karakterističnog za namjenu predmetnog objekta. Oblikovanje mora biti usklađeno sa kontekstom u kome objekat nastaje, predviđenom namjenom i osnovnim pravcima razvoja grada.

U cilju maksimalnog iskorištavanja prednosti podneblja i lokalnog klimata, sugeriše se primjena elemenata bioklimatskog principa građenja koji se baziraju na tradiciji i iskustvu življenja u ovom podneblju, a iskazuju se kroz pravilnu orijentaciju objekta, primjenu odgovarajućih građevinskih materijala, korišćenje elemenata zaštite od sunca, korišćenje principa aktivnog zahvata sunčeve energije itd.

Konstrukcija objekta

Objekat graditi od čvrstih materijala odgovarajućeg kvaliteta tako da se zadovolji stabilnost, funkcionalnost i buduća namjena objekta.

Objekat farme planirano je da se gradi kao monolitna zidana konstrukcija sa AB stubovima i gredama, vertikalnim i horizontalnim serklažima sa bočnih strana, te fasadnim zidovima od blok opeke i termoizolacije 10cm sa spoljašnje strane. Krov će biti riješen kao čelična konstrukcija, dvovodan je a krovni pokrivač je planiran od trapeznog lima.

Temeljenje objekta izvršiti na osnovu elaborata o geomehničkim ispitivanjima i statičkog proračuna koji je sastavni dio tehničke dokumentacije potrebne za izvođenje.

Projekovanjem i eksploatacijom ovog prostora moraju biti primjenjene mjere kojima će se obezbijediti uređenje i očuvanje tla kao građevinskog zemljišta i životne sredine. Posebno se određuje obaveznost zaštite svih dobara prilikom iskopa temeljnih jama i drugih iskopa.

Uređenje građevinske parcele

Na osnovu čl.101, stav 2, tačka d), Zakona o uređenju prostora i građenju (Sl. glasnik RS broj 40/13) za objekte BGP veće od 400,00 m², obavezna je izrada projekta vanjskog uređenja. Projektom vanjskog uređenja potrebno je obuhvatiti dio zemljišta koji je potreban za nesmetano funkcionisanje i korištenje objekta. Projektom vanjskog uređenja trebaju biti riješeni:

- Pristup parceli riješiti sa južne strane parcele, priključenjem na postojeći lokalni put. Projektom vanjskog uređenja treba dati rješenja svih internih saobraćajnih površina, evakuacionih puteva, šahtova svih komunalnih instalacija, pješačkih i zelenih površina. Na kolskom i pješačkom ulazu moraju biti izgrađene dezinfekcione barijere ispunjene vodenim rastvorom dezinficijensa.

Površine ispred ulaza i pješačke površine oko objekta betonirati. Površine namjenjene kolskom saobraćaju raditi od asfalta ili elemenata za popločavanje namjenjenih za motorni saobraćaj. Ovičanje kolovoza i pješačkih površina izvesti ugradnjom betonskih prefabrikovanih ivičnjaka.

Horizontalnu i vertikalnu saobraćajnu signalizaciju uraditi u skladu sa odredbama Zakona o osnovama bezbjednosti u saobraćaju.

- Odvodnja oborinskih voda sa krovnih i manipulativnih površina rješava se prirodno, bez prečišćavanja. Čišćenje objekata farme će se vršiti suvom metodom.
- Evakuaciju čvrstih otpadnih materija, odnosno uginulih životinja sa prostora predmetne parcele neophodno je sprovesti prema ugovoru sa ovlašćenom institucijom, za vrste otpada razvrstane prema Katalogu. Eventualno uginule životinje zbrinjavati u skladu sa propisima iz oblasti veterinarstva i u saradnji sa službom ovlašćenom za zbrinjavanje ove vrste otpada.

Za privremeno odlaganje otpada od prostirke i đubriva od pilića predviđjeće se đubrišni prostor veličine adekvatne kapacitetu farme, a koji mora biti izgrađen od vodonepropusnog betona sa potrebnom hidroizolacijom tako da spriječi zagađivanje okoline i raznošenje štetnih bioloških zagađivača, odnosno da omogući potpunu izolaciju efluenata od podzemnih voda koje moraju biti efikasno zaštićene.

U procesu svih neophodnih radnji koje se odnose na prikupljanje, uklanjanje, skladištenje, deponovanje, odvoženje otpada i dr., neophodno je pridržavati se osnovnih mjera koje su predviđene Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 111/13, 106/15, 70/20, 63/21 i 65/21)

Ulaz na farmu mora biti kontrolisan (Pravilnik o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja, Sl. glasnik RS br. 136/10), te je parcelu potrebno ograditi adekvatnom ogradom. Ograda se postavlja na regulacionu liniju, odnosno granicu parcele, tako da ograda, stubovi i kapije budu na građevinskoj parceli koja se ograđuje. Vrata i kapije na uličnoj ogradi ne mogu se otvarati van regulacione linije.

a.3. Opis instalacija

U smislu infrastrukturne opremljenosti, predmetno područje opremljeno je javnom elektrodistributivnom, mrežom. Predviđena je sledeća infrastruktura:

Vodosnabdijevanje

Planirano snabdijevanje vodom vršiće se putem sopstvenog bunara.

Voda iz bunara korišćiće se za napajanje živine i tehničku upotrebu (dezinfekcija, higijena opreme)

Elektroenergetski sistem

Lokacija je pokrivena javnom elektrodistributivnom mrežom.

Investitor ima mogućnost priključenja u skladu sa tehničkim uslovima nadležnog preduzeća.

Dodatno: mogućnost napajanja energijom pomoću sopstvenog agregata (rezervni sistem napajanja).

Otpadne vode

Za sanitarne otpadne vode predviđena je septička jama, građena u skladu sa pravilnikom o građenju i zaštiti voda. Ne postoji direktno priključenje na kanizacionu mrežu.

Upravljanje stajnjakom i prostirkom

Posle svakog turnusa, stajnjak (izmet + prostirka) se mehanički iznosi iz objekta i odlaže u:

Nepropusnu betonsku lagunu ili plato (sa sistemom za sakupljanje curenja). Pokriva se ceradom ili se koristi nadstrešnica da bi se spriječilo ispiranje u podzemne vode

Plan korištenja i primjene kokošijeg đubriva (pilećeg stajnjaka)

Za objekat kapaciteta 30.000 brojlera po turnusu zavisi od više faktora, uključujući način uzgoja, trajanje turnusa, sistem ventilacije, upravljanje prostirkom, krajnju namjenu đubriva (npr. direktna primjena na poljoprivredne površine, kompostiranje ili prodaja), kao i zakonsku regulativu o upravljanju organskim otpadom.

Osnovni podaci

Kapacitet objekta: 30.000 brojlera

Trajanje turnusa: ~42 dana (6 nedelja)

Broj turnusa godišnje: 5 do 6 (u zavisnosti od pauze za čišćenje i dezinfekciju)

Proizvodnja stajnjaka po turnusu:

Prosečna količina đubriva po brojleru po turnusu = 1,5–2,5 kg (zavisi od vrste prostirke, ishrane i upravljanja)

Ukupno đubriva = 30.000 x 2 kg = 60.000 kg (60 tona) po turnusu

Upravljanje stajnjakom u objektu je predviđeno na sledeći način:

1. Sakupljanje i skladištenje

Nakon svakog turnusa, sakupljanje prostirke sa stajnjakom i odlaganje na betonsku ploču sa sistemom za odvodnju curenja. Pokrivanje đubriva ceradom ili skladištenje u nadstrešnici radi sprečavanja ispiranja i emisije amonijaka

2. Primjena na poljoprivredne površine

Direktna primjena (svježi stajnjak)

Doziranje:

Ratarske kulture: 10–20 t/ha

Povrtarstvo: 15–25 t/ha

Voćnjaci/vinogradi: 10–15 t/ha

Predviđena je primjena na sledeći način:

Rasturanje đubriva predorano ili predsjetveno. Obavezno zaoravanje u roku od 24h (smanjenje emisije N i mirisa)

Obaveze koje se moraju ispoštovati u odnosu na susjedne objekte

Primjenom najboljih tehničkih i tehnoloških rješenja u procesu rada na predmetnom prostoru, obezbijediti da se spriječi rasipanje otpada, te širenje prašine, buke, mirisa i drugih emisija u neposrednu okolinu. Preporučuje se intenzivno ozelenjavanje svih slobodnih površina na parceli, a naročito na rubovima prema susjednim parcelama.

Po propisima EU neophodno je da svaki zatvoreni sistem klimatizacije stočarskih objekata (objekti koji imaju samo upravljane otvore) bude opremljen alarmnim sistemom.

1. Faza upravljačka jedinica F1021 sa kućištem IP54 3PH 400V, 50/60Hz.

za alarmiranje svih odstupanja u napajanju, npr. Nedostatak jedne od faza.

2. Minimalna i maksimalna temperatura moraju se svakodnevno postavljati, a pri prekoračenju njihovih vrednosti dolazi do aktiviranja alarma.

3. Sirena postavljena na ulazu u objekat

Alarmna centrala AC 3-T. povratne informacija sa centrale prosljeđuje na sirenu. Centrala ima nezavisno baterijsko napajanje. Ventilacija kotlovnice je riješena prirodnim putem sa žaluzinama za vrata sa protivokvirom montiranim u otvorima u zidu i sa po jednim prozorom u prostoriji.

Oprema za hranjenje i snabdjevanje vodom

Oprema za hranjenje i snabdjevanje vodom je prema izboru investitora.

Kapacitet: cca 30 000 brojlera do 2,2 kg.-2,5 kg

Oprema linije hranjenja se sastoji:

1. početak i kraj linije, usipni koš, kontrolna hranilica
elektromotor sa reduktorom za spiralu
sistem za kačenje linije,

2. sekcija od 3m, pocin. metalna cev
sa spiralom 4 hranilice po sekciji
zica za pasti

3. upuštač.....

Slika br 4: Izgled opreme linije hranjenja

Silos

Sistem za dotur hrane za brojlere

poliest. silos

Dotur hrane, od silosa do linija hrane

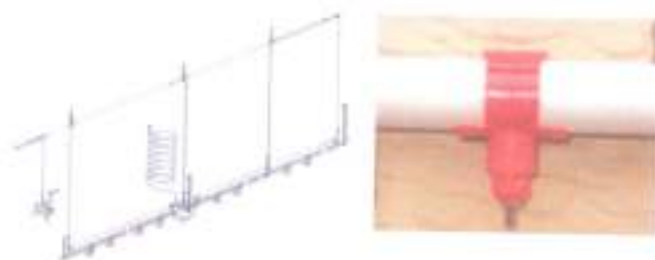
Adapter sa izuzimačem

vaga ispod silosa

Sistem za napajanje (okrugli nosac ,ogrugla pvc cev)

pojilica sa sedlom bez casica)

Slika br 5: Izgled sistem za napajanje

1 srednji reg.pritiska LUBING i kraj linije,
priključak za vodu
sistem za kačenje
sistem za podizanje linije

Dezinfekciona barijera će biti postavljena na ulazu u prostor farme. Dezinfekcione barijere za vozila i ljude grade se od betona i treba da su dovoljno široke i dugačke da se točkovi najmanje jednom obrnu u dezinfekcionom rastvoru. Visina mora biti tolika da se gume potpuno potope i dezinfikuju.

Najčešće se koristi 2% NaOH. Dezinfekcione barijere za obuću na ulazu na farmu i na ulazima u pojedine objekte su u obliku sunčera. Iznad njih je u visini od 1-2 cm dezinfekcioni rastvor. Dimenzije: 1 m x 0,5 m x 0,02 m. Za dezinfekciju ruku na ulazu u krug farme biće postavljena kofa sa dezinficijensom i kofa sa običnom vodom.

a.4. Opis osnovnih i pomoćnih sirovina

Osnovne sirovine i pomoćni materijali koji će se koristiti prilikom rada planiranog predmetnog objekta – farme pilića, svojim svojstvima ne mogu uticati na životnu sredinu prilikom skladištenja i nastajanja otpadnog materijala ukoliko je skladištenje i deponovanje adekvatno obavljeno i ukoliko nije izloženo atmosferskim uticajima.

S obzirom da je pri manipulisanju, skladištenju i odlaganju osnovnih, ali i pomoćnih, materijala potrebno primjenjivati sve neophodne radnje i postupke za smanjenje njihovog eventualnog uticaja, negativni efekti neće postojati ili će biti u prihvatljivim granicama.

Inače, za ovu vrstu proizvodnog procesa, tov pilića, kao osnovna sirovina smatra se hrana za uzgoj istih, a kao energent koji se ubraja u pomoćne materijale koji će omogućiti rad planiranog predmetnog objekta smatraju se električna energija i voda.

Tov pilića se odvija u tri faze. U prvoj fazi pilići se hrane koncentrovanom hranivom tzv. starterom. Ishrana starterom se primjenjuje cca 14 dana, odnosno dok pilići ne postignu tjelesnu masu od 500 g.

U sledećem periodu, koji traje cca 21 dan, kao hranivo se daje tzv. grover. U ovom periodu brojleri postižu tjelesnu masu koja u prosjeku iznosi cca 2,1 kg. Hraniva tipa starter i grover, zajedno sa ostalim komponenti sadrže i materije kao što su riblje ulje, riblje brašno, mesno - koštuno brašno, sl. koje pilećem mesu daju neprijatan ukus, te se u posljednjoj fazi tova ishrana vrši tzv. čistom hranivom koje ne sadrži navedene materije.

Treća faza tova (isčišćavanje) traje cca 7 dana i u tom periodu brojleri izgube malo na težini postignutoj u periodu tova.

Tabela 4 : Potrošnja hrane i vode

Uzrast brojlera	Prosječna tjelesna masa brojlera (g)	Nedeljna potrošnja hrane (g/pile)	Dnevna potrošnja vode (g/pile)
1 ned.	150	158	35
2 ned.	400	322	85
3 ned.	735	520	145
4 ned.	1.120	660	180
5 ned.	1.555	870	220
6 ned.	2.000	1.030	250

Ishrana i napajanje pilića će se vršiti na principu *ad libitum* - po volji. U predmetnoj farmi proces ishrane i napajanja će biti automatizovan. Voda za napajanje pilića će biti obezbijedena iz bunara (mora biti kontrolisana). Napajanje će se vršiti vodom zagrijanom na 20 - 22 °C. Jedna poilica se postavlja na 80 pilića. Pilići se hrane kompletnim, koncentrovanim hranivima. Za uzgoj jednog pileta utroši se cca 3.60 kg hrane. U toku uzgoja jedno pile konzumira cca 0,915 l vode. Snabdjevanje objekta električnom energijom vršiće se posredstvom lokalne elektrodistributivne mreže.

Pomoćne sirovine koje se koriste su;

- dezinfekciona sredstva,
- prostirka,
- električna energija.

Od sredstava za biozaštitu u predmetnom procesu proizvodnje koristi se:

- Sredstva za deratizaciju
- Sredstva za desinsekciju
- Sredstva za dezinfekciju
- Sredstva za održavanje higijene

Deratizacija – pacovi su često uzrok nastajanja neke zaraze, čije uzročnike, neposredno ili posredno, unesu u proizvodni objekat. Glodari se brzo množe i velike su štetočine. Zbog toga je potrebno svakodnevno obavljati deratizaciju primjenom raznih preparata. Kao sredstva za deratizaciju koriste se rodenticidi sa kumulativnim dejstvom koji su najčešće u upotrebi. Najčešći tipovi rodenticida u novije vrijeme su zatrovani mamci (mješavina pšeničnog zrna i otrova). Nakon uzimanja tih mamaca glodavci polako malaksaju i postupno ugibaju naizgled prirodnom smrću ne izazivajući uznemirenost ostalih. Mamci se postavljaju na skrovišta mjesta, u kutije, cijevi ili slične posude kako ne bi došli u kontakt s hranom, vodom ili pilićima.

Dezinsekcija – muhe i insekti su mogući prenosnici pojedinačnih oboljenja pilića. Radi sprječavanja unošenja uzročnika bolesti ovim putem, potrebno je stalno obavljati dezinsekciju objekta i okoline.

Dezinfekcija - Kao sredstva za dezinfekciju koriste se dezinficijensi širokog spektra djelovanja protiv virusa, bakterija i plijesni. Za jedan objekat potrebno je cca 11 sredstva, dezinfekcija se vrši jednom-prije useljaja.

Kao sredstva za održavanje higijene koristi se ekološki prihvatljivi komercijalni proizvod koji se nude na tržištu.

Sva prethodno navedena sredstava za biozaštitu obezbjeđuje kooperant, po čijim preporukama i uputstvima investitor vrši njihovu primjenu.

Stelja (prostirka)

Investitor za stelju koristiti slamu koja nastaje kao nus proizvod u proizvodnji pšenice i ječma, a u dosadašnjoj praksi pokazala se kao kvalitetno rješenje uz redovnu kontrolu vlažnosti. U ljetu se stavlja sloj debljine 4-5 cm, a zimi 6-10, do maksimalno 15 cm. Stelja se koristiti isključivo jednokratno. Prostor za čuvanje (skladištenje) prostirke investitor već posjeduje u sklopu svog imanja koji je zaštićen od padavina.

Stelja u piličarniku je važna kao toplotni izolator i hidrofilna masa koja upija vlagu. U stelji se odvijaju biokemijski procesi i stvaraju vitamini iz B kompleksa. Zavisno o vlažnosti, stelja može biti prevlažna (>25%vode) presuha (<20%vode) i, dakako, optimalno vlažna (20-25%vode). Ukoliko je stelja prevlažna i sadrži 25-30% vode, nerijetko će se razviti kokcidije, plijesni (*Aspergillus*). Ukoliko je stelja presuha, odnosno ima manje od 20%vode, imat ćemo problema s prašnim, amonijakom, alergološkim reakcijama.

**b) OPIS OSNOVNIH I POMOĆNIH SIROVINA, OSTALIH SUPSTANCI I
ENERGIJE KOJA SE KORISTI ILI KOJU PROIZVODI POSTROJENJE,
ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE POTREBNE ENERGIJE I ENERGENATA ZA
PROIZVODNI I RADNI PROCES**

Osnovne sirovine i pomoćni materijali koji će se koristiti prilikom rada planiranog predmetnog objekta – farme pilića, svojim svojstvima ne mogu uticati na životnu sredinu prilikom skladištenja i nastajanja otpadnog materijala ukoliko je skladištenje i deponovanje adekvatno obavljeno i ukoliko nije izloženo atmosferskim uticajima.

O bzirom da je pri manipulisanju, skladištenju i odlaganju osnovnih, ali i pomoćnih, materijala potrebno primjenjivati sve neophodne radnje i postupke za smanjenje njihovog eventualnog uticaja, negativni efekti neće postojati ili će biti u prihvatljivim granicama.

Inače, za ovu vrstu proizvodnog procesa, tov pilića, kao osnovna sirovina smatra se hrana za uzgoj istih, a kao energent koji se ubraja u pomoćne materijale koji će omogućiti rad planiranog predmetnog objekta smatraju se električna energija i voda.

Tov pilića se odvija u tri faze. U prvoj fazi pilići se hrane koncentrovanim hranivom tzv. starterom. Ishrana starterom se primjenjuje cca 14 dana, odnosno dok pilići ne postignu tjelesnu masu od 500 g.

U sledećem periodu, koji traje cca 21 dan, kao hranivo se daje tzv. grover. U ovom periodu brojleri postižu tjelesnu masu koja u prosjeku iznosi cca 2,1 kg. Hraniva tipa starter i grover pored ostalih komponenti sadrže i materije kao što su riblje ulje, riblje brašno, mesno - koštano brašno i sl. koje pilećem mesu daju neprijatan ukus, te se u posljednjoj fazi tova ishrana vrši tzv. finišeom, hranivom koje ne sadrži navedene materije.

Treća faza tova (iščišćavanje) traje cca 7 dana i u tom periodu brojleri izgube malo na težini postignutoj u periodu tova.

Tabela 5 : Potrošnja hrane i vode

Uzrast brojlera	Prosječna tjelesna masa brojlera (g)	Nedeljna potrošnja hrane (g/pile)	Dnevna potrošnja vode (g/pile)
1 ned.	150	158	35
2 ned.	400	322	85
3 ned.	735	520	145
4 ned.	1.120	660	180
5 ned.	1.555	870	220
6 ned.	2.000	1.030	250

Ishrana i napajanje pilića će se vršiti na principu *ad libitum* - po volji. U predmetnoj farmi proces ishrane i napajanja će biti automatizovan. Voda za napajanje pilića će biti obezbijedena iz bunara (mora biti kontrolisana). Napajanje će se vršiti vodom zagrijanom na 20 - 22 °C. Jedna poilica se postavlja na 80 pilića. Pilići se hrane kompletnim, koncentrovanim hranivima. Za uzgoj jednog pileta utroši se cca 3.60 kg hrane. U toku uzgoja jedno pile konzumira cca 0,915 l vode. Snabdjevanje objekta električnom energijom vršiće se posredstvom lokalne elektrodistributivne mreže.

Pomoćne sirovine koje se koriste su;

- dezinfekciona sredstva,
- prostirka,
- električna energija.

Od sredstava za biozaštitu u predmetnom procesu proizvodnje koristi se:

- Sredstva za deratizaciju
- Sredstva za desinsekciju
- Sredstva za dezinfekciju
- Sredstva za održavanje higijene

Deratizacija – pacovi su često uzrok nastajanja neke zaraze, čije uzročnike, neposredno ili posredno, unesu u proizvodni objekat. Glodari se brzo množe i velike su štetočine. Zbog toga je potrebno svakodnevno obavljati deratizaciju primjenom raznih preparata. Kao sredstva za deratizaciju koriste se rodenticidi sa kumulativnim dejstvom koji su najčešće u upotrebi. Najčešći tipovi rodenticida u novije vrijeme su zatrovani mamci (mješavina pšeničnog zrna i otrova). Nakon uzimanja tih mamaca glodavci polako malaksaju i postupno ugibaju naizgled prirodnom smrću ne izazivajući uznemirenost ostalih. Mamci se postavljaju na skrovišta, u kutije, cijevi ili slične posude kako ne bi došli u kontakt s hranom, vodom ili pilićima.

Dezinsekcija – muhe i insekti su mogući prenosnici pojedinačnih oboljenja pilića. Radi sprječavanja unošenja uzročnika bolesti ovim putem, potrebno je stalno obavljati dezinsekciju objekta i okoline.

Dezinfekcija - Kao sredstva za dezinfekciju koriste se dezinficijensi širokog spektra djelovanja protiv virusa, bakterija i plijesni. Za jedan objekat potrebno je cca 1l sredstva, dezinfekcija se vrši jednom-prije useljaja.

Kao sredstva za održavanje higijene koristi se ekološki prihvatljivi komercijalni proizvodi koji se nude na tržištu.

Sva prethodno navedena sredstva za biozaštitu obezbjeđuje kooperant, po čijim preporukama i uputstvima investitor vrši njihovu primjenu.

Stelja (prostirka)

Investitor za stelju koristiti slamu koja nastaje kao nus proizvod u proizvodnji pšenice i ječma, a u dosadašnjoj praksi pokazala se kao kvalitetno rješenje uz redovnu kontrolu vlažnosti. U ljeto se stavlja sloj debljine 4-5 cm, a zimi 6-10, do maksimalno 15 cm. Stelja se koristiti isključivo jednokratno. Prostor za čuvanje (skladištenje) prostirke investitor već posjeduje u sklopu svog imanja koji je zaštićen od padavina.

Stelja u piličarniku je važna kao toplotni izolator i hidrofilna masa koja upija vlagu. U stelji se odvijaju biokemijski procesi i stvaraju vitamini iz B kompleksa. Zavisno o vlažnosti, stelja može biti prevlažna (>25%vode) presuha (<20%vode) i, dakako, optimalno vlažna (20-25%vode). Ukoliko je stelja prevlažna i sadrži 25-30% vode, nerijetko će se razviti kokcidije, plijesni (*Aspergillus*). Ukoliko je stelja presuha, odnosno ima manje od 20%vode, imat ćemo problema s prašnim, amonijakom, alergološkim reakcijama.

Plan korištenja i primjene kokošijeg đubriva

U skladu sa zakonskim propisima o zaštiti životne sredine i održivoj poljoprivredi, predviđeno je pravilno sakupljanje, skladištenje i korištenje kokošijeg đubriva (stajnjak) nastalog tokom uzgoja tovnih pilića. Primjena se vrši uz poštovanje osnovnih principa dobre poljoprivredne prakse.

1. Količina proizvedenog đubriva

Procjenjuje se da se po jednoj jedinki tokom turnusa (cca 42 dana) proizvede oko 1,5–2,0 kg kokošijeg đubriva.

Za kapacitet od 40.000 tovnih pilića, očekivana ukupna količina stajnjaka po turnusu iznosi 60.000–80.000 kg (60–80 tona).

2. Način skladištenja

Đubrivo će se privremeno skladištiti na za to predviđenom, vodonepropusnom betonskom platu sa drenažom i zaštitom od padavina (natkriveno).

Skladištenje će trajati najduže do momenta izvoza ili primjene u poljoprivredi.

3. Način korištenja

Kokošiji stajnjak će se koristiti kao organsko đubrivo na poljoprivrednim površinama, u skladu sa agrohemijским analizama zemljišta i potrebama kultura.

Prije primjene đubrivo se može kompostirati radi smanjenja mirisa, patogena i povećanja agronomске vrijednosti.

Đubrivo se raznosi u količini koja ne prelazi 170 kg azota po hektaru godišnje, što je u skladu sa domaćim i EU propisima (Nitratska direktiva).

4. Osnovni principi dobre poljoprivredne prakse (DPP):

Zabrana primjene na smrznutom, zasićenom ili previše nagnutom terenu (nagib >15%)

Primjena na dovoljnim udaljenostima od vodotoka, bunara i naseljenih mjesta:

- min. 10 m od površinskih voda
- min. 25 m od bunara i izvorišta
- min. 50 m od naseljenih objekata, ako nije kompostiran

Zabrana prekomjernog đubrenja: primjena se vrši prema rezultatima agrohemijских analiza.

Vodenje evidencije o količinama proizvedenog i primijenjenog đubriva (lokacija, datum, količina, površina).

5. Alternativne mjere upravljanja

Ukoliko se đubrivo ne koristi u sopstvenoj proizvodnji, moguće je:

- Ugovoriti odvoz i korištenje od strane registrovanih poljoprivrednih gazdinstava,
- Predati kompostnim centrima ili subjektima koji se bave obrada/organskim đubrivima, u skladu sa zakonom.

v) OPIS STANJA LOKACIJE NA KOJOJ SE NALAZI POSTROJENJE, UKLJUČUJUĆI I REZULTATE IZVRŠENIH INDIKATIVNIH MJERENJA, KOJI OBUHVATAJU STEPEN ZAGAĐENOSTI VAZDUHA, NIVO BUKE, NIVO ZRAČENJA, KVALITET POVRŠINSKIH VODA, NIVO PODZEMNIH VODA, BONITET I NAMJENU ZEMLJIŠTA, KAO I SADRŽAJ ŠETNIH I OTPADNIH MATERIJU U ZEMLJIŠTU

v.1) Opis mikrolokacije

Farma za uzgoj pilića (brojlara), d.o.o. "NUKLEUS Group", Pelagićevo, za planirani predmetni objekat - Farma pilića (za uzgoj brojlera) sa pratećim sadržajima, koja će se nalaziti na zemljištu označenom kao dio k. č. br. 962/1 K. O. Pelagićevo, opština Pelagićevo, planiranog uzgojnog kapaciteta 30 000 komada brojlera po turnusu

Prilaz objektu omogućen je sa postojećeg puta naselju i preko internih saobraćajnica.

Na lokaciji je predviđena 1 farma sa 30.000 brojlera sa jednim silosom i internim saobraćajnicama i platoima i dezo-barijerom kod ulaza na parcelu. Objekat je lociran u okviru predmetne parcele. Prilaz objektu omogućen je sa postojećeg puta naselju i preko internih saobraćajnica.

Objekat je u svojoj namjeni predviđen kao objekat primarne poljoprivredne proizvodnje – farma brojlera. Farma je maksimalnog kapaciteta od 30.000 komada/turnus.

Predmetna katastarska parcela je neizgrađena. Sa južne strane parcela graniči sa pristupnim putem. Dok sa ostalih strana sa izgrađenim i neizgrađenim zemljištem u privatnom vlasništvu.

Predmetna lokacija ima pristup preko postojećeg pristupnog puta sa južne strane parcele. U smislu infrastrukturne opremljenosti, predmetno područje opremljeno je javnom elektrodistributivnom mrežom. Snabdjevanje vodom će biti iz sopstvenog izvora.

Predmetna parcela 962/1 je u vlasništvu investitora I/I. Uvidom u kopiju katastarskog plana, utvrđeno je da se predmetna parcela u površini $P=821\text{m}^2$ po kulturi klasi vodi kao njiva 3. klase i u površini $P=17706\text{m}^2$ vodi kao njiva 4. klase. Ukupna površina parcele je $P=18.527\text{m}^2$.

Krajnje gabaritne dimenzije objekata za uzgoj brojlera su: 84,80mx22,70m, spratnosti prizemlje (Pr); Neto površina objekta: 1.615,60 m²

Teren na lokaciji je ravan i pogodan za izgradnju traženog objekta. Ne postoji rizik od plavljenja zemljišta niti pojave klizišta. Veličina i oblik parcele oblikom i dimenzijama zadovoljavaju potrebe za nesmetano održavanje i funkcionisanje predmetnog objekta.

Slika 6 : Pozicija predmetne lokacije *Google Earth*

Slika 7 : Trenutno stanje predmetne lokacije i parcele na kojoj je planirana farma pilića

Lokacija za gradnju objekta je relativno ravna, tako da prilikom izvođenja zemljanih radova nije potrebno vršiti veća zasijecanja ili nasipanja terena. Projektovana nula objekata je u odnosu na vanjsko uređenje uzdignuta za 0.20 m.

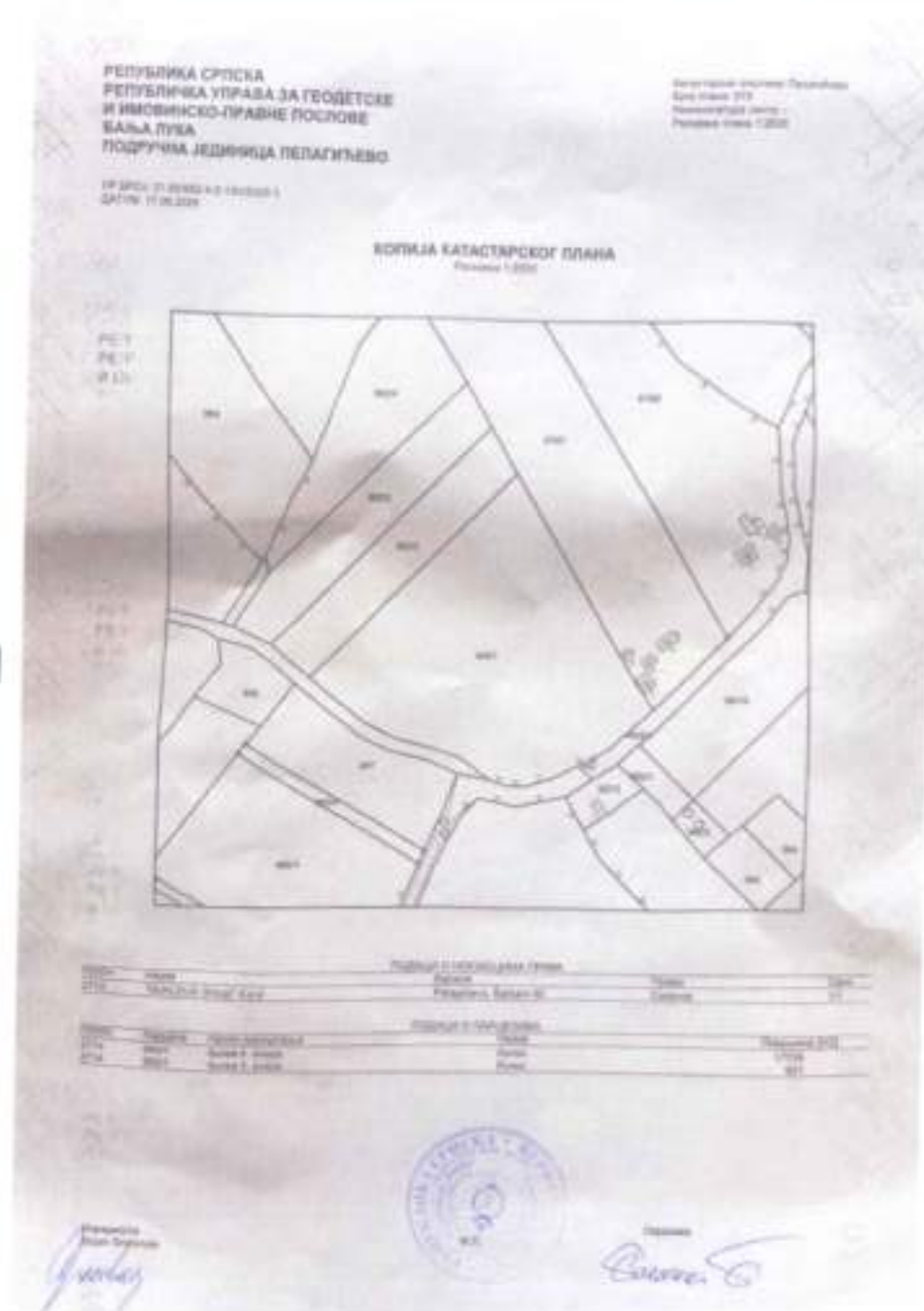
Slika br.8 Model predviđene farme pilića na lokaciji (u prilogu)

Na osnovu Javnog uvida RUGIP (slika ispod), parcela na kojem je planirana predmetna parcela. Udio prava na gore navedenu parcelu je na ime nosioca projekta.

Slika br.9: Slika obilježene k. č. br. 962/1 K, O, Pelagićevo, opština Pelagićevo (iz javni uvid (<http://ekatastar.rgurs.org/>))

Sl.br.10: Kopija plana katastarskih parcela na kojima se predviđa izgradnja objekta

Slika 11 : Satelitski snimak sa naznačenim vazdušnim udaljenostima od najbližih objekata
(Google Earth)

Predmetni lokalitet nalazi se u ruralnom području, u zoni pretežno poljoprivrednog zemljišta, koje je u aktivnoj obradi. Lokacija je prostorno izolovana u odnosu na stambene i druge osjetljive objekte, što omogućava uslove za nesmetano obavljanje planirane djelatnosti.

U neposrednom okruženju evidentirana su sljedeća stambena domaćinstva:

- Na vazdušnoj udaljenosti od približno **68 metara** od granice predmetne lokacije nalazi se **objekat u privatnom vlasništvu**, označen **plavom bojom** na slici broj 19 predmetnog dokumenta
- Na približno **90 metara vazdušne udaljenosti**, nalazi se drugo **privatno domaćinstvo**, koje je označeno **ljubičastom bojom** na slici broj 19.
- Treće domaćinstvo, takođe u privatnom vlasništvu, locirano je na oko **99 metara vazdušne udaljenosti**, a udaljenost je prikazana **crvenom linijom** na istoj slici (broj 19) predmetnog dokumenta.

Svi navedeni objekti nalaze se **van zakonom propisanih zona zaštite** koje se odnose na minimalnu udaljenost objekata u funkciji stočarske proizvodnje od stambenih jedinica, u skladu sa važećim prostorno-planskim i sanitarnim propisima.

Obaveza nosioca projekta a u skladu sa Zakonom o kulturnim dobrima, da ukoliko u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, odmah bez odlaganja prekine radove i obavjesti Zavod, i da preduzme mjere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i u položaju u kome je otkriven.

v.2) Opis makrolokacije

Opština Pelagićevo smještena je u ravnoj i plodnoj Posavini, omeđeno oko 30 km sa sjeverne strane rijekom Savom, na zapadu 30 km rijekom Bosnom, a južne vidike zatvara plava Majevica sa svojim obroncima. Centar ove opštine podjednako je udaljen od 4 posavska grada: Brčkog 18 km, Orašje 20 km, Šamea 30 km i Gradačca 16 km. Sa tim gradovima Pelagićevo je povezano asfaltnim putevima, mjesto je lijepo, napredno i s bogatom kulturnom tradicijom.

U Pelagićevo je poljoprivreda veoma dobro razvijena. Najviše se proizvodi kukuruz, pšenica, prije rata šećerna repa; a posljednjih decenija povrće i krmno bilje. Voće je takođe zastupljeno, posebno šljiva "požegača" od koje se peče kvalitetna rakija. Opština je bogata šumama - šikarama, a nađe se i posavski hrast. Zemljoradnička zadruga "Pelagićevo" organizuje proizvodnju, otkup i prodaju duvana, otkup i prodaju žitarica, ljekobilja, merkantilnih roba i sredstava za zaštitu bilja. Poljoprivredno dobro "Napredak" a.d. Pelagićevo od 1.534 ha ukupnih obradivih površina intenzivno obrađuje 793, dok je 470 ha izdato na korištenje trećim licima, a 271 ha su neobrađene površine.

Recimo da je opština Pelagićevo isključivo agrarna opština, a stanovništvo se bavi poljoprivrednom proizvodnjom i trgovinom. Cilj je da se maksimalno podstakne razvoj agrara i da se podigne standard građana.

Opština Pelagićevo smještena je u sjeveroistočnom dijelu Republike Srpske i leži u središtu ravne i plodne Posavine. Površina opštine iznosi 178 km², a smještena je između 44° 50' 5" i 44° 57' 23" geografske širine i 18° 25' 16" i 18° 37' 0" geografske dužine, sa prosječnom nadmorskom visinom od 95 metara.

Opština je formirana nakon Dejtonskog sporazuma i nastala je od dijela teritorije predratne opštine Gradačac i danas obuhvata sledeća naseljena mjesta: Pelagićevo, Blaževac, Donja Tramošnica, Gornja Tramošnica, Ledenice, Njivak, Orlovo Polje, Porebrice, Samarevac i Turić. Upravno sjedište opštine je u Pelagićevu. Naseljeno mjesto Pelagićevo je 1991. godine bilo podijeljeno u dvije mjesne zajednice: MZ Pelagićevo sa 2.233 stanovnika i MZ Čendići sa 836 stanovnika.

Slika 12. Položaj opštine Pelagićevo

Sjedište opštine je udaljeno od Brčkog 18 km, Šamca 30 km, a Gradačca 14 km. Isto tako, relativno su blizu značajni regionalni centri poput Županje koja je udaljena od opštine Pelagićevo nekih 30 km, Tuzle oko 50 km, a Osijeka 60 km. Opština je udaljena od Sarajeva oko 180 km, od Beograda, oko 210 km, dok udaljenost do Zagreba iznosi nekih 270 km.

Kroz područje opštine prolazi magistralni put Orašje - Tuzla, kao i regionalni putevi: Pelagićevo - Gradačac, Gradačac - Šamac i Obudovac - Tramošnica. U neposrednoj blizini opštine Pelagićevo, na njenom jugoistoku, smještena je i pijaca Arizona, značajni trgovinski centar u regiji.

Opština Pelagićevo, prema izmjenama i dopune Plana Republike Srpske do 2025 godine, pripada ratarsko-stočarsko područje. Ratarsko-stočarsko područje obuhvata nizijska i ravničarska područja i riječne doline (područje Hercegovine, područje Posavine, srednji i donji tok rijeke Vrbas, Dubička ravan, dolina rijeke Ukrine i Bosne), na kojima preovladavaju plodna zemljišta bez većih ograničenja za intenzivnu obradu i navodnjavanje. Odlikuje se relativno visokim učešćem oranica u ukupnim poljoprivrednim površinama. Planski prioritet je uspostavljanje veze između ratarske i stočarske proizvodnje.

Tabela br.6 Opština Pelagićevo podijeljeno po zonama:

Ime zone:	Veličina zone (ha)
1. Privredno- tržišna zona Porebrice – Blaževac	86
2. Industrijska zona Silos	6
3. Sport, tur. rek. zona Jezero Pelagićevo	80

Izvor: Izmjena i Dopuna Plana Republike Srpske do 2025 godine.

Prikaz geomorfoloških i hidrogeoloških karakteristika terena

Na području opštine u Pelagićevu, nalazi se i jezero, popularno nazvano Žabar - bara, površine od oko 80 hektara, od čega 33 hektara obuhvata vodena površina, koje predstavlja izuzetan prirodni potencijal za razvoj turizma, rekreacije i sportskog ribolova.

Nekada je na prostoru opštine Pelagićevo, zahvaljujući velikim travnim površinama pored rječica Briježnice, Lomnice i Potoka (Teke), čije tlo nije pogodno za obradu zbog čestih poplava, uzgajana krupna stoka (Posavsko goveđo).

Reljefno se područje opštine može podijeliti na dva dijela:

1. Gornji, jugozapadni, terasni (iznad 100 m nadmorske visine)
2. Donji, sjeveroistočni, ravničarski (ispod 100 m nadmorske visine)

Terasno područje karakterišu rasprostranjene diluvijalne gline, a takođe i ravničarsko, ali pomiješane aluvijalnim sedimentima koje je teško razlučiti. Ovakva zemljišta su teškog mehaničkog sastava, zbijena i slabo propusna za vodu pa stvaraju zemljište sa plitkim fiziološkim profilom i lošim fizičkim svojstvima.

Na terasnom području prevladavaju i terasne prahulje, a na njenim padinama prema dolinama rijeka i potoka, obrončane prahulje. U samim dolinama Briježnice i Lomnice postoje manje površine livadskih sivo - smeđih degradiranih zemljišta, kao i neznatne površine mineralno močvarnih.

Na sjevernom i sjeverozapadnom području opštine Pelagićevo, u Dragićima i Donjoj Tramošnici, postoji veća površina šljunkovito - pješčanog smeđeg zemljišta, što je prouzrokovalo mnogobrojna iskopavanja i eksploataciju šljunka.

Na području opštine u Pelagićevu, uslovi reljefa, veći broj brdskih potoka i rječica, kao i blizina rijeke Save, uslovljavali su vijekovima poplave na ovom području. Poplave su redovno nanosile velike direktne štete usjevima i objektima, a odražavale su se štetno i na zdravlje ljudi i stoke. Zbog toga je narod sam preduzimao sve što je bilo u njegovoj moći da se voda odvede, te da se barovita zemljišta isušuje.

Posle rata stanovnici sa područja ove opštine, zajedno sa stanovnicima drugih posavskih opština, radili su na izgrađivanju Savskog nasipa koji bi otklonio opasnost od novih poplava. Ipak, sve je to

bilo nedovoljno pa je izgradnja Lateralnog kanala i pratećih objekata predstavljala prvi i najozbiljniji projekat za odbranu ovog kraja od poplava. Rad na ovom izuzetnom projektu trajao je od 1967. godine do 1975. godine, a njegova opravdanost se posle sama pokazala otklanjanjem problema koje su do tada prouzrokovala poplave.

Snabdijevanje objekta vodom za piće je iz vlastitog bunara. Kvalitet higijenski ispravne vode za napajanje pilića mora da zadovolji norme koje određuju I klasu kvaliteta vode za piće. Predmetno područje i pripadajući vodotokovi nalaze se u slivu rijeke Save i pripadaju prvoj kategoriji vodotoka. Svaki objekat na kompleksu ima svoj sopstveni bunar sa hidroforkom stanicom, tako da je voda obezbijedena. Svaki od objekata ima svoj mini bunar Fi 110 koji je dubine 9 m sa hidroforkom stanicom. Na lokaciji na kojoj se nalazi kompleks farme, nivo vode je na četvrtom metru i šljunkovit je teren tako da i u ljetnom periodu, predmetno preduzeće vodu ima u neograničenim količinama. U slučaju kada se vrši navodnjavanje poljoprivrednih površina iz takvih bunara pumpa je kapacitete 3000 L/min, vode ima dovoljno.

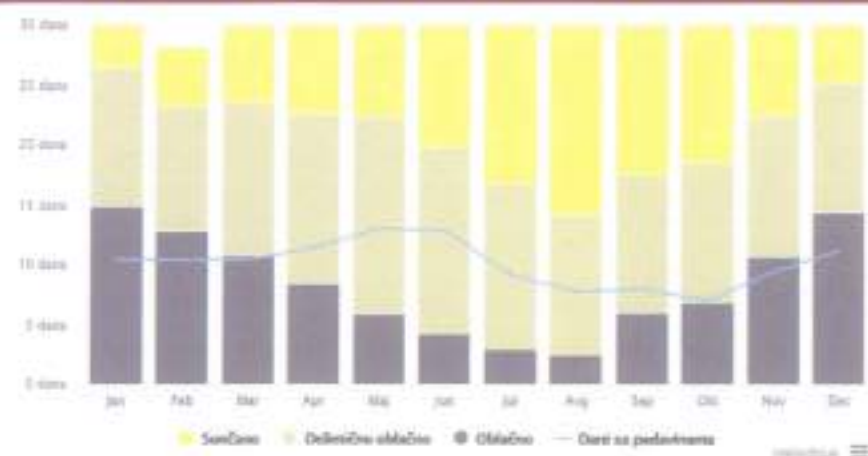
Prikaz klimatskih karakteristika

Kada su u pitanju klimatske karakteristike, područje Posavine, gdje je smještena opština Pelagićevo, produžetak je Panonske nizije i u njoj vlada umjereno kontinentalna klima sa izrazito toplim ljetima i hladnim zimama kada često duva hladan jugoistočni vjetar. Padavina ima dovoljno, a tlo je uglavnom pogodno za obradu te je na području opštine poljoprivreda zastupljena u značajnoj mjeri.

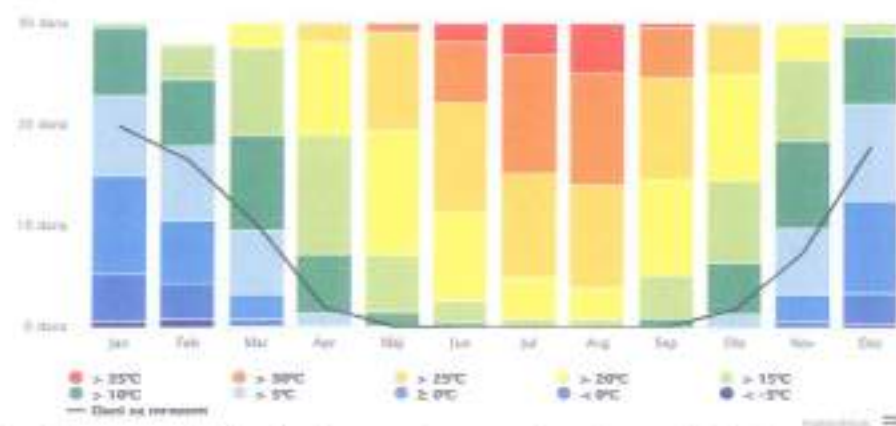

Slika br.13: Dijagram prosječne temperature i padavina i brzine vjetra za Pelagićevo
(www.meteoblue.com)

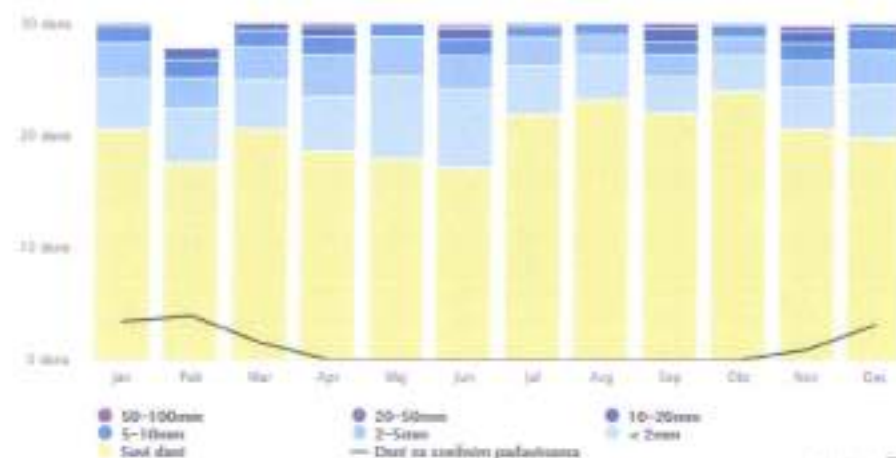
"Prosječni dnevni maksimum" (puna crvena linija) prikazuje prosječnu dnevnu vrijednost svakog mjeseca za Pelagićevo. Isto tako, "prosječni dnevni minimum" (puna plava linija) prikazuje prosječnu dnevnu minimalnu temperaturu. Na dijagramu su prikazane i prosječne količine padavina po mjesecima (plavi pravougaonici) dok je zelenom bojom predstavljena brzina vjetra na teritoriji Pelagićevo u proteklih godinu dana.

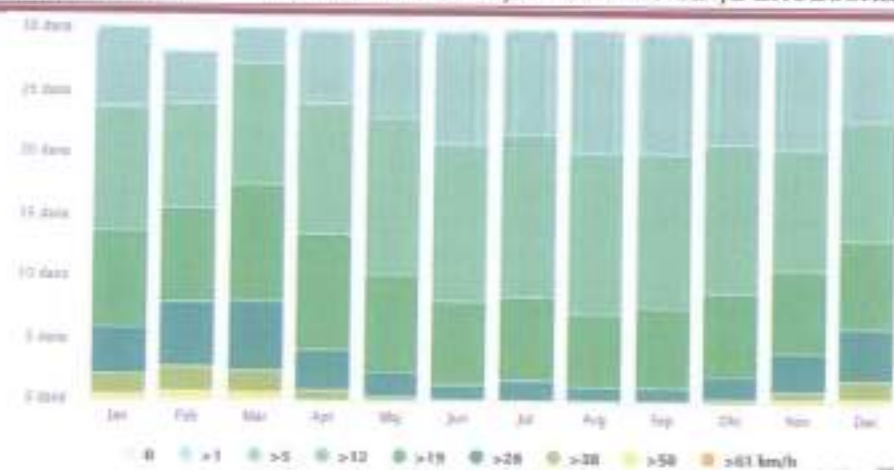
Slika br.14: Oblačni, sunčani i kišni dani po mjesecima za Pelagićevo u proteklih godinu dana

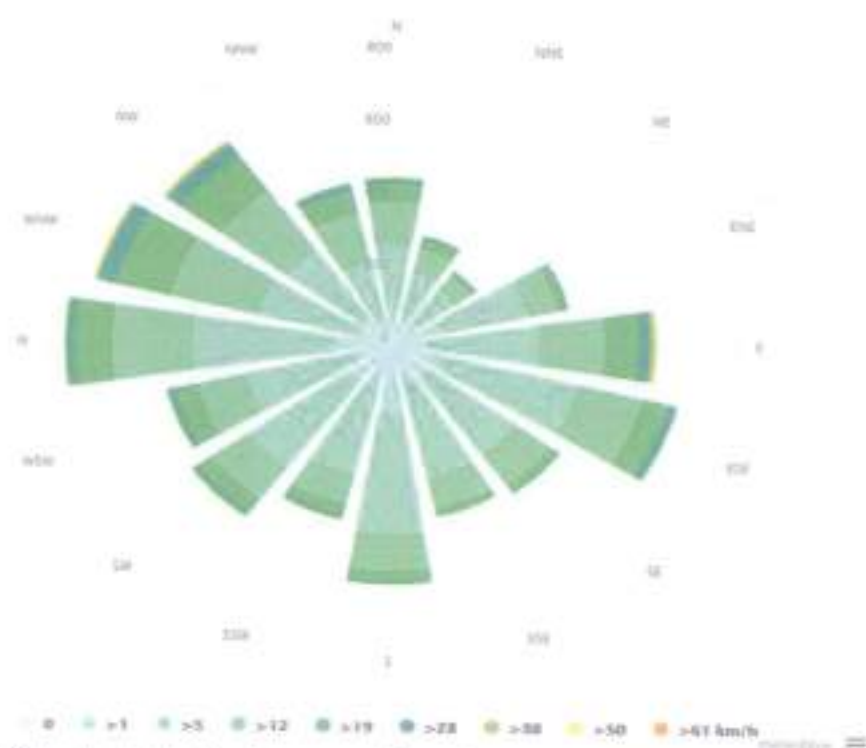
Slika br.15 : Dijagram maksimalne temperature po mjesecima za Pelagićevo u proteklih godinu dana

Slika br.16 : Dijagram količine padavina za Pelagićevo u proteklih godinu dana
(www.meteoblue.com)

Slika br.17: Dijagram brzine vjetra po mjesecima za Pelagićevo u proteklih godinu dana (www.meteoblue.com)

Slika br.18 : Ruža vjetrova za Pelagićevo (www.meteoblue.com)

Ruža vjetrova prikazuje koliko sati u godini vjetar duva iz pojedinih pravaca.

Posljednjih 12 meseci (crno) i 30-godišnja klima

Geografske koordinate: 45.00°N / 18.75°E 101m n.m.

meteoblue

Slika br.19: Dijagram poređenja trenutne sezone sa klimatskim uslovima za Pelagićevo (www.meteoblue.com)

Treba naglasiti kako su u toku posljednjih 10 godina na širem području kome pripada i opština Pelagićevo prevaziđeni istorijski apsolutni maksimumi temperature vazduha za januar, februar, april, jun, jul, novembar i decembar, dok je u pogledu apsolutnih minimalnih temperatura vazduha prevaziđena samo istorijska apsolutna maksimalna vrijednost za oktobar mjesec.

U skladu sa rezultatima istraživanja rađenim za potrebe dokumenta "Procjena ugroženosti od elementarne nepogode i druge nesreće u Republici Srpskoj" takođe je registrovano i povećanje broja tropskih dana i promjena u sezonskoj raspodjeli padavina. Prema rezultatima klimatskih procjena i nalazima dokumenata u kojima je rađena procjena ugroženosti od elementarnih nepogoda i drugih nesreća u ovom regionu očekuje se povećanje intenziteta kiša kratnog trajanja, pa je ovaj faktor neophodno uzeti u obzir priikom razmatranja budućih mjera lokalnog ekonomskog razvoja sa fokusom na poljoprivredu, te prilikom projektovanja i dimenzioniranja građevinskih konstrukcija i hidrotehničkih objekata.

Vodni resursi

Na teritoriji opštine ne postoji kontinuiran sistem kontrole i praćenja kvaliteta voda u vodotocima, a samim tim i adekvatna statistička baza podataka. Međutim, najveći problem kod zagađenja vodotoka predstavlja nesavjesno odlaganje otpada u korita vodotoka i nekontrolisano korištenje hemikalija za zaštitu poljoprivrednih usjeva koji utiču na zagađivanje voda vodotoka i podzemnih voda.

Pored pomenutih vodotoka, na području opštine postoje i dva vještačka jezera: jezero Pelagićevo (stari naziv Žabar Bara) površine oko 33 ha koje je nastalo iskopom šljunka 60-ih godina i manjih kopova šljunka u Donjoj Tramošnjici, Orlovom polju, Pelagićevo kao i jezero Lipovica površine oko 6 ha. Jezera su poribljena i pod nadzorom ribolovačkog društva "Šaran" iz Pelagićeva. Jezero Pelagićevo (Žabar Bara) predstavlja jedno od najvećih turističkih potencijala opštine Pelagićevo, prije svega zbog mogućnosti organizovanja sportskog ribolova i iskazanog interesa ribolovaca iz cijelog svijeta za ovu lokaciju.

Na području jezera često se organizuju šaranska takmičenja. Poribljavanje se vrši većinom šaranom, amurom i manjim količinama štukom i somom. Jezero je nastalo vještačenjem iskopavanjem šljunka za potrebe izrade magistralnog puta te predstavlja jednu posebnu atrakciju.

lokaciju za sve ljubitelje prirode, rekreacije i ribolova. Kompleks jezera je oko 80 hektara, od čega 33 hektar obuhvata vodena površina jezera. Jezero je prosječne dubine oko 4 metra, dok se godišnje oscilacije vodostaja, u zavisnosti od klimatskih faktora, kreću do jednog metra. Dugačko je oko 700 metara, a široko oko 600 m. Ova vodena akumulacija puni se vodom uglavnom iz podzemnih izvora sa kojima je spojena i čiji nivo reguliše i nivo jezera, što znači da je u tom smislu ovo jezero zatvorenog tipa i ne puni se dotokom drugih površinskih voda.

Vodni resursi koji se odnose na zalihe vode za vodosnabdijevanje stanovništva pitkom vodom odnosno izvorišta pitke vode predstavljaju postojeći arteški bunari sa kojih se odvija individualno snabdjevanje vodom (njih 10). Pored arteških bunara, postoje i izvori vode (izvori koji nisu kaptirani i za koje su predviđena istraživanja) na lokacijama:

- izvorište vode Turić - Bjelovana
- izvorište vode Samarevac
- izvorište vode Gornja Tramošnica - Buhar
- Izvorište vode Gornja Tramošnica - Tuzlani

Područje opštine podložno je, u određenoj mjeri, opasnostima od elementarnih nepogoda i to od poplava, klizišta, vremenskih nepogoda i požara. u posljednjih 10 godina najviše štete je načinjeno poplavama koje su se pojavljivale tri puta (2010, 2014. i 2016. godine). Na području opštine dužina vodotoka iznosi 84 997 metara, od čega je 14 410 metara dužina uređenog vodotoka. Dužina poplavno rizičnih vodotoka na području opštine varira i gruba procjena iznosi oko 20 000 metara. Pojava klizišta uglavnom je vezana za poplave i velike količine padavina koje izazivaju eroziju zemljišta i nastaju uglavnom u naseljenim mjestima koja su blago brdovita.

Na području opštine zabilježena su tri klizišta u prethodnim godinama, od kojih ni jedno ne uzrokuje veće materijalne štete. Od ugroženih područja na teritoriji opštine zastupljeni su nestabilni tereni i devastirane površine. Nestabilni tereni su područja koja su na osnovu inženjersko geoloških karakteristika, mogućeg razvoja geoloških procesa, reljefa, hidrografije, geološkog sastava i građe terena izdvojeni kao nestabilni za gradnju. Nestabilni tereni nalaze se u istočnom dijelu opštine, uz rijeku Lomnicu, zatim na području Žabar bare, na sjeveru dio Njivka i sjeverni dio Donje Tramošnice, zatim u zaseoku Grab i uz potok Čadavica protežući se i na dio teritorije naselja Orlovo Polje. Devastirane površine čine napuštena pozajmišta šljunka i divlje deponije.

Odlukom o određivanju prostora za eksploataciju šljunka, opština Pelagićevo odredila je šest lokaliteta koja su se koristila za eksploataciju šljunka i to:

- područje Orlovo Polje I	- Tramošnica - Čardak
- Pelagićevo - Poljice	- Orlovo Polje II
- Gornja Tramošnica - Polja	- Pelagićevo - Dragiči.

Danas je većina ovih područja za eksploataciju napuštena i prostor čini depresija ispunjena vodom. Devastirane površine su zastupljene većim dijelom na području naselja Gornja i Donja Tramošnica i na jednom lokalitetu oko Žabar Bare (jezera Pelagićevo).

Flora i fauna

Kada se govori o flori i fauni ovog područja, mora se imati u vidu, da je to poljoprivredno kultivisana oblast te da je biljni svijet uglavnom predstavljen gajenim ratarskim kulturama.

Bosanska Posavina zauzima najniže položaje (100 do 200 metara nadmorske visine), tereni su manje-više zaravnjeni, na dubokim aluvijalnim zemljištima, pseudogleje i prahulji, na staništima sa visokim nivoom podzemne vode. Klima je kontinentalnog tipa. Topla ljeta, duboka hidrotermalna automorfna tla, blagi reljef i hidro-geološka prošlost su usloveli razvoj specifičnog živog svijeta koji

danas izgrađuje panonske pejzaže. Na ravničarskim pejzažima sjevernog dijela Bosne danas dominiraju usjevi pod žitaricama, povrćem i voćem, šume vrba, topola, lužnjaka, jasena, posavski bagremari.

Najveći stepen produkcije unutar ekosistema Posavine postižu različite vrste žitarica (pšenice, kukuruza, ječma, zobi, sorka), povrtnarske kulture (lubenice, bamija, suncokret, paprike, paradajz, patlidžan, razne vrste kupusa), biljni genetički resursi (šljive „požegače“, orasi, kruške, jabuke, grožđe) te obilje hortikulturnih vrsta. Pratioci obradivih površina su i brojne korovske zajednice, u čiji sastav sve češće ulaze i invazivne vrste.

Šumske i šibljačke zajednice na području Posavine osnovnu funkciju imaju u očuvanju stabilnosti korita vodotoka (posebno rijeke Save) i u osiguranju vodnog režima u ovim ekološki veoma senzitivnim zemljištima. Međutim poseban značaj močvarni šumski ekosistemi imaju kao stanište mnogih vrsta ptica, gmizavaca i amfiba. Zajednice vodenjara, bara i močvara su razvijene u cijelom području, naročito u slijepim rukavcima površinskih vodotoka („starača“). Danas predstavljaju izuzetno bitna staništa za očuvanje živog svijeta močvara.

U ekosistemu livada Posavine utočište nalaze mnoge biljne vrste koje zbog stalnih promjena vodnog režima postaju sve ugroženije. Takve su: prženica livadska, prženica mala, beskoljenka, busika, milica, grozničnica, trbulja, pukovica, barski encijan, razne vrste ljutića, barskih preslica, šiljeva, šaševa.

Fauna Bosanske Posavine ima pretežno obilježje faune Panonske nizije i srednje Evrope. Ovdje egzistiraju: voluharica, vrana gaćac, kašikara, čigra bjelobrada: žabe – crveni mukač i zelena žaba. Dnevni leptirovi *Leptida morsei* i *Neptis suppho*, skakavci *Akrida hungarica* i *Tetrix meridionas*.

Na teritoriji opštine Pelagićevo nema zaštićenih prirodnih područja.

Slika br. 20 : Zaštićena prirodna dobra Republike Srbije
(Izvor: <http://e-prioda.rs.ba/sr-latn/protectedsites/>)

Slika br. 21 : Potencijalna područja Ekološke mreže Republike Srpske

(Izvor: <https://nasljedje.org/ekoloska-mreza/>)

Prema podacima Republičkog zavoda za zaštitu kulturno - historijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske, područje Lončari, površine 397,98 ha, dijelom se nalazi na teritoriji opštine Pelagićevo, a dijelom na teritoriji Brčko Distrikta. Dokumentom Izmjene i dopune Prostornog plana Republike Srpske do 2025. godine, područje je izdvojeno kao jedno od ukupno 63 potencijalna područja Ekološke mreže Republike Srpske. Međutim, napominjemo da Uredba o Ekološkoj mreži nije usvojena, tako da su potencijalna područja dio planskih dokumenata te se na njima ne sprovode nikakve mjere zaštite, upravljanja i slično.

Prema posljednjoj ažuriranoj listi zvanično nominovanih kandidata za Ekološku mrežu (*Emerald Network Sites*) sa 41. Konvencije o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnog staništa, održane od 29. Novembra 2021. do 3. Decembra 2021. godine, imenovano je 29 područja sa teritorije Bosne i Hercegovine od kojih nijedno nije na teritoriji opštine Pelagićevo, niti u radijusu od 20 km od predmetne lokacije.

Kada je u pitanju biodiverzitet područja, kao nizijska i plavna teritorija bogata privremenim i stalnim vodnim površinama obiluje raznovrsnošću vodozemaca, te su na području opštine Pelagićevo registrovane sljedeće vrste amfiba:

Latinski naziv	Lokalni naziv	Status vrste u RS**/**
<i>Salamandra salamandra</i>	daždvenjak	C.L.
<i>Lissotriton vulgaris</i>	mali vođenjak	Z + C.L.
<i>Triturus dobrogicus</i>	podunavski triton	S.Z. + C.L.
<i>Bombina variegata</i>	žuti mukač	S.Z.
<i>Bufo viridis</i>	zelena krastača	C.L.
<i>Hyla arborea</i>	gatalinka	C.L.
<i>Rana temporaria</i>	livadna smeđa žaba	C.L.
<i>Pelophylax ridibundus</i>	velika zelena žaba	C.L.

*Uredba o strogo zaštićenim (S.Z) i zaštićenim (Z) divljim vrstama R. Srpske

**Uredba o Crvenoj listi (C.L) zaštićenih vrsta flore i faune Republike srpske

Obaveza nosioca projekta a u skladu sa Zakonom o kulturnim dobrima, da ukoliko u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, odmah bez odlaganja prekine radove i obavjesti Zavod, i da preduzme mjere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i u položaju u kome je otkriven.

Investitor se obavezuje:

- Ukoliko u toku izvođenja radova naiđe na arheološki lokalitet, a za koji se pretpostavlja da ima status kulturnog dobra, o tome obavijesti Zavod i preduzmu sve mjere kako se kulturno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlaštenog lica (član. 82. Zakona o kulturnim dobrima).
- Radi očuvanja ekoloških i pejzažnih vrijednosti prostora, preporučuje se sadnja zaštitnog pojasa oko proizvodnog objekta i planirati sadnju autohtonih vrsta drveća.

Podaci o naseljenosti stanovništva

Stanovništvo u svojoj ulozi proizvođača i ulozi potrošača, je jedan od osnovnih pokretača razvoja društva. U ulozi proizvođača, stanovništvo kao nosilac rada, znanja i vještine postaje ključni razvojni resurs svakog područja, pa i ovog našeg.

Poslednji popis stanovništva izvršen je 1991. godine na cjelokupnom prostoru BiH, pa tako i na području tadašnje opštine Gradačac, od dijela čije teritorije je nastala današnja opština Pelagićevo. Međutim, zbog činjenice što su u novoj teritorijalnoj podjeli pojedine mjesne zajednice jednim svojim dijelom pripale opštini Pelagićevo, a dijelom ostale u opštini Gradačac, veoma je teško uspostaviti jasnu sliku o broju stanovnika u 1991. godini na prostoru današnje opštine Pelagićevo.

Sa određenom dozom rezerve možemo procijeniti da je na ovom prostoru prije rata živjelo negdje oko 11 000 stanovnika, a od toga oko 55 % su bili Srbi, a oko 45 % Hrvati. Bio je određen broj i ostalih nacionalnih kategorija, ali u veoma malom i zanemarivom obimu.

Nacionalni sastav stanovništva Bosanske Posavine, prema popisu iz 1991 godine, je sljedeći: od ukupno 260.793 stanovnika, Hrvata je bilo 131.542 ili 51 posto, Bošnjaka 32.796 ili 12 posto, Srba 77.723 ili 29 posto, a ostalih 18.726 ili 7 posto.

Zbog ratnih dejstava i svega onoga što se dešavalo 90 - ih godina, demografska struktura opštine Pelagićevo je znatno mijenjana od poslednjeg popisa stanovništva do danas. Ta činjenica uslovljava da se i o aktuelnoj ocjeni demografskih prilika veoma teško mogu dobiti egzaktni i precizni podaci.

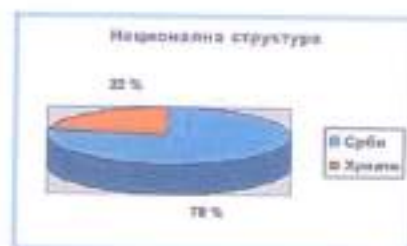
Ipak, korištenjem određenih pokazatelja, prikupljanjem informacija na terenu, kao i metodom procjene, možemo sa priličnom sigurnošću tvrditi da danas na području opštine Pelagićevo živi oko 8 500. stanovnika, što je znatno manje nego 1991. godine.

Gustina stanovništva u 2007. godini na području opštine iznosi oko 48 stanovnika na km.²

Prema pokazateljima koje imamo nacionalna struktura na području opštine Pelagićevo izgleda ovako:

Srbi	Hrvati	Ukupno
6 630	1 870	8 500
78 %	22 %	100 %

Odnos stanovništva prema nacionalnoj strukturi

Okvirni podaci kojima raspolažemo, a koji su prikupljeni od predstavnika mjesnih zajednica, pokazuju da na području opštine Pelagićevo danas imamo 2 485 domaćinstava, i to:

1. MZ Pelagićevo Centar	500 kuća
2. MZ Kladuša	245 kuća
3. MZ Čendići	285 kuća
4. MZ Blaževac	200 kuća
5. MZ Porebrice	175 kuća
6. MZ Samarevac	75 kuća
7. MZ Ledenice	55 kuća
8. MZ Turić	150 kuća
9. MZ Donja Tramošnica	350 kuća
10. MZ Gornja Tramošnica	450 kuća (zaseok Orlovo Polje)

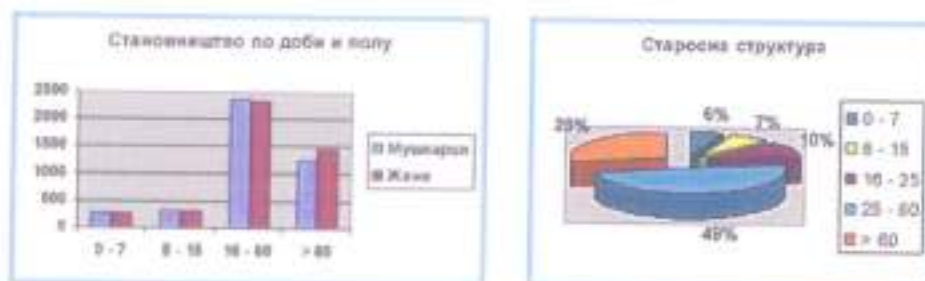
Podaci koje smo iznijeli približno oslikavaju stanje na terenu i njih svakako ne treba posmatrati kao egzaktnu podatke, nego kao jedan okvirni pokazatelj. Analiza demografskih kretanja svakako ne može biti kompletna bez prikaza koji se odnosi na starosnu i polnu strukturu, a koja predstavlja veoma značajan biološki aspekt sveukupne dinamike stanovništva. Na sledećim tabelarnim prikazima i grafikonima jasno ćemo vidjeti kakav odnos po starosnoj dobi i polu vlada na području opštine Pelagićevo.

0 - 7	8 - 15	16 - 25	26 - 60	> 60
480	581	846	4 188	2 405
5,65 %	6,83 %	9,95 %	49,27 %	28,29 %

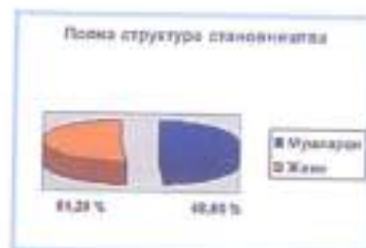
Broj stanovnika po starosnoj strukturi

0 - 7		8 - 15		16 - 60		> 60	
M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
258	276	322	323	2334	2317	1233	1437
3,03 %	3,25 %	3,79 %	3,80 %	27,46 %	27,26 %	14,51 %	16,91 %

Broj stanovnika po starosnoj dobi i polu

Muškarci	Žene
4148	4352
48,80 %	51,20 %

I opština Pelagićevo prati poražavajući trend negativnog prirodnog priraštaja koji je zahvatio cjelokupno društvo, ali isto tako i većinu zemalja u regiji i Evropi. Kao i ogromna većina opština u RS i BiH, tako i opština Pelagićevo ima veći mortalitet nego natalitet koji je u konstantnom porastu u prethodnih nekoliko godina. Prema rezultatima popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. godine koje je izdato od strane AGENCIJE ZA STATISTIKU BiH dana 05.11.2013. godine popisano je ukupno 3.791.622 osobe, od toga: u Federaciji BiH popisano je 2.371.603 osobe; u Republici Srpskoj popisano je 1.326.991 osoba, i u Brčko distriktu BiH popisano je 93.028 osoba.

Po popisu stanovništva 2013. u Bosni i Hercegovini, a prema konačnim podacima za Republiku Srpsku koje je izdao Republički zavod za statistiku, Opština Pelagićevo je opština u Republici Srpskoj, BiH. Sjedište opštine se nalazi u naseljenom mjestu Pelagićevo. Prema podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine na popisu stanovništva 2013. godine, u opštini je popisano 5.220 lica.

Tabela br.2 Nacionalni sastav 2013. Opštine Pelagićevo Izvor: Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH 2013. na teritoriji Republike Srpske, Republički zavod za statistiku RS, Banja Luka, 2013.

Etnički sastav prema popisu iz 2013.

Srbi	3.330	63,79 %
Hrvati	1.850	35,44 %
Bošnjaci	13	0,25 %
Ostali	12	0,23 %
Neizjašnjeni	15	0,28 %

ukupno: 5.220

Opština Pelagićevo je Bosanska Posavina. To je regija u sjeveroistočnom dijelu Bosne i Hercegovine. Njezinu prostornu cjelovitost na sjeveru zatvara rijeka Sava, na sjeverozapadu planina Motajica, na jugu planine Ozren i Trebava, a na jugoistoku planina Majevica.

Sa središnjim dijelovima Bosne i Hercegovine povezan je prije svega prirodnim prolazom dolinom rijeke Bosne kroz dobojsku i vrandučku klisuru, dok su zapadni dijelovi dostupni kroz takođe prirodni prolaz uz rijeku Ukrinu. Bosanska Posavina se nalazi na široko otvorenoj i lako prohodnoj peripanonskoj nizini. Pod Bosansku Posavinu spadaju sljedeće opštine: Derventa, Bosanski Brod, Odžak, Modriča, Bosanski Šamac, Brčko, Orašje, te dio općina Gradačac, Srebrenik i Doboj.

Slike br. 22. Pozicija Opštine Pelagićevo na karti BiH

Opština Pelagićevo je opština u Republici Srpskoj formirana nakon Dejtonskog sporazuma od jednog dela predratne opštine Gradačac (koja i danas postoji pod starim imenom u FBiH. Nalazi se u Bosanskoj Posavini. Opština se sastoji od osam mesnih zajednica, a površina je 17.800 hektara.

Izvor podataka: zvanična internet stranica opštine Pelagićevo: <http://pelagicevo.gov.ba>

Podaci o zaštićenim područjima

Na području opštine Pelagićevo od spomenika kulturno-istorijskog značaja ističu se: savremena Spomen-škola "Vaso Pelagić" (sagrađena 1969. god.), rasadnik je kulture i znanja, crkva Sv. proroka Ilije (iz 1936.god.), visok odblesak borcima opštine Pelagićevo poginulim u ratu 1992.-1995.god.

Predmetna lokacija ne spada u zaštićeno područje i u okolini se ne nalaze područja predviđena za naučna istraživanja, kao ni arheološka i posebno osjetljiva područja. Investitoru se nalaže da ukoliko prilikom eventualnog širenja postrojenja naiđe na arheološka nalazišta o tome obavijesti nadležne institucije.

v.3) Ocjena postojećeg stanja lokacije sa stanovišta zaštite životne sredine

U sklopu dokumenta Predhodne procjene uticaja na životnu sredinu za potrebe utvrđivanja postojećeg stanja životne sredine kao i stepena zagađenja izvršena je valorizacija terena u smislu indikativnih mjerenja (nultog stanja) kvaliteta vazduha i nivoa buke, valorizacija stanja flore i faune, identifikacija mogućih prirodnih i kulturno istorijskih vrijednosti prostora, analiza klimatskih karakteristika, kao i drugih značajnih pokazatelja stanja životne sredine.

Navedena mjerenja su izvršena dana: 16. 6. 2025. god. izvršena su sljedeća indikativna mjerenja:

- Mjerenje buke
- Indikativno mjerenje kvaliteta vazduha

Tabela 7 : Vrijednosti osnovnih meteoroloških parametara na dan 16. 6. 2025. god. predmetne lokacije

Parametar	Vrijednosti
Temperatura	24 °C
Relativna vlažnost vazduha	42,00 %
Brzina strujanja vazduha	0,1 m/s
Vrijeme	suho, sunčano

v.1.1.Mjerenje buke

Istraživanja iz domena životne sredine kod eksploatacije objekata ovakve namjene, nedvosmisleno pokazuje da i buka predstavlja jedan od mogućih uticaja na okolni prostor.

Emisija prekogranične buke iz objekta i predmetnog prostora, očekuje se u toku rada osnovnih i pomoćnih uređaja prilikom izvođenja uobičajenih aktivnosti karakterističnih za ovakve objekte.

Međutim, obzirom na lokaciju predmetnog objekta, i prirodu aktivnosti koje će se vršiti u radnom prostoru, buka koja se stvara značajno može uticati samo na uslove radne sredine, a njen uticaj na bližu okolinu se ne očekuje u nedozvoljenoj mjeri, pa shodno navedenom, ne predlažu se dodatne mjere zaštite životne sredine od buke.

Mjerenja su izvršena u skladu sa Pravilnikom o graničnim vrijednostima intenziteta buke („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 2/23).

Granične vrijednosti indikatora buke na otvorenom i u zatvorenom prostoru prikazane za dan, veče, noć i dan – veče – noć:

Zona	Namjena prostora	Najviši dopušteni mjerodavni nivo buke			
		Lday	Levening	Lnight	Lden
1	Područja namijenjena za odmor, liječenje i oporavak, tiha područja izvan naseljenog područja, uključujući i sve kategorije zaštićenih područja u Republici Srpskoj (nacionalni park, strogi rezervat prirode, posebni rezervat prirode, spomenik prirode, zaštićeno stanište, zaštićeni prirodni pejzaž, zaštićeni kulturni pejzaž, park prirode, park šuma, objekat oblikovane prirode i spomenik parkovske arhitekture)	50	45	40	50
2	Isključivo stambena područja ili tiha područja unutar naseljenih područja (predškolske i školske zone)	55	55	40	56
3	Područja mješovite namjene, odnosno područja većinski stambene namjene	55	55	45	57
4	Područja mješovite namjene, odnosno područja većinski poslovne namjene (poslovno – stambena područja, trgovačko – stambena područja) i područja neposredno uz magistralne i glavne gradske saobraćajnice	65	65	50	66
5	Područja isključivo zanatske, uslužne – trgovačke, sportsko – rekreacione i ugostiteljsko – turističke namjene	65	65	55	67
6	Industrijska, skladišna i servisna područja i transportni terminali	Na granici ove zone buka ne smije prelaziti graničnu vrijednost u zoni sa kojom se graniči			

Zone namjene prostora iz Tabele određuju se na temelju dokumenata prostornog uređenja i Zakona o zaštiti prirode („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 20/14).

Vrijednosti osnovnih indikatora buke (L_{den} , L_{night}) određuju se proračunom ili mjerenjem na posmatranom mjestu. Za predviđanje buke koristi se isključivo proračun.

Privremene metode proračuna za L_{den} , L_{night}

Direktiva o procjeni i upravljanju bukom iz životne sredine (2002/49/EZ) preporučuje sljedeće privremene metode za određivanje indikatora buke:

Za industrijsku buku: ISO 9613-2 „Akustika – Slabljenje zvuka pri prostiranju na otvorenom prostoru, Dio 2: Opšta metoda izračunavanja.“

Odgovarajući ulazni podaci (o emisiji buke) dobijaju se mjerenjem koje se obavlja po jednoj od sljedećih metoda:

- 1) ISO 8297:1994 „Akustika – Određivanje nivoa zvučne snage industrijskih postrojenja iz više izvora radi utvrđivanja nivoa zvučnog pritiska u životnoj sredini – Inženjerska metoda“
- 2) EN ISO 3744:2011 „Akustika – Određivanje nivoa zvučne snage izvora buke na osnovu zvučnog pritiska – Inženjerska metoda za približno slobodno polje iznad refleksione ravni.“
- 3) EN ISO 3746:2011 „Akustika – Određivanje nivoa zvučne snage i nivoa zvučne energije izvora buke na osnovu zvučnog pritiska – Informaciona metoda korišćenjem mjerne površine koja obuhvata izvor iznad refleksione ravni.

Privremene metode mjerenja za L_{den} , L_{night}

Metode mjerenja indikatora buke L_{den} , L_{night} vrše se primjenom standarda BAS ISO 1996-1:2020 i BAS ISO 1996-2:2020.

Mjerenja nivoa buke u životnoj sredini izvršena su dana 16.6.2025. god. na lokalitetu, na dva mjerna mjesta i to:

Mjerno mjesto 1 – na početku lokacije, desno od ulaza prema objektu

Mjerno mjesto 2 – na ulazu parcele predviđeni ulaz u objekat farme

Mjerenja su izvršena od strane Unis Instituta za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara. Mjerna mjesta su označena na mapi lokacije i na samoj lokaciji.

Mjerenje buke je izvršeno pomoću instrumenta Lutron SL - 4012, Sound Level Meter.

Tabela br.8. Nivo izmjerene buke

Mjerna mjesta	Granične vrijednosti buke dB	Izmjerena buka dB
Desno od ulaza prema objektu (MM 1)	65	30,4-42,9
Ulaz u objekat farme (MM 2)	65	30,1-40,0

Komentar dobijenih rezultata:

Prema Pravilniku o graničnim vrijednostima intenziteta buke („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 2/23) najviši dopušteni mjerodavni nivo buke za zonu 4. Područja mješovite namjene, odnosno područja većinski poslovne namjene (poslovno – stambena područja, trgovačko – stambena područja) i područja neposredno uz magistralne i glavne gradske saobraćajnice iznosi 65 dB, te se zaključuje da nivo buke, prema pomenutom Pravilniku, ne prelazi maksimalno dozvoljeni nivo.

v.3.2. Indikativno mjerenje kvaliteta vazduha

Vazduh je prvi medijum na koji sve emisije imaju direktan uticaj. Zagađenje vazduha nastaje kad koncentracija određenih zagađujućih materija (polutanata) dostigne veličine koje uzrokuju njegovu toksičnost, tj. počinje štetno djelovati na zdravlje ljudi i biljni i životinjski svijet. Zagađivanje vazduha vrši se emisijom štetnih gasovitih i čvrstih materija, koje nastaju najčešće kao rezultat ljudske djelatnosti, ali i emisijom iz prirodnih izvora.

U Republici Srpskoj sektor transporta je odgovoran za emisije CO, NO_x, IOS (isparljivi organski spojevi), olova i izvjesne količine SO_x (čiji je glavni izvor korišćenje energije). Domaćinstva doprinose emisijama CO, NO_x, IOS, kao i čestica PM, uglavnom putem sagorijevanja goriva. Industrija doprinosi emisijama SO_x, IOS i NO_x dok je poljoprivreda glavni izvor metana, amonijaka i azotnih oksida.

Mjere za sprječavanje ili smanjenje uticaja kvaliteta vazduha na životnu sredinu u Republici Srpskoj su regulisane Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske” br. 124/12) koja propisuje granične vrijednosti, tolerantne vrijednosti i granicu tolerancije za zaštitu zdravlja ljudi od zagađujućih materija u vazduhu.

Period uzimanja srednje vrijednosti mjerenja	Granična vrijednost	Granica tolerancije	Tolerantna vrijednost
Sumpor - dioksid (SO ₂)			
Jedan sat	350 µg/m ³	150 µg/m ³	500 µg/m ³
Jedan dan	125 µg/m ³	-	125 µg/m ³
Azot - dioksid (NO ₂)			
Jedan sat	150 µg/m ³	75 µg/m ³	225 µg/m ³
Jedan dan	85 µg/m ³	40 µg/m ³	125 µg/m ³
Suspendovane čestice PM ₁₀			
Jedan dan	50 µg/m ³	25 µg/m ³	75 µg/m ³
Prizemni ozon (O ₃)			
Maks. dnevna osmočasovna srednja vrijednost	Ciljna vrijednost:		120 µg/m ³
Ugljen - monoksid (CO)			
Maks. dnevna osmočasovna srednja vrijednost	10 mg/m ³	6 mg/m ³	16 mg/m ³
Jedan dan	5 mg/m ³	5 mg/m ³	10 mg/m ³

Tabela 8 : Granične vrijednosti, tolerantne vrijednosti i granica tolerancije za zaštitu zdravlja ljudi za sumpor-dioksid, azot-dioksid, suspendovane čestice (PM₁₀), prizemni ozon i ugljen-monoksid

Dana 16. 6. 2025. god. izvršena su indikativna mjerenja kvaliteta vazduha od strane ovlaštenih lica UNIS Instituta za ekologiju, zaštitu na radu i zaštitu od požara.

Za mjerna mjesta je odabran prostor koji pripada predmetnoj parceli. Izbor mjernih mjesta je definisan kao adekvatan za detektovanje zagađujućih materija (pogodna ruža vetrova i sl). Mjerenje

kvaliteta vazduha izvršeno je na tri mjerna mjesta, a tačke mjernih mjesta su prikazane na mapi predmetne lokacije (<http://www.google.earth.com>) slika br. 23.

Metode indikativnog ispitivanja su u saglasnosti sa relevantnom Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12).

Mjerenje parametara pokazatelja kvaliteta vazduha CO , SO_2 , NO_2 i NH_3 izvršeno je pomoću uređaja iBrid MX6, a mjerenje PM_{10} pomoću uređaja Trotec PC 220.

U narednoj tabeli dati su rezultati analize indikativnog kvaliteta vazduha i granične vrijednosti za izmjerene parametre koje su određene Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12).

Tabela 9 : Pregled graničnih i izmjerenih indikativnih vrijednosti kvaliteta vazduha na lokaciji

Polutant	Mjerno mjesto 1	Mjerno mjesto 2	Granična vrijednost ($\mu g/m^3$)	Jedinica mjere
SO_2	12	11	350	($\mu g/m^3$)
PM_{10}	8	8	50	($\mu g/m^3$)
NO_2	5	5	150	($\mu g/m^3$)
CO	0,01	0,01	10	(mg/m^3)
NH_3	1	1	120	($\mu g/m^3$)

Dobijeni rezultati su upoređeni sa graničnim vrijednostima propisanim Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12).

Komentar rezultata mjerenja

Na osnovu dobijenih rezultata možemo zaključiti da se koncentracija izmjerenih indikativnih parametara kvaliteta vazduha na predmetnoj lokaciji nalazi dosta ispod maksimalnih graničnih vrijednosti prema Uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12).

U sklopu ovog dokumenta se nalazi skica mjernih mjesta sa koje se može tačno vidjeti koji je monitoring rađen i mjesto monitoringa sa obuhvatom predmetnog prostora.

Slika 23 : Prostorna organizacija mjernih mjesta (Indikativno mjerenje parametara vazduha i mjerenje nova buke - Nulta stanja) ● mm vazduha, ● mm buke

v.3.3. Nivo zračenja

Jonizujuća zračenja su one vrste radioaktivnog zračenja koje imaju dovoljnu energiju da jonizuju neke atome u tijelu. Tako nastali joni narušavaju biohemijske procese u ćelijama, što može dovesti do raznih poremećaja u njihovom funkcionisanju i dijeljenju (razmnožavanju), te konačno do nastanka ozbiljnih bolesti, poput tumora. U jonizujuća zračenja spadaju α (alfa), β (beta), γ (gama), H (rendgenski zraci), kosmičko zračenje i neutroni.

Nejonizujuća zračenja su elektromagnetna polja koja imaju energiju fotona manju od 12,4 eV. Ona obuhvataju:

- ultraljubičasto ili ultravioletno zračenje (talasne dužine 100 nm - 400 nm),
- vidljivo zračenje (talasne dužine 400 nm - 780 nm),
- infracrveno zračenje (talasne dužine 780 nm do 1 mm),
- radio - frekvencijsko zračenje (frekvencije 10 kHz - 300 GHz),
- elektromagnetska polja niskih frekvencija (frekvencija 0 kHz - 10 kHz)
- lasersko zračenje.

Nejonizujuća zračenja obuhvataju i ultrazvuk ili zvuk čija je frekvencija veća od 20 kHz. Izvor nejonizujućeg zračenja jeste uređaj, instalacija ili objekat koji emituje ili može da emituje nejonizujuće zračenje.

Sunce je glavni emiter prirodnog nejonizujućeg zračenja, dok radiaktivnost predstavlja prirodno jonizujuće zračenje koje potiče od radioaktivnih elemenata. Vještački izvori jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja su razni aparati u domaćinstvu, industriji, infrastrukturi itd. Međunarodni komitet za nejonizovana zračenja je donio preporuke o dozvoljenim nivoima izloženosti električnim i magnetnim poljima (frekvencije 50 ili 60 Hz), koji za opštu populaciju iznose 5 kV/m i 0,1 mT za cjelodnevno izlaganje, dok je za kratkotrajna izlaganja (par sati) to 10 kV/m i 1 mT.

Granica efektivne doze jonizujućeg zračenja za profesionalno izložena lica iznosi 20 mSV godišnje, izražena kao prosječna vrijednost za period od pet uzastopnih godina. Granica efektivne doze jonizujućeg zračenja za pojedince iz stanovništva iznosi 1 mSV godišnje.

Na području planiranog predmetnog objekta, nisu identifikovani izvori jonizujućih i nejonizujućih zračenja.

v.3.4. Kvalitet površinskih i podzemnih voda

Prema ekološkom kvalitetu voda koji se mora održavati ili postići uvođenjem preventivnih mjera i najboljih ekonomski dostupnih tehnologija sve površinske i podzemne vode u Republici Srpskoj su kategorisane na osnovu Uredbi o kategorizaciji vodotoka (Sl. Glasnik RS, broj: 42/01). Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji vodotoka definisani su kriterijumi za klasifikaciju i način klasifikacije površinskih i podzemnih voda.

Voda kao resurs se vrednuje: količinom, kvalitetom i položajem. Zbog značaja vode i njenog višenamjenskog korištenja ona uživa posebnu zaštitu i koristi se na način propisan zakonom. Pod kvalitetom vode se podrazumijeva stanje vodnog sistema, izraženo preko fizičko - hemijskih, hemijskih i bioloških pokazatelja, kako vode tako i sedimenta.

Za pogoršanje kvaliteta voda od posebnog značaja je ispuštanje u vodu različitih otpadnih voda, unošenje toplote, radioaktivnih i čvrstih materija. Pri ispuštanju neprečišćenih ili nedovoljno prečišćenih otpadnih voda u prirodne vode mogu se odmah uočiti promjene kvaliteta površinskih voda. Višestruko je nepovoljan uticaj industrijskih otpadnih voda na životne zajednice vodnih ekosistema, kao i na čovjeka.

U zavisnosti od vrste industrije u otpadnim vodama mogu se naći povećane koncentracije organskih i neorganskih materija, a posebno joni toksičnih metala i novosintetizovanih organskih jedinjenja kojih nikada nije bilo u prirodnim vodama. Zbog ispuštanja otpadnih voda, u vodnim ekosistemima moguće su pojave različitih bolesti, genetske promjene, fiziološke smetnje, fizičke deformacije i uginuće biljaka i životinja. Ulaskom zagađenja u lanac ishrane postoji opasnost povećanja koncentracije opasnih materija u organizmu čovjeka. Neželjene posljedice mogu se primijetiti nakon višegodišnjeg nagomilavanja zagađenja u okolini, kada je već kasno i kada dolazi do trajnog oštećenja ekosistema.

Primjena pesticida u poljoprivredi utiče negativno na vodne ekosisteme, a mnogi pesticidi su toksični i perzistentni, dok mogućnost bioakumulacije predstavlja opasnost za zdravlje ljudi. Primjenom azotnih đubriva može doći do zagađenja podzemnih voda nitratima i ako se takva voda koristi kao resurs vode za piće ona uzrokuje methemoglobinemiju, naročito kod djece.

Predmetno područje i pripadajući vodotokovi nalaze se u slivu rijeke Save. Hidrografska odlika prostora Posavine je disproporcionalnost, na sjevernom dijelu je velika granična rijeka Sava a na južnom niz manjih rijeka i potoka, među kojima se izdvajaju Tolisa i Tinja.

Budući da na predmetnoj lokaciji nema provedene kanalizacione mreže, planirana je izgradnja vodonepropusne septičke jame i vodonepropusne betonske jame (lagune), a sve u skladu sa Pravilnikom o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).

Tehnologija uzgoja i tova pilića ne podrazumijeva svakodnevno nastajanje otpadnih voda. Vode, koje nastaju prilikom pranja objekta 4 - 5 puta u godini, (nakon završenog turnusa, a prije uvođenja narednog turnusa) će se zajedno sa stajnjakom odvoditi u vodonepropusne betonske jame (lagune). Jama će biti projektovana tako da se osigurava dovoljan kapacitet, ispravnost i vodonepropusnost kako ne bi došlo do prelijevanja ili cijeđenja u podzemne vode niti u površinske vode na susjednim parcelama.

Čiste atmosferske (oborinske) vode sa objekata i oborinske vode sa manipulativnih površina će se odvoditi u okolne zelene površine vlasnika. Promjene kvaliteta podzemnih voda se ne očekuju, osim u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja životinjskog otpada i otpada od liječenja životinja. Ne očekuje se uticaj na površinske vode sa kojima stajnjak i sanitarni otpadni vode nemaju kontakta sa obzirom na manipulaciju i način zbrinjavanja, a i pravilan način korištenja stajnjaka. Farma će se snabdijevati sanitarnom vodom iz bunara, a istovremeno se ne neće nalaziti unutar vodozaštitnog područja.

v.3.5. Bonitet i namjena zemljišta

Zemljište je specifična prirodna tvorevina koja je nastala kao rezultat dejstva niza pedogenetskih (ekoloških) faktora. To su u prvom redu klima, živi organizmi - posebno vegetacija, geološka podloga (matični supstrat), reljef, vrijeme, čovjek i drugi. Čvrsti dio zemljišta sastoji se iz dvije komponente:

- mineralne komponente (90-99%)

- organske komponente-humus (1-10%)

Zemljište kao specifični prirodni sistem sastoji se iz tri faze: čvrste, tečne i gasovite. Plodnost zemljišta je sposobnost zemljišta za proizvodnju definisana sumom zemljišnih svojstava. Ocjena plodnosti zemljišta može se vršiti na razne načine a jedan od njih je ocjena plodnosti na osnovu boniteta zemljišta. Bonitet (lat. *bonitas* - dobrota) je mjera ili stepen veće ili manje plodnosti nekog zemljišta. Bonitet staništa uslovljen je brojnim i raznovrsnim faktorima staništa:

- edafski faktori
- orografski faktori
- klimatski i atmosferski faktori
- biološki faktori.

Prema bonitetu zemljište se dijeli na pet bonitetnih razreda tako da se izuzetno dobro zemljište označava sa I, a veoma loša zemljišta sa V razredom.

U toku izrade ovog dokumenta nisu vršena ispitivanja sadržaja štetnih i otpadnih materija u zemljištu, jer se na predmetnoj lokaciji ne nalazi odložen nikakav otpad ili druge vrste štetnih materija, koji bi doprinio zagađenju zemljišta u bližoj okolini niti na na datoj lokaciji.

g) OPIS PRIRODE I KOLIČINE PREDVIĐENE EMISIJE IZ POSTROJENJA U SVE DIJELOVE ŽIVOTNE SREDINE (VAZDUH, VODA I ZEMLJIŠTE), ODNOSNO PRIKAZ VRSTE I KOLIČINE ISPUŠTENIH GASOVA, VODE I DRUGIH OTPADNIH MATERIJALA, PO TEHNOLOŠKIM CJELINAMA, UKLJUČUJUĆI EMISIJE U VAZDUH, ISPUŠTANJE U VODU I ZEMLJIŠTE, BUKU, VIBRACIJE, SVJETLOST, TOPLOTU I ZRAČENJE (JONIZUJUĆA I NEJONIZUJUĆA), KAO I IDENTIFIKACIJU ZNAČAJNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU I ŽIVI SVIJET U CJELINI, KAO I ZDRAVLJE LJUDI ZA VRIJEME IZGRADNJE, REDOVNOG RADA POSTROJENJA ILI OBAVLJANJA AKTIVNOSTI

Problem zaštite životne sredine postao je danas jedan od prvorazrednih društvenih zadataka. Danas prisutne negativne posljedice, uglavnom su rezultat pogrešno planirane industrijalizacije, izgradnje stambenih naselja, saobraćajnih sistema, nekontrolisane i neadekvatne upotrebe energije kao i nedovoljnog poznavanja osnovnih zakonitosti iz domena životne sredine.

U okvirima iznijetih stavova, promjene koje su posljedica prilagođavanja prirode potrebama čovjeka, mogu biti onakve kakve on očekuje, ali mogu biti i često jesu, sasvim nepovoljne i za njega samog. Skup takvih promjena, za sobom povlači vrlo složene posledice, koje u principu imaju povratno djelovanje na prvobitne inicijatore, dovodeći do novih stanja i posledica.

Pojam životne sredine se zato, u svim razmatranjima, koja su predmet ovog istraživanja, shvata dovoljno široko, kao cjelina i jedinstvo, koje čine zajednice različitih organizama, uključujući tu i čovjeka, i njima naseljeni prostor. Ono što karakteriše današnji odnos prema životnoj sredini, može se, u svakom slučaju, opisati kao sve brže i drastičnije zadiranje u njene odnose, u čijem smislu i samo društvo trpi značajne posljedice.

Uspješnost svakog rješenja u cilju zaštite životne sredine obuhvata potpuno analiziranje i definisanje svih kategorija navedenih uticaja. U tom smislu se uvijek, kao prioritet, postavlja obaveza o njihovom definisanju u odnosu na osnovne prirodne činioce. Domen osnovnih prirodnih činilaca sačinjavaju: klima, voda, vazduh, tlo, flora, fauna, pejzaž, i, gledano kroz prizmu teorije ekosistema predstavljaju potpuno uređen i samoregulišući mehanizam.

U okviru ove analize, uvažavajući sve specifičnosti kojima se karakteriše analizirani objekat, kao i karakteristike lokacije i karakteristike postojećih potencijala, razmatrani su osnovni faktori koji

su, kroz postupke kvantifikacije, dovedeni do određenih pokazatelja, sa osnovnom namjerom da se, kod postojećih odnosa, definiše njihova pravna priroda. Na osnovu konkretnih pokazatelja moguće je izvršiti izbor adekvatnih mjera zaštite životne sredine, čime se ispunjava i osnovna svrha ove analize.

Farma pilića (za uzgoj brojlera) sa pratećim sadržajima, koja će se nalaziti na zemljištu označenom kao dio k. č. br. 962/1 K. O. Pelagićevo, opština Pelagićevo, planiranog uzgojnog kapaciteta 30 000 komada brojlera po turnusu, može se posmatrati kroz:

- Uticaj u fazi izgradnje predmetnog objekta
- Uticaj u toku redovnog rada objekta
- Uticaj u vanrednim situacijama (akcident)

Predmetni objekat - farma za piliće (brojlere) sa pratećim sadržajima, u toku rada na ovom dokumentu, nije izgrađena, tako da ćemo u ovom poglavlju opisati generalno moguće uticaje u toku rada ili eksploatacije predmetnog objekta prema uzoru na objekte iste namjene, uzimajući u obzir karakteristike i kapacitet planiranog predmetnog objekta.

g.1. Uticaj na vazduh

Posljedice zagađenja vazduha mogu se, obzirom na prostor u kojem se opaža njihovo djelovanje, posmatrati na lokalnom, regionalnom i globalnom nivou. Lokalni problemi odnose se na neposredan uticaj na zdravlje ljudi i vegetaciju te na materijalna i kulturna dobra. Problemi regionalnog tipa odnose se na fotohemijski smog, pojavu kiselih kiša te eutrofikaciju (zakiseljavanje zemljišta i podzemnih voda), dok se globalni problemi odnose na troposferski (prizemni) ozon, razgradnju ozonskog sloja, efekat staklene bašte i globalne klimatske promjene (porast nivoa mora i saliniteta voda, smanjenje biodiverziteta, erozija zemljišta, dezertifikacija, promijenjena hidrologija i dr).

Pod pojmom zagađenje vazduha kao jednog od osnovnih činioca životne sredine podrazumijeva se kvalitativna i kvantitativna izmjena fizičkih, hemijskih i bioloških karakteristika vazduha, koja vodi ka narušavanju zakonitosti funkcionisanja ekosistema, baziranih na poznatim mehanizmima samoregulacije.

Uredbom o graničnim vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 124/12) utvrđene su vrijednosti kvaliteta vazduha i ciljne vrijednosti kvaliteta vazduha, kao i indikatori planiranja kvaliteta vazduha u prostoru, te pragovi upozorenja i pragovi/granice uzbune za pravovremeno djelovanje u slučaju kratkotrajnih pojava nedozvoljeno zagađenog vazduha.

g.1.1. Opis mogućih uticaja na vazduh u fazi izgradnje predmetnog objekta

Mogući uticaji na životnu sredinu u fazi izgradnje objekta su privremenog karaktera, ograničeni po trajanju i intenzitetu. Prostorno su ograničeni na lokacije izvođenja radova, gradilište, pristupne saobraćajnice, odlagališta i deponiju građevinskog materijala. Nastaju kao posljedica prisustva ljudi, mehanizacije, primjene različitih tehnologija i organizacije izvođenja radova.

U fazi izgradnje predmetnog objekta su mogući sljedeći uticaji na vazduh:

- Emisija materija koje utiču na kvalitet vazduha (prašina, CO₂, CO, SO₂ čađi i dr);
- Buka koju proizvode uređaji, mašine i vozila;

Za vrijeme gradnje na lokaciji će biti prisutna građevinska mehanizacija (kamioni, rovokopači, sabijači terena i sl.). Ovakve mašine za pogon pretežno koriste fosilna goriva (nafta, benzin). Zbog toga u toku gradnje će biti povećana emisija štetnih gasova (CO_2 , CO, SO_2 čađi i dr) u atmosferu, nastalih nepotpunim sagorjevanjem pogonskih goriva. Međutim negativni uticaj je ograničen na prostor gradilišta i najbližu okolinu, tako da neće doći do pogoršavanja kvaliteta vazduha u širim razmjerama.

Buka predstavlja nužnu i nepovoljnu posljedicu radova i kombinovana sa zagađivanjem vazduha usljed rada mašina i vozila, može predstavljati poremećaj za vrijeme gradnje. Snažna buka, kontinuiranog trajanja, generiše se usljed rada transportnih vozila i drugih specijalnih građevinskih mašina. Njen uticaj je naročito izražen u pogledu uznemiravanja ljudi na gradilištu, i neposrednoj blizini, ali su efekti privremenog karaktera. Povoljna okolnost vezana za ovaj uticaj je da se on osjeća isključivo na samoj lokaciji gradilišta.

g.1.2. Opis mogućih uticaja na vazduh u toku rada predmetnog objekta

Predmetni objekat - farma za piliće (brojlere) sa pratećim sadržajima, u toku rada na ovom dokumentu, nije izgrađena, tako da ćemo u ovom poglavlju opisati generalno moguće uticaje u toku rada ili eksploatacije predmetnog objekta prema uzoru na objekte iste namjene, uzimajući u obzir karakteristike i kapacitet planiranog predmetnog objekta.

U fazi rada predmetnog objekta su mogući sljedeći uticaji na vazduh:

- Neprijatni mirisi;
- Emisija materija i gasova koje utiču na kvalitet vazduha (prašina, SO_2 , NO_2 , CO, CO_2 , NH_3);
- Buka koju proizvode uređaji i mašine, neispravna motorna vozila;

Mogući uticaj u toku rada planiranog predmetnog objekta na kvalitet vazduha ne odražava se na pojavi štetnih i opasnih materija u vazduhu u koncentracijama koje bi mogle ugroziti zdravlje čovjeka ili životinja, već najviše u eventualnoj pojavi neugodnih mirisa čiji intenzitet zavisi od procesa mikrobiološke razgradnje organske materije i vremenskih prilika.

Emisije neugodnih mirisa (amonijak, ugljen-dioksid i sumpor vodonik) će se pojavljivati tokom ventilisanja objekata, mehaničkog čišćenja i iznošenja čvrstog otpada – stajnjaka iz objekata.

Širenje emisije neugodnih mirisa tokom mehaničkog čišćenja objekata kao i dezinfekcije na veći prostor je moguće ako se tokom radnih operacija čišćenja objekti drže otvorenim, ako se navedeni postupci izvode tokom vjetrovitih dana. Identifikovane emisije su kratkotrajnog i povremenog karaktera, tako da njihov intenzitet nema štetan uticaj na životnu sredinu.

Moguće je nastajanje emisije neugodnih mirisa ukoliko se tehnološki otpad – uginuli pilići ne zbrinjavaju adekvatno. Emisije zagađujućih materija u vazduh iz transportnih kamiona koji odvoze proizvod (piliće) odnosno dovoze sirovine (hranu, piliće pri useljavanju objekta) su moguće ako će se koristiti neadekvatna i neispravna prevozna sredstva i sredstva koja ne koriste gorivo sa niskim sadržajem sumpora.

Grijanje je na predmetnoj farmi će biti preko vlastite kotlovnice. Kao energent će se koristiti TNG. TNG zbog svojih povoljnih karakteristika ima poseban značaj u zaštiti životne sredine, jer prilikom sagorjevanja ne oslobađa štetne gasove, nema dima, niti čađi i to je razlog da se na njegovoj primjeni baziraju programi sa ciljem zaštite i poboljšanja životne sredine. Na instalacijama TNG su predviđene mjere koje predviđaju zaštitu od požara. Ukoliko dođe do povećanja pritiska na instalaciji

ventili sigurnosti će preko odušne cijevi izbaciti manju količinu pritiska gasa i samo će u tom slučaju doći do izbacivanja gasa u atmosferu. Gasne instalacije će biti izvedene tako da u normalnim okolnostima ne može doći do havarije. Ukoliko se to ipak desi, u atmosferu će isteći samo ograničena količina gasa, jer će ventil protiv loma cijevi reagovati kod prevelikog isticanja i automatski zatvoriti dalji dotok gasa.

Emisije izduvnih gasova – moguća su zagađenja vazduha od izduvnih gasova iz vozila koja će dolaziti na lokaciju. Kao produkti sagorijevanja dizel goriva, kod pravilnog i potpunog sagorijevanja javljaju se CO₂ i vodena para i to: CO₂ 71,5 vol. %, a H₂O para 29,5 vol. %. Ove emisije su povremene, u kratkim vremenskim intervalima jer je dinamika posla takva da kada se vrši pružanje usluga ili vozilo čeka na pružnje usluga motor je ugašen i tada nema emisija gasova sagorijevanja. Ova mjera se obavezno primjenjuje, primjenjuju je vlasnici/radnici vozila radi ekonomičnosti potrošnje goriva.

Emisija buke - Izvori buke u predmetnom objektu će biti same životinje i uređaji. Do pojačanja nivoa buke u tovištima može doći za vrijeme hranjenja, kada nastane kombinacija izvora buke od rada uređaja za hranjenje i od zvukova koje stvaraju same životinje.

Buka koju stvaraju životinje i uređaji značajno može uticati samo na uslove radne sredine, što se može negativno odraziti na zdravlje zaposlenih radnika u objektu, a njen uticaj na bližu okolinu se ne očekuje u nedozvoljenoj mjeri.

Buka koja nastane tokom eksploatacije na farmi neće imati značajnijeg uticaja na okolinu zbog: relativno male dinamike dolazaka/odlazaka vozila na farmu (vozila radnika na farmi, povremeno vozila veterinarske službe, vozila za odvoz otpada animalnog porijekla te vozila službi za odvoz ostalih vrsta otpada, vozila za dopremu hrane, vozila za dovoz i odvoz pilića). Prilikom proizvodnje tovnih pilića ne nastaje buka koja bi mogla uticati na povećanje nivoa buke. Obzirom na dovoljnu udaljenost planiranog objekta od najbližih kuća, farma za uzgoj pilića neće ometati stanovništvo naselja.

g.2. Uticaj na površinske i podzemne vode

Voda je jedan od osnovnih činilaca prirodnih faktora te sa svojim fizičko - hemijskim i funkcionalnim karakteristikama predstavlja nezamjenljiv element životne sredine. Prilikom korištenja vode u različite svrhe dolazi do promjena fizičko - hemijskih karakteristika vode a samim tim i funkcionalnih osobina.

Predmetno područje i pripadajući vodotokovi nalaze se u slivu rijeke Save i pripadaju prvoj kategoriji vodotoka. Predmetni lokalitet se ne nalazi unutar vodozaštitnog područja.

Zagađenja površinskih i podzemnih voda javljaju se uglavnom kao posljedica:

- spiranja terena nakon padavina
- neadekvatnog zbrinjavanja otpadnog materijala
- odbacivanja organskih ili neorganskih otpadaka
- prosipanja raznog materijala,
- zagađenja naftom i naftnim derivatima.
- Neadekvatnog zbrinjavanja otpadnih voda.

g.2.1. Opis mogućih uticaja na površinske i podzemne vode u fazi izgradnje predmetnog objekta

U toku izgradnje moglo bi doći do procurivanja naftnih derivata neposredno u zemljište, čime bi se u većoj ili manjoj mjeri moglo kontaminirati zemljište i time ugroziti površinske i podzemne vode.

Budući da na lokaciji predmetne farme nema provedene kanalizacione mreže, sanitarne otpadne vode će se odvoditi u vodonepropusnu septičku jamu, a sve u skladu sa Pravilnikom o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).

U površinske vode, podzemne vode i zemljište mogu dospjeti određene količine suspendovanog materijala prilikom izvođenja zemljanih radova: iskopa, nasipanja, deponovanja, kao i opasnih otpadnih materija iz građevinskih mašina i vozila usled njihove neispravnosti i nemarnosti nadležnog osoblja.

g.2.2. Opis mogućih uticaja na površinske i podzemne vode u toku rada predmetnog objekta

Zbog nepostojanja javne kanalizacione mreže, odvodnja fekalnih voda i tehnoloških otpadnih voda od pranja nakon svakog turnusa, vršiće se izgradnjom vodonepropusne septičke jame, lagune - taložnik - prečištač za otpadne vode. Jama je projektovana tako da se osigurava dovoljan kapacitet, ispravnost i vodonepropusnost kako ne bi došlo do preliivanja ili cijeđenja u podzemne vode niti u površinske vode na susjednim parcelama.

Pod pojmom otpadna voda smatra se upotrijebljena voda u naseljima i industriji kojoj su promijenjena fizička, hemijska i biološka svojstva, tako da se ne može koristiti u poljoprivredne niti u druge svrhe.

Čiste atmosferske (oborinske) vode sa objekata i oborinske vode sa manipulativnih površina će se odvoditi u okolne zelene površine vlasnika.

Količina otpadnih voda koje će se javljati pri pranju i čišćenju objekta će biti minimalne, jer će se prethodno prostor za tov pilića, ručno očistiti suvim postupkom, pa se tek onda vrši sapiranje i dezinfekcija objekta.

Promjene kvaliteta podzemnih voda se ne očekuju, osim u slučaju neadekvatnog zbrinjavanja životinjskog otpada i otpada od liječenja životinja. Ne očekuje se uticaj na površinske vode sa kojima stajnjak i sanitarne otpadne vode neće imati kontakta obzirom na manipulaciju i način zbrinjavanja.

Snabdijevanje objekta vodom za piće će biti iz vlastitog bunara. Kvalitet higijenski ispravne vode za napajanje pilića mora da zadovolji norme koje određuju I klasu kvaliteta vode za piće.

g.3. Uticaj na zemljište

Jedan od najvažnijih prirodnih resursa i elemenata životne sredine je zemljište. Efekte različitih negativnih uticaja (različiti po vremenu uticaja, porijeklu aktivnosti koje rezultuju negativnim efektima, vremenu trajanja negativnih efekata i sl) možemo podjeliti na:

- Zagađenje zemljišta
- Degradacija zemljišta

- Devastacija zemljišta

g.3.1. Opis mogućih uticaja na zemljište u fazi izgradnje predmetnog objekta

Prilikom izgradnje kompleksa predmetnog objekta, dolazi do promjene namjene i korištenja površina sa izraženim direktnim i indirektnim uticajima. Direktni uticaji vezani su za promjenu namjene korištenja zemljišta, smanjenje obradivih poljoprivrednih površina, a indirektni su vezani za uticaj na eventualne površine pod vegetacijom.

Projektovanjem i eksploatacijom ovog prostora moraju biti primjenjene mjere kojima će se obezbijediti uređenje i očuvanje tla kao građevinskog zemljišta i životne sredine. Posebno se određuje obaveznost zaštite svih dobara prilikom iskopa temeljnih jama i drugih iskopa. Obrada površina će biti izvedena u skladu sa namjenom objekta i pojedinih prostora u njemu.

Mogući uticaji na kvalitet zemljišta u fazi izgradnje objekta prostorno su ograničeni na lokacije izvođenja radova, gradilište, pristupne saobraćajnice, odlagališta i deponiju građevinskog materijala. Nastaju kao posljedica prisustva ljudi, mehanizacije, primjene različitih tehnologija i organizacije izvođenja radova i obuhvataju:

- narušavanje kvaliteta zemljišta,
- vizuelne efekte, zauzeće prostora, otežan saobraćaj i uticaj na biodiverzitet.

Prilikom građevinskih radova moguće je zagađenje zemljišta raznim štetnim i opasnim tečnostima kao što su naftni derivati, motorna ulja i slično čemu uzrok može biti nepažnja i nemar radnika ili kvar i havarija građevinskih mašina. Posljedice zavise od količine istekle tečnosti, a najčešći uzrok tom događaju jeste ljudski faktor.

Zemljište takođe može biti ugroženo nekontrolisanim odlaganjem iskopanog, građevinskog materijala i komunalnog otpada, kao i objektima za smještaj izvođača radova, usljed produkcije otpadnih voda.

Vizuelno-estetski efekti i zauzeće prostora su privremenog ili trajnog karaktera i odnose se na promjene okoline usljed izvođenja glavnih zemljanih radova, otvaranja gradilišta i privremenih gradilišnih objekata, formiranja privremenih i stalnih deponija, trasiranja pristupnih puteva.

Duž postojećih i novih pristupnih saobraćajnica u okolini objekta mogu se očekivati negativni efekti usljed pojačanog i otežanog saobraćaja. Prije početka izgradnje, sa velikih površina zemljišta u granicama farme, objekta vodoprivrednog sistema, gradilišta, deponija, saobraćajnica uklanja se vegetacija i reproduktivni sloj zemljišta, čime se narušavaju postojeći ekološki odnosi u ekosistemima područja.

Neorganizovano odlaganje čvrstog otpada van zatvorenih kontejnera obezbjeđenih za potrebe gradilišta takođe predstavlja opasnost za životnu sredinu. Spaljivanje otpada bi dovelo do povećane aeroemisije i neželjenih efekata i mirisa. Stoga je neopodno pravilno odlaganje čvrstog otpada u zatvorene kontejnere do preuzimanja od nadležne komunalne službe.

g.3.2. Opis mogućih uticaja na zemljište u toku rada predmetnog objekta

Uopšteno, zagađenje koje je posljedica odvijanja proizvodnih procesa po svojoj vremenskoj karakteristici može biti stalno, sezonsko i slučajno (akcidentno). Stalna (sistematska) zagađenja

vezana su prvenstveno za obim i strukturu proizvodnje, karakteristike postrojenja, karakteristike manipulativnih površina i klimatske uslove.

Radne aktivnosti koje će se odvijati u sklopu predmetnog objekta nemaju negativan uticaj na zemljište oko objekta. Na udaljene slobodne površine zemljišta ovaj objekat nema uticaja.

U toku rada predmetnog objekta su mogući sljedeći uticaji na zemljište:

- mogućnost zagađenja zemljišta usljed neadekvatnog zbrinjavanja otpada (čvrst i tečni otpad);
- mogućnost zagađenja zemljišta u slučaju neadekvatnog tretmana otpadnih voda.

g.4. Mogući uticaji zračenja

Izgradnjom predmetnog objekta sa pratećim sadržajima i zajedno sa pripadajućom opremom (tehnološka oprema) povećaće se gustina uzročnika koji emituju elektromagnetna polja niske frekvencije. Iako postoji javna i naučna zabrinutost oko potencijalnih negativnih efekata po zdravlje povezanim sa izlaganjem, ne postoje jasni empirijski podaci koji potvrđuju ili odbacuju ovu sumnju. Izlaganje poljima se ne odnosi samo na izlaganje visokonaponskim provodnicima električne energije i trafostanicama, već i svakodnevnom upotrebom električne energije aparatima na farmama.

Intenzitet elektromagnetnog polja opada sa kvadratom rastojanja od provodnika. Na većim udaljenostima efekat nejonizujućeg zračenja koje potiče od takvog polja postaje beznačajan.

g.5. Proizvodnja otpada

Prilikom građevinskih radova moguće je zagađenje zemljišta nekontrolisanim odlaganjem iskopanog, građevinskog materijala i komunalnog otpada.

Tokom rada planiranog predmetnog objekta nastajace različite vrste otpada (otpad od prevencije ili liječenja bolesti pilića, uginuli pilići, različita otpadna ambalaža, miješani komunalni otpad) koji će opteretiti životnu sredinu, ukoliko se ne osigura pravilno upravljanje otpadom.

Vrste otpada koje će nastajati u krugu predmetnog objekta predstavljene su u tabeli.

Tabela 10: Klasifikacija otpada po Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 19/15, 79/18)

Šifra	Naziv otpada
02	OTPADI IZ POLJOPRIVREDE, HORTIKULTURE, AKVAKULTURE, ŠUMARSTVA, LOVA I RIBOLOVA, PRIPREME I PRERADE HRANE
02 01	Otpadi iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova
02 01 01	muljevi od pranja i čišćenja
02 01 06	životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja
02 02 04	muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja
02 02 02	otpad od životinjskog tkiva
07	OTPADI OD ORGANSKIH HEMIJSKIH PROCESA
07 06	otpadi od proizvodnje, formulacije, snabdijevanja i upotrebe masti, masnoća, sapuna, deterdženata, dezinfekcionih i kozmetičkih sredstava
15 01 10*	ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama

18	OTPADI OD ZDRAVSTVENE ZAŠTITE LJUDI I ŽIVOTINJA I/ILI S TIM POVEZANOG ISTRAŽIVANJA (IZUZEV OTPADA IZ KUHINJA I RESTORANA KOJI NE DOLAZI OD NEPOSREDNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE)
18 02	otpadi od istraživanja, dijagnostike, tretmana ili prevencije bolesti životinja
18 02 02*	otpadi čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije
19	OTPADI IZ POSTROJENJA ZA OBRADU OTPADA, POGONA ZA TRETMAN OTPADNIH VODA VAN MJESTA NASTAJANJA I PRIPREMU VODE ZA LJUDSKU POTROŠNJU I KORIŠĆENJE U INDUSTRIJI
19 20	otpadi od mehaničkog tretmana otpada (npr.: sortiranja, drobljenja, kompaktiranja i paletizovanja) koji nisu drugačije specifikovani
19 20 01	papir i karton
20	KOMUNALNI OTPADI (KUĆNI OTPAD I SLIČNI KOMERCIJALNI I INDUSTRIJSKI OTPADI), UKLJUČUJUĆI ODVOJENO SAKUPLJENE FRAKCIJE
20 03	ostali komunalni otpadi
20 03 01	miješani komunalni otpad
20 03 04	Muljevi iz septičkih jama

18 02 02* - leševi uginulih životinja

15 01 10* - ambalaža i ostaci lijekova upotrebljenih za liječenje životinja kao i dezinfikujućih sredstava

Otpad iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova po Katalogu otpada - šifra 02 01, životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja po katalogu otpada šifra 02 01 06, muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja po katalogu otpada šifra 02 02 02 nisu opasni po ljudsko zdravlje i mogu se upuštati u septičku jamu.

Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama, u Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 19/15, 79/18), je označena šifrom 15 01 10*, ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama i smatra se opasnim otpadom. Ovu vrstu otpada neophodno je odvajati u posebne kontejnere do njihovog preuzimanja.

Na predmetnoj lokaciji farmi ukoliko dođe do uginuća, leševi uginulih životinja će se zbrinjavati u saradnji sa Veterinarskom službom i u dogovoru (Ugovor) sa organizacijom ovlaštenom za zbrinjavanje ove vrste otpada.

Obzirom da je razlog uginuća životinja najčešće bolest, njihova tijela mogu biti izvor zaraze, a time i opasnosti za ostale životinje, pa i ljude. U Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18) ovaj otpad je deklarisan pod šifrom 18 02 02* i označen kao opasan. Ova vrsta otpada zahtjeva poseban tretman u cilju neškodljivog uklanjanja.

Održavanjem higijene radnika zaposlenih na lokaciji kao i posjetilaca, održavanjem i čišćenjem radnih prostorija neminovno nastaje komunalni otpad.

Muljevi iz septičkih jama pod šifrom 20 03 04 po katalogu otpada, nisu opasni po ljudsko zdravlje.

Komunalni otpaci, po Katalogu otpada - šifra 20 03 01, papir i karton šifra 19 12 01 nisu opasni po ljudsko zdravlje, ali je neophodno vršiti njihovo redovno uklanjanje sa mjesta sakupljanja zbog truljenja i smrada i u kratkim vremenskim intervalima transportovati do mjesta dispozicije. Investitor će sklopiti ugovor sa komunalnim preduzećem za odvoz otpada sa predmetne lokacije.

predmetnoj lokaciji biće postavljeni namjenski kontejneri za ovu namjenu i komunalno preduzeće jednom sedmično vrši odvoz komunalnog otpada.

Radnici koji vrše sakupljanje komunalnog otpada dužni su rukovati posudama za odlaganje komunalnog otpada tako da se on ne prosipa, ne diže prašina i da se posude za sakupljanje otpada ne oštete. Ukoliko dođe do prosipanja otpada prilikom sakupljanja od strane radnika komunalnog preduzeća isti su dužni taj otpad ukloniti.

Veći dio otpada koji nastaje u toku proizvodnje se odnosi na papir a dio čvrstog otpada koji nastane u toku proizvodnje odvoziće se na lokalnu deponiju Opštine Pelagićevo.

g.6. Uticaj na floru i faunu i zdravlje stanovnika

Obzirom da se radi o lokaciji kategorisanoj kao njiva 2. klase na kojoj su se uzgajale monokulture, negativan uticaj na biodiverzitet se ne očekuje. Takođe, ne očekuje se negativan uticaj na zdravlje stanovništva koje je naseljeno u neposrednoj okolini

Negativan uticaj na biodiverzitet i stanovništvo u neposrednoj blizini predmetne lokacije može nastati u sljedećim slučajevima:

- pojavom neugodnih mirisa koji će nastati u toku rada planiranog predmetnog objekta,
- rasipanjem čvrstoga otpada bez kontrole.

g.7) Mogući kumulativni efekat

Farme nosioca projekta su moderne sa savremenom opremom i tehnologijom uzgoja kojom se vodi računa o zaštiti životne sredine, tako da su negativni uticaji na životnu sredinu svedeni na najmanju mjeru pod uslovom pridržavanja investitora propisanim mjerama zaštite svih medija životne sredine, a posebno kvaliteta vazduha i zbrinjavanja otpadnih voda sa čvrstim otpadom od čišćenja nakon turnusa.

g.8). Mogući uticaji u vanrednim situacijama – pojava akcidenta

Budući da cjelokupan prostor nije izložen poplavama ili eventualnom klizanju terena ili odronu, moguće elementarne nepogode se očituju kroz potencijalnu seizmičku aktivnost terena, a pojava akcidenta se ogleda u mogućnosti izbijanja požara, izlivanje otpadnih voda u okolinu, izbijanje bolesti na farmi i širenja kontaminacije, te nezgode pri radu i druge nezgode.

Opasnost od izbijanja požara će biti pristupa zbog postojanja zapaljivih materija u objektu i izvora uzroka požara. Obaveza Investitora/vlasnika je da preduzme opsežne preventivne mjere zaštite od požara prema važećim standardima i obezbedi potrebna sredstva za početno gašenje (protivpožarni aparati, hidranti), odnosno brzu lokalizaciju požara, te obučavanje radnika za stručno i bezbjedno rukovanje uređajima i sredstvima za gašenje odnosno lokalizaciju požara.

Obzirom na djelatnost (tov brojlera) neophodno je da se obezbijede odgovarajući veterinarsko - sanitarni uslovi kako bi se otklonile mogućnosti kontaminacije.

Mjere zaštite definisane su u sljedećem podnaslovu ovog dokumenta.

d) OPIS PREDLOŽENIH MJERA, TEHNOLOGIJA I DRUGIH TEHNIKA ZA SPREČAVANJE, SMANJIVANJE, UBLAŽAVANJE ILI SANACIJU ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU, PROPISANE OVIM ZAKONOM I DRUGIM PROPISIMA, TRETMAN I UPRAVLJANJE OTPADOM I UPRAVLJANJE NUS PROIZVODIMA KAO I MJERE U SLUČAJU INCIDENTNIH SITUACIJA

Osnovni cilj predloženih mjera za smanjenje emisija koji su locirani na parceli, jeste da se obezbjedi proces rada koji ne ugrožava zdravlje ljudi, ne predstavlja smetnju za ljude i okolinu koji žive na toj lokaciji, floru i faunu, te materijalna i kulturna dobra, kroz emisiju zagađujućih supstanci, buke, otpada. Imajući u vidu lokaciju, i procesa rada te mogućnost incidentnih i akcidentnih situacija potrebno je definisati maksimalne mjere zaštite radne i životne sredine.

Mjere za zaštitu vazduha

- Preduzeće je dužno da osigura provjeru kvaliteta vazduha na lokaciji preduzeća. Provjera i praćenje kvaliteta vazduha se vrše u cilju dokazivanja da postrojenje zadovoljava granične vrijednosti kvaliteta vazduha, parametre koje su određene Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12), kao i u cilju dobivanja podataka za izradu katastra zagađivača, odnosno praćenja kretanja vrijednosti emisija određenog područja, jednom u tri godine.
- Kvasiti manipulativni plato u sušnom periodu i pažljivo rukovati sa hranom radi smanjenja emisija prašine od manipulacije sa hranom i prašine od transportni sredstava
- Izbjegavati zastoje u ventilacijskom sistemu čestim inspekcijama i čišćenjem cijevi i ventilatora;
- Posipati zeolitski preparat po podu farme, radi smanjenja neugodnih mirisa (snižavanje koncentracije NH_3 i CO_2)
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje, a bolesne životinje na vrijeme izdvojiti i postupati po preporukama veterinara.
- Investitor je dužan provoditi stalan higijenski i zdravstveni nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude.
- Oko objekta posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima.
- Koristiti tehnički ispravne uređaje i opremu kako bi se smanjile emisije zagađujućih materija u vazduh i spriječili incidenti.
- Stalno kontrolisati i obezbjediti odgovarajuće mikroklimatske uslove u objektima za tov pilića čime se emisije neprijatnih mirisa iz objekata svode na minimum.
- Za dovoz sirovina i odvoz gotovih proizvoda obezbjediti tehnički ispravna transportna sredstva koja koriste niskosumporna goriva kod kojih je sadržaj sumpora ispod 1%.
- Osigurati kvalitetnu klimatizaciju/ventilaciju za izvlačenje štetnih gasova iz peradarnika, uvođenje svježeg vazduha u peradarnike, kao i održavanje odgovarajuće temperature prostora za tov pilića, bez obzira na spoljnu temperaturu.
- U ventilatore moraju biti ugrađeni filterski sistemi kako bi se spriječilo širenje mikroorganizama i neprijatnih mirisa u vanjsku sredinu.
- Pratiti epidemiološku situaciju i u slučajevima uginuća životinja iste zbrinjavati po preporukama veterinarske službe, a do zbrinjavanja uginule životinje odložiti u prostor za hlađenje u kojem se koristi rashladni medij usklađen sa Uredbom o supstancama koje oštećuju ozonski omotač ("Sl. glasnik RS" br. 94/05).
- Provoditi stalan higijenski i zdravstveni nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude (zoonoze).

- Posebne mjere zaštite od buke nije potrebno provoditi, s obzirom na prirodu tehnološkog procesa.
- U slučaju povećanja kapaciteta postrojenja, promjene sredstava rada, izgradnje novih objekata u neposrednoj blizini, potrebno je izvršiti nova mjerenja parametara inikativnog kvaliteta vazduha (SO_2 , NO_2 , CO , PM_{10} , NH_3).

Mjere za zaštitu voda

- Sistemi za odvodnju i skladištenje otpadnih voda treba da budu izvedeni na način da ne zagađuju okolinu, a njihovo održavanje treba ugovoriti sa ovlaštenom komunalnom službom. Stoga je potrebno prepoznate vrste otpadnih voda sakupljati u zasebnu vodonepropusnu lagunu, te po punjenju iste, prazniti od strane ovlaštenog preduzeća, a sve prema Pravilniku o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).
- Odvodnju tehnoloških otpadnih voda od pranja objekta nakon svakog turnusa, kao i odvodnju fekalnih voda riješiti izgradnjom lagune za otpadne vode. Planirana laguna mora da ispunjava uslove date Pravilnikom o tretmanu otpadnih voda za područja gradova i n aselja gdje nema javne kanalizacije (Sl. glasnik RS broj 68/01).
- Površine ispred ulaza i pješačke površine oko objekta betonirati. Površine namjenjene kolskom saobraćaju raditi od asfalta ili elemenata za popločavanje namjenjenih za motorni saobraćaj. Oivičavanje kolovoza i pješačkih površina izvesti ugradnjom betonskih prefabrikovanih ivičnjaka.
- Zabranjuje se izlivanje otpadne vode u recipijent bez odgovarajućeg predtretmana u skladu sa Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji vodotoka (Službeni glasnik RS br. 42/01).
- U skladu sa Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12) sredstva za dezinfekciju moraju se koristiti na način da ne zagađuju okolinu.
- Pri provođenju zdravstvenih i higijensko - sanitarnih mjera na farmi za tov pilića (brojlara), koristiti samo odobrena i dozvoljena sredstva uz nadzor nadležne veterinarske službe.
- Investitor je u obavezi da sprovodi mjere dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije na farmi, koje smiju obavljati samo pravne i/ili fizičke osobe koje posjeduju rješenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- Građevine internog sistema odvodnje otpadnih voda (kanali, cjevovodi, spremnici, otpadne vode od pranja objekata, septičke jame) projektovati i izgraditi u skladu sa tehničkim zahtjevima za građevine odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda.
- Sanitarne otpadne vode i otpadne vode iz dezinfekcijske barijere sakupljati u vodonepropusnu jamu za otpadne vode koje treba periodično kontrolisati i prazniti putem nadležne komunalne službe.
- Za čišćenje unutrašnjosti proizvodnih građevina i sl. i dezinfekciju vode iz dezbarijere koristiti biorazgrađiva sredstva.
- Redovno kontrolisati instalacije pitke vode radi izbjegavanja neželjenog prolijevanja te voditi zapise o primjeni vode putem računa o potrošnji, te pravovremeno otkrivati i popravljati kvarove instalacija.
- Kontrolu građevina internog sistema odvodnje otpadnih voda na svojstvo vodonepropusnosti, strukturalnosti i funkcionalnosti obaviti prije puštanja farne u rad a nakon toga kontrolu obavljati svakih pet godina.
- Prostor u kome je smješten agregat održavati urednim, redovno kontrolisati eventualno prosute količine ulja u metalnoj posudi ispod agregata, a iste pokupiti upijajućim apsorbensom (piljevina, krpa), koji nakon toga, odlagati u kontejner za opasni otpad.
- U cilju prevencije mikrobiološke kontaminacije podzemnih voda ili vode za piće individualnih vodoopskrbnih objekata obližnjih mjesta, strogo se zabranjuje deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo koje vrste otpadnih materija na lokaciji i oko nje.
- Voditi evidenciju o održavanju septičke jame i vodonepropusne betonske jame (lagune) (datum i vrijeme čišćenja, količina očišćenog sadržaja, ime, prezime i potpis odgovornog)

- lica za čišćenje, i ime, prezime i potpis lica koji je izvršio čišćenje).
- Kod čišćenja podova farme prvo detaljno provesti mehaničko čišćenje, kako se kasnijim ispiranjem voda ne bi opterećivala elementima i jedinjenjima sadržanim u đubrivu, posebno azotnim (N) i fosforim (P) jedinjenjima.
- Na ulazu na predmetnu lokaciju i ispred ulaza u objekat farme, u skladu sa Pravilnikom o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 136/10), izgraditi dezo barijeru.
- Upravlјati sadržajem iz dezo barijere tako da ne dolazi do prelijevanja. Dezo barijere redovno čistiti a sadržaj odlagati u septičku jamu.

Mjere za zaštitu zemljišta

- Na odgovarajućim mjestima potrebno je postaviti kontejnere zatvorenog tipa za prikupljanje komunalnog otpada.
- Sva vozila i mehanizacija koja će se koristiti na farmi treba da bude na betoniranom ili asfaltiranom platou predviđenom za parking, obezbijediti absorbent (pijesak, piljevina) kojom bi se dijelovalo na eventualno prosutu naftu i naftne derivate, a nastali otpad ove vrste tretirati kao opasan u saradnji sa ovlaštenom službom.
- Redovno održavati i čistiti septičku jamu.
- Sačiniti i uspostaviti odgovarajući detaljan plan monitoringa zaštite površinskih i podzemnih voda, kao i poljoprivrednog zemljišta.
- Projektovanjem i eksploatacijom ovog prostora moraju biti primjenjene mjere kojima će se obezbijediti uređenje i očuvanje tla kao građevinskog zemljišta i životne sredine. Posebno se određuje obaveznost zaštite svih dobara prilikom iskopa temeljnih jama i drugih iskopa.
- Ukoliko se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, investitor je obavezan da odmah, bez odlaganja, prekine radove i obavijesti Zavod, i da preduzme mjere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i u položaju u kome je otkriven.
- Iako Investitor zahvata će sam aplicirati đubrivo na poljoprivredne površine, obavezan je upoznati u slučaju prodaje svoje ugovorne partnere s preporukama o pravilnoj upotrebi kokošnjeg đubriva na poljoprivrednim površinama.

Glavne preporuke navodimo kako slijedi:

- preporučuje se kokošji đubrivo aplicirati na poljoprivredne površine nekom od uobičajenih agrotehničkih metoda (plitko ljetno oranje – tzv. prašenje strništa, konvencionalno oranje, drljanje i tanjiranje);
- preporučuje se kokošije đubrivo aplicirati na poljoprivrednim površinama na kojima se uzgajaju kulture koje “ troše ” dosta azota kao što su kukuruz, šećerna repa, krompir i djetelina;
- preporučuje se kokošije đubrivo aplicirati na poljoprivrednim površinama u što ranijoj fazi rasta biljaka s ciljem najvećeg prihvata hranjiva od strane usjeva i smanjenja opasnosti od onečišćenja, a izbjegavati ili minimizirati u razdoblju bez usjeva (uobičajeno od septembra do marta, ovisno o području). Na travnjacima, opasnost od opterećenja azotom nije toliko uvjetovana datumom primjene, jer je vrijeme usvajanja hranjiva od strane biljaka uobičajeno duže nego što je to slučaj za većinu ratarskih kultura;
- Izvršiti ozelenjavanje slobodnih površina unutar lokacije i podizanje zelenog pojasa rubnim dijelom parcele.

Mjere za sprečavanje i smanjenje čvrstog otpada

- Za prikupljanje komunalnog otpada, koji nastaje svakodnevnim radom ovakvih objekata, postaviti kontejner na namjenska mjesta i redovno ih prazniti od strane ovlaštene institucije.
- Pridržavati se Plana upravljanja otpadom pripremljenim u skladu sa čl. 22 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br. 111/13, 106/15, 16/18, 70/20)
- Nositelj zahvata treba voditi brigu o upravljanju otpadom sa životinjskim lešinama i otpadom životinjskog porijekla, otpad ključnog broja 02 01 02 – otpad životinjskog tkiva, što je propisano Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12), što je u skladu s Direktivom 90/667/EEC o veterinarskim uslovima za odlaganje i postupanje s otpadom životinjskog porijekla. Sav životinjski otpad proizveden u vlastitom objektu treba predati skupljaču životinjskog (organskog) otpada kojem su povjereni poslovi skupljanja na određenom epizootiološkom području. Potrebno je od strane nadležne veterinarske službe utvrditi uzrok uginuća.
- Upravljanje ostalim vrstama otpada mora se provoditi u skladu sa Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21) i Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), kako slijedi:
- Otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti mora se odvojeno skupljati i koristiti; svih nastalih vrsta otpada mora biti organizovano na lokaciji farme;
- Opasni otpad nastao liječenjem i prevencijom bolesti u životinja potrebno je odvojeno sakupljati u spremnike namijenjene za tu svrhu, te njihovo zbrinjavanje ugovoriti s ovlaštenim preduzećem koje posjeduje dozvolu za skupljanje, prijevoz i/ili zbrinjavanje opasnog otpada.
- Tijela uginulih životinja mogu biti izvor zaraze, a time i opasnosti za ostale životinje, pa i ljude. U Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 19/15, 79/18) ovaj otpad je deklarisan pod šifrom 18 02 02* i označen kao opasan. Ova vrsta otpada zahtjeva poseban tretman u cilju neškodljivog uklanjanja.
- Nabaviti namjenske, vodonepropusne kontejnere zatvorenog tipa i posude za zbrinjavanje komunalnog, opasnog, neopasnog i organskog otpada i iste postaviti na čvrstu podlogu na lokaciji, za bezbjedno privremeno odlaganje, zaštićenu od atmosferskih uticaja.
- Kontejneri - kante za skladištenje otpada moraju jasno biti označeni tipom i nivoom opasnosti otpada.
- Za sakupljanje otpada od papira i kartona obezbijediti poseban kontejner za odlaganje do konačnog zbrinjavanja.
- U skladu sa zahtjevima Pravilnika o izmjenama Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Sl. glasnik RS" br. 19/15, 79/18), zabranjeno je formiranje, deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo kakvih količina pilećih fekalija na nehigijenski način, jer su ta mjesta dodatni izvor epidemioloških opasnosti po zdravlje ljudi, naročito tokom ljetnog perioda kada postaju leglom insekata i izvor nepodnošljivih neprijatnih mirisa.
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu predmetne parcele ili izvan nje.
- U nedostatku vlastitih poljoprivrednih površina, sklopiti ugovor sa preduzećima, koja će uzimati kokošje đubrivo (organski otpad) sa farme i aplicirati ga na vlastitim površinama. Investitor ima obavezu da upozna ugovorne partnere s odredbama Nitratnedirektive 91/676/EES, Aneks III, u vezi načina apliciranja kokošjeg đubriva na poljoprivredne površine;
- Za transport kokošjeg đubriva potrebno je obezbijediti namjenska vozila, osigurana od prosipanja i curenja sadržaja iz vozila.
- Vodonepropusnu betonsku lagunu za prihvatanje otpadnih voda (iz procesa pranja podova farme) redovno prazniti nakon svakog proizvodnog ciklusa. Investitor je dužan izvršiti vizuelnu kontrolu fizičkog stanja lagune i njene popunjenosti, s ciljem sprečavanja ispuštanja

- otpadnih voda u zemljište.
- Talog iz septičke jame redovno čistiti u saradnji sa institucijom ovlaštenom za zbrinjavanje ove vrste otpada, u skladu sa sklopljenim ugovorom.
- Vršiti uklanjanje otpada shodno Planu upravljanja otpadom uz obaveznu primarnu selekciju kojim se obezbjeđuje visok stepen zaštite javnog zdravlja u vezi sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 14/10), te prema Katalogu otpadnih materija voditi urednu evidenciju o proizvedenim količinama uz napomenu da kada se radi o čišćenju i pranju nakon završenog turnusa otpad se ne smije zadržavati na lokaciji.
- Sve Ugovore za zbrinjavanje otpada zaključiti sa ovlaštenim institucijama u skladu sa Katalogom otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/15, 79/18) i Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21).

Radnici koji vrše sakupljanje komunalnog otpada dužni su rukovati posudama za odlaganje komunalnog otpada tako da se on ne prosipa, ne diže prašina i da se posude za sakupljanje otpada ne oštete. Ukoliko dođe do prosipanja otpada prilikom sakupljanja od strane radnika komunalnog preduzeća isti su dužni taj otpad ukloniti. Ukoliko nadležna komunalna služba organizuje reciklažu materijala izdvojenih iz komunalnog otpada (staklo, papir, limenke, organski otpad - ostaci hrane), potrebno je ove otpadne materijale razdvajati i skupljati u za tu svrhu namijenjene posude do preuzimanja.

U cilju sprečavanja nastajanja otpada, kao i pravilnog tretmana nastalog otpada, potrebno je preduzeti sve radnje i postupke koji su regulisani Zakon o upravljanju otpadom ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21).

Opšte mjere koje se preduzimaju radi sprečavanja nastanka otpada:

- poboljšanje procesa u postrojenjima i uvođenje novih tehnologija koje omogućavaju iskorištenje nastalog otpada,
- otvaranje mogućnosti da se nastali otpad koristi kao energent,
- lociranje mjesta na kojima se nepropisno odlaze otpad i njegov dalji tretman u cilju dalje upotrebe ili odlaganja na uređene i odobrene deponije,
- razvijanje kolektivne svijesti da se posvećuje veća pažnja selektivnom razvrstavanju otpada i očuvanju životne sredine.

Pored navedenih mjera i poštovanja važećih Zakona i propisa, potrebno je preduzeti i konkretne mjere koje se odnose na svako pojedinačno preduzeće ili ustanovu koja se bavi problemom zbrinjavanja otpada i to:

- voditi računa da se na lokaciji koju pokriva nadležna komunalna organizacija ne pojavljuju divlje deponije,
- u procesu prikupljanja otpada vršiti podjelu otpada po vrstama, postavljanjem kontejnera za različite vrste otpada, kako bi se umanjila količina nekorisnog otpada, odnosno stvorili olakšani uslovi za dalju prerađu u cilju njegovog iskorištenja,
- otpad u saradnji sa ovlaštenom kućom odvoziti i deponovati isključivo na određenu lokaciju,
- raspoloživa tehnička sredstva održavati i spriječiti moguća zagađenja koja mogu nastati uslijed neispravnosti u toku izgradnje i eksploatacije,
- vanjske površine održavati urednim.

Proizvođač otpada obavezan je da vodi svakodnevnu evidenciju o vrsti i količini proizvedenog otpada po vrstama, za čije zbrinjavanje je odgovoran odgovorno lice (koordinator za otpad).

Mjere za zaštitu od buke

- Tokom rada farme za tov pilića, sam proces proizvodnje neće uzrokovati povećanje nivoa buke. Povremeno će se javljati buka od poljoprivredne mehanizacije (traktor i druga pomoćna vozila), ali uzimajući u obzir mali broj mašina te njihovo pojedinačno korištenje, taj uticaj nije značajan te stoga nije potrebno propisivati posebne mjere zaštite od buke.

Mjere za zaštitu pejzaža

- redovno održavati zelene površine u krugu kompleksa, kako bi se spriječilo širenje invanzivnih i stranih vrsta;
- na mjestima gdje je moguće, u krugu kompleksa i na njegovim obodima potrebno je formirati zasade drveća. Ukoliko zbog nedostatka prostora nije moguće formirati višeredni zasad drveća, a da bi se postigla što bolja funkcija zaštite, prijedlog je da se zasadi obrazuju od što više vrsta drveća različitih osobina (brzine rasta, visine, gusrine i oblika krošnje) i izvrši sadnja drveća što većeg prečnika krošnje u jednom redu i manjeg u dva reda. Da bi se ostvarila zaštita i u toku zimskog perioda, pored lišćarskih, potrebno je učešće zimzelenih i četinarskih vrsta.
- Ukoliko se u toku rada otkrije prirodno dobro o nalazu obavijestiti Republički Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa Republike Srpske i preduzeti sve mjere kako se prirodno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlašćenog lica.
- Sačuvati sve vrste koje su u kategoriji zaštićenih vrsta (endemične, rijetke i ugrožene). Endemični i rijetki oblici među kopnenim organizmima predstavljaju baštinu kojoj se mora posvetiti posebna pažnja.

Mjere zaštite zdravlja stanovništva

- U cilju minimizacije uticaja na zdravlje radnika, okolnog stanovništva i resursa životne sredine, rad farme organizovati u strogo higijensko - sanitarnom režimu;
- Spriječiti nekontrolisano odlaganje otpada, koje je i dodatni uzrok narušavanja higijensko-epidemiološke situacije širih razmjera. U skladu sa zahtjevima Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), zabranjeno je formiranje, deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo kakvih količina pilećih fekalija na nehigijenski način, jer su ta mjesta dodatni izvor epidemioloških opasnosti po zdravlje ljudi, naročito tokom ljetnog perioda kada postaju leglom insekata i izvor nepodnošljivih neprijatnih mirisa;
- Mjere zaštite životne sredine planski provoditi u cilju sprečavanja akcidenata koji mogu imati trenutno negativno ili odloženo kumulativno dejstvo;
- U toku rada farme pratiti epidemiološku situaciju i u slučaju pojave bolesti izvršiti obavješćavanje, a za radnike provoditi preventivne preglede i redovne periodične preglede uslova radne sredine. Investitor je dužan provoditi mjere obavezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije;
- Higijensko - sanitarno uklanjanje otpadnih voda vršiti putem trokomorne vodonepropusne septičke jame u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područje gradova i naselja gdje nema kanalizacije („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/01), i redovno pražnjenje od strane nadležne komunalne organizacije.
- Oko objekta investitor je dužan posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja koje zadovoljavaju kriterijume kao što su brz rast, duži vegetacioni period i drugo u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima;
- Obezbjediti sertifikat o zdravstvenoj ispravnosti stočne hrane je zakonska obaveza investitora i pilećeg mesa prije izlaska na tržište;
- Obezbjediti higijensko - tehničke mjere zaštite radnika, radnu odjeću i druge mjere lične i kolektivne zaštite radnika.
- Upućivanje radnika na preventivne ljebarske preglede prije stupanja u radni odnos. Održavanje u ispravnom stanju i vršenje pregleda i ispitivanja sredstava za rad. Pregled i ispitivanje sredstava rada vršiti u skladu sa Pravilnikom o postupku i rokovima preventivnih i periodičnih pregleda

- ispitivanja opreme za rada i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine ("Službeni glasnik RS", broj 66/08),
- Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad. Na osnovi Zakon o zaštiti na radu ("Službeni glasnik RS", broj 01/08) osposobljavanje radnika se vrši prije početka rada i ukoliko se radnik raspoređuje sa jednog radnog mjesta na drugo.
- Radi veće bezbjednosti i zdravlja zaposlenih, obezbjediti potrebnu zaštitnu opremu i korišćenje iste, a svakih 15 dana obavljati razgovor sa zaposlenim na njihovim radnim mjestima i ukazivati na neophodnost primjene zaštitnih mjera, kao i prihvatiti određene prijedloge u cilju poduzimanja određenih preventivnih mjera za otklanjanje rizika na radnom mjestu.
- Vršiti obuku radnika iz oblasti zaštite od požara (Zakon o zaštiti od požara "Sl. Glasnik RS" br.94/19) i redovan pregled PP opreme.

Mjere za sprečavanje akcidenta (ekološke nesreće)

- Za predmetni objekat propisuje se obaveza projektovanje i izgradnje za VIII seizmičku zonu.
- Obzirom na djelatnost (tov brojlera) neophodno je da se obezbijede odgovarajući veterinarsko - sanitarni uslovi kako bi se otklonile mogućnosti kontaminacije. Rad veterinarske službe u objektu treba da bude organizovan u skladu sa važećim pravilnicima.
- Kako bi se ograničio pristup ljudi i životinja lokaciji, potrebno postaviti ogradu (žičane mreže, najmanje u visini 1,20 m). Pristup u krug farme nezaposlenim osobama treba biti zabranjen. Znakove zabrane istaknuti na vidnim mjestima.
- Posjetioci na farmu, moraju nositi zaštitne ogrtače, gumenu obuću ili plastične navlake za cipele. Prije ulaza u objekte potrebno je izvršiti dezinfekciju ruku i obuće. Na ulazu treba postaviti plastične posude sa dezinfekcionim sredstvom.
- Ukoliko se ipak pojavi neko oboljenje, bolesne ili iscrpljene životinje treba izdvojiti i pružiti im odgovarajuću njegu uz veterinarsku pomoć.
- O liječenju životinja i njihovom eventualnom uginuću treba voditi urednu evidenciju. Knjiga evidencija mora se čuvati najmanje 3 godine i na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora dati na uvid.
- Slučaj uginuća neophodno je prijaviti nadležnoj veterinarskoj službi. Za uginulu životinju mora se utvrditi uzrok uginuća. Nakon uginuća obavezno je očistiti, oprati i dezinfikovati mjesto na kojem se leš nalazio. U slučajevima uginuća životinja iste je potrebno propisno zbrinjavati.
- Veterinarski inspektor treba da vodi evidenciju o broju uginulih životinja, a veterinarsko - sanitarni pregled i kontrola životinja i mesa podrazumjeva sledeće:
 - Procjenu higijenske ispravnosti mesa i organa zaklanih životinja i kontrolu sprovođenja mjera osposobljavanja uslovno higijenski ispravnog mesa i organa zaklanih životinja.
 - Uzimanje uzoraka mesa i organa zaklanih životinja kao i proizvoda od mesa radi pregleda i provjere ili sprovođenja monitoring programa za: mikrobiološki pregled, pregled na prisustvo rezidua i kontaminata, pregled na prisustvo radionuklida, ocjenu kvaliteta proizvoda od mesa.
- U objektu treba da se obavlja kontrola:
 - Ispunjenosti (prije i u toku rada) uslova u pogledu čistoće svih radnih prostorija, sanitarnih prostorija u objektu kao i transportnih sredstava.
 - Pravilne primjene sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju.
 - Temperaturnih uslova u proizvodnim prostorijama.
 - Načina skladištenja i zbrinjavanja konfiskata.
 - Higijenske ispravnosti vode u proizvodnim prostorijama.
 - Hlorisanja vode i količine rezidualnog hlora u vodi.
 - Čistoće radne odjeće i obuće zaposlenih radnika u objektu i njihove lične higijene
 - Sprovođenja mjera obaveznog sanitarnog pregleda zaposlenih.
 - Čistoće kruga objekta.

- Potrebno je sa pristupne saobraćajnice obezbijediti nesmetan prolaz vatrogasnim vozilima do planiranog predmetnog objekta.
- Obaveza Investitora/vlasnika je da preduzme opsežne preventivne mjere zaštite od požara prema važećim standardima i obezbedi potrebna sredstva za početno gašenje (protivpožarni aparati, hidranti), odnosno brzu lokalizaciju požara, te obučavanje radnika za stručno i bezbjedno rukovanje uređajima i sredstvima za gašenje odnosno lokalizaciju požara.
- Obaveza Investitora/vlasnika je da obezbijedi periodične preglede sredstava rada opreme i instalacija, sistema za vodosnadbjevanje, obezbijedi preglede i mjerenja parametara koji utiču na uslove radne sredine, kao i pregled sa aspekta primjenjivosti mjera zaštite životne sredine. Ovaj pregled mora obaviti verifikovana institucija.
- Potrebno je zbog udaljenosti vatrogasnog društva, predvidjeti gašenje početnih požara priručnim sredstvima, te je u svim dijelovima objekta potrebno projektovati i izvesti unutrašnju i vanjsku hidrantsku mrežu, u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (Sl. glasnik RS broj 39/13).
- Sve mjere zaštite kao što su postavljanje prevoznih i ručnih aparata i ostalih sredstava za gašenje početnih požara, projektovanje vanjske i unutrašnje hidrantske mreže, kao i eventualno druge potrebne mjere, treba obraditi Elaboratom zaštite od požara koji obavezno mora biti sastavi dio tehničke dokumentacije.
- Materijali od kojih će se graditi objekat treba da ispunjavaju uslove vezane za zaštitu od požara tj. treba da posjeduju odgovarajuće ateste, uz poštovanje aktuelnog Zakona o zaštiti od požara (Sl. glasnik RS broj 19/10 i 64/13).

Ostale mjere

- Primjenom najboljih tehničkih i tehnoloških rješenja u procesu rada na predmetnom prostoru, obezbijediti da se spriječi rasipanje otpada, te širenje prašine, buke, mirisa i drugih emisija u neposrednu okolinu.
- Prema opštim pravilima urbanističke parcelacije i regulacije, udaljenost objekta od granice prema susjednoj parceli mora biti minimalno 3,0 m, a prema pristupnom putu 5,0 m, u suprotnom investitor mora dobiti Saglasnost vlasnika parcele prema kojoj je udaljenost objekta manja od pravilnikom propisane.
- U okviru kompleksa proizvodnog objekta i parcele potrebno je predvidjeti sve potrebne prostorije i pridržavati se svih važećih propisa i standarda vezanih za ovu vrstu namjene (Pravilnik o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja, Sl. glasnik RS broj 136/10).
- U cilju maksimalnog iskorištavanja prednosti podneblja i lokalnog klimata, preporučuje se primjena elemenata bioklimatskog principa građenja koji se bazira na tradiciji i iskustvu življenja u ovom podneblju, a iskazuje se kroz pravilnu orijentaciju objekta, primjenu odgovarajućih građevinskih materijala, korištenje elemenata zaštite od Sunca, korištenje principa aktivnog zahvata Sunčeve energije itd.
- Objekat graditi od čvrstih materijala odgovarajućeg kvaliteta tako da se zadovolji stabilnost, funkcionalnost i buduća namjena objekta
- Temeljenje objekta vršiti na osnovu elaborata o geomehaničkim ispitivanjima i statičkog proračuna koji je sastavni dio tehničke dokumentacije potrebne za izvođenje.
- Za objekta bruto površine veće od 50 m² obavezna je primjena mjera energetske efikasnosti, odnosno sastavni dio tehničke dokumentacije treba da bude i elaborat energetske efikasnosti, a kao uslov za tehnički prijem, odnosno pribavljanje Upotrebne dozvole, potrebno je prethodno pribaviti energetski sertifikat.

Obavezna je izrada projekta vanjskog uređenja kojim je potrebno obuhvatiti dio zemljišta koji je neophodan za nesmetano funkcionisanje i korištenje objekta. Sa njim treba da su riješeni:

- pristup parceli priključenjem na postojeći lokalni put
- ukupna interna saobraćajna površina
- evakuacioni putevi, šahtovi svih komunalnih instalacija, pješačke i zelene površine
- izgradnja dezinfekcionih barijera na ulazu/izlazu
- asfaltiranje/betoniranje svih manipulativnih površina (ulaz, pješačke površine, površine namijenjene za koljski sobračaj)
- izgradnja lagune i upojnog bunara

- kontrolisani ulaz u farmu.

U programu praćenja stanja životne sredine neophodno je provoditi sljedeće mjere:

- mjerenje emisije štetnih materija u vazduh;
- kontrola emisije čvrstoga otpada,
- kontrola emisije prašine,
- kontrola otpadnih voda,
- kontrola buke u okruženju.

Mjere planirane za monitoring i praćenje emisija se odnose na kontinuirano praćenje emisije nastalih otpadnih gasova, buke, nastalog čvrstog otpada, otpadnih voda, kao i redovno i kontinuirano praćenje potrošnje sirovina i pomoćnih materijala. Sve ove mjere monitoringa imaju za cilj smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduh, vodu i zemljište, čime se smanjuje uticaj navedenog postrojenja na životnu sredinu.

d) OPIS OSTALIH MJERA RADI USKLADIVANJA SA OSNOVNIM OBAVEZAMA ODGOVORNOG LICA, POSEBNO MJERA NAKON ZATVARANJA POSTROJENJA KOJE MOGU UTICATI NA SPREČAVANJE ILI SMANJIVANJE ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Planiranim mjerama, koje su predmet ovih Dokaza, u pogledu planova i tehničkih rješenja zaštite životne sredine ispunjava propisane uslove u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine („Sl. gl. RS”, broj 71/12, 79/15), Zakonom o zaštiti vazduha („Sl. gl. RS”, broj 124/11), Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. gl. RS”, broj 111/13, 106/15, 16/18), Zakonom o vodama („Sl. gl. RS”, broj 50/06, 92/09, 121/12, 74/17), Zakonom o zaštiti prirode („Sl. gl. RS”, broj 20/14), te drugim zakonima koji uređuju oblast zaštite životne sredine i njihovim odgovarajućim podzakonskim aktima.

Radi lakšeg praćenja predloženih mjera za monitoring proizvodnje, nastanka otpada i emisija predlaže se kao dobra praksa vođenje evidencije o primjenjenim procedurama prema tabeli:

Tabela br.11 - Predložene mjere

Opis mjere	Učestalost
Organizovati obuku svih zaposlenih i voditi zapise o obuci i podizanju svijesti zaposlenih o unapređenju radnih procedura u cilju prevencije zagađivanja.	Svakih 6 mjeseci
Voditi dnevnik u koji se upisuju podaci važni za rad objekata, a naročito podaci o količini i načinu deponovanja produkovanog otpada, potrošnji vode. Sastavni dio dnevnika mora biti: dokumentacija o tehničko - tehnološkoj opremljenosti objekata, količini utrošenih sirovina i pomoćnih materijala, količini utrošene vode i električne energije (ukupno, kao i po jedinici proizvoda), podaci o godišnjoj proizvodnji i o preduzetim mjerama po zahtjevima iz ekološke dozvole i eventualno po zahtjevima inspekcije za zaštitu životne sredine i vodoprivredne inspekcije.	Mjesečno i godišnje
Vodomjere i satove za električnu energiju na lokaciji preduzeća redovno očitavati i zapisivati podatke. Vršiti redovne analize podataka o utrošku vode i energije, pratiti efekte provođenja aktivnosti i mjera iz Plana u pogledu smanjenja utroška, te voditi zapise o ovome. Analizirati i ekonomske efekte postignute smanjenjem utroška vode kroz naknade koje se plaćaju.	Svaki mjesec
Nadzirati i voditi zapis o provođenju programa aktivnosti i mjera za sprečavanje curenja vode iz slavina, cjevovoda, opreme. Na bazi ovih dokumenata planirati buduće aktivnosti.	Svaki mjesec

Napraviti sumarni izvještaj o svim prethodno navedenim mjerama za monitoring nastanka otpada i emisija	Jednom godišnje
--	-----------------

Mjere zaštite životne sredine po prestanku rada

Gradnja farme za uzgoj pilića planirana je s namjerom njenog dugoročnog funkcionisanja u sklopu predmetnog područja, na kome se mogu osnivati poljoprivredne farme za uzgoj životinja intenzivnim ili ekstenzivnim načinom. Shodno tome vremenski termin prestanka rada farme u ovom trenutku nije predviđen. Tokom uklanjanja farme mogu se javiti negativni uticaji na životnu sredinu usljed uklanjanja (rušenja) čvrstih objekata koje stoga treba obaviti u skladu sa zakonima i podzakonskim aktima koji će u trenutku rušenja biti na snazi. Takođe će se javiti i otpad nastao kao posljedica rušenja. Slijedom navedenoga potrebno je pridržavati se mjera postupanja s otpadom kao i za vrijeme gradnje zahvata.

e) OPIS MJERA PLANIRANIH ZA MONITORING EMISIJA U ŽIVOTNU SREDINU, UKLJUČUJUĆI GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA PROPISANE POSEBNIM PROPISIMA, PARAMETRE NA OSNOVU KOJIH SE MOGU UTVRDIRI ŠTETNI UTICAJI NA ŽIVOTNU SREDINU I MJESTA, NAČIN I UČESTALOST MJERENJA UTVRĐENIH PARAMETARA

U programu praćenja stanja životne sredine neophodno je provoditi sljedeće mjere:

- mjerenje emisije štetnih materija u vazduhu;
- kontrola emisije čvrstog otpada,
- kontrola emisije prašine,
- kontrola otpadnih voda,
- kontrola buke u okruženju;

Mjere planirane za monitoring i praćenje emisija se odnose na kontinuirano praćenje emisije nastalih otpadnih gasova, buke, nastalog čvrstog otpada, otpadnih voda, kao i redovno i kontinuirano praćenje potrošnje sirovina i pomoćnih materijala. Sve ove mjere monitoringa imaju za cilj smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduhu, vodu i zemljište, čime se smanjuje uticaj navedenog postrojenja na životnu sredinu.

Na lokaciji farme je potrebno uspostaviti monitoring svih segmenata životne sredine koji mogu biti narušeni tokom izvođenja radova, kao i u toku eksploatacije, radi postizanja visokog nivoa zaštite životne sredine u cjelini.

Cilj monitoringa je da se utvrdi efikasnost predviđenih preventivnih mjera ublažavanja negativnih uticaja na kvalitet životne sredine, kao i da se identifikuje svaka promjena u novonastaloj životnoj sredini.

Mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara

Monitoring emisije u vazduhu:

- mjerenje emisije štetnih materija u vazduhu (Sumporni oksidi: SO₂, Azotni oksidi: NO, NO₂, NO_x, O₃, Ukupne lebdeće čestice-ULČ), na ulazu i u krugu farme, vršiti **jednom u tri godine**, prema Uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha ("Službeni glasnik RS", broj: 124/12) i Pravilnikom o

mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha ("Sl. glasnik RS", br. 3/15)

Monitoring emisije buke :

-monitoring emisije buke na lokaciji farme, vršiti vršiti **jednom tri godine**, mjerenja vršiti u skladu sa Pravilnikom o graničnim vrijednostima intenziteta buke („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 2/23).

Monitoring proizvodnje i nastanka otpada:

- voditi evidenciju u koju se upisuju podaci važni za odvijanje radnih procesa, a naročito o uticaju postrojenja na elemente životne sredine, kao što su: količina i način deponovanja otpada po vrstama, količina utrošenih sirovina i pomoćnih materijala, vode i električne energije (ukupno, kao i po jedinici proizvoda), podaci o godišnjoj proizvodnji i preduzetim mjerama po zahtjevima iz ekološke dozvole, inspekcije i nadležnih organa. Monitoring obavljati **mjesečno**.

Tabela. 12. : Plan monitoringa

Predmet monitoringa	Parametar koji se osmatra	Mjesto vršenja monitoringa	Vrijeme vršenja monitoringa stalan ili povremen monitoring	Razlog zbog čega se vrši monitoring određenog parametra
Kvalitet vazduha	Mjerenje parametara kvaliteta vazduha CO , SO_2 , NO_2 , NH_3 , PM_{10} na lokaciji farme	U krugu objekta farme	Jednom u tri godine ili po nalogu nadležnog inspektora	Utvrdjivanje uticaja na kvalitet vazduha
Nivo buke	Izvršiti mjerenje nivoa buke u krugu farme	Na lokaciji objekta farme	Jednom u tri godine ili po nalogu nadležnog inspektora	Utvrdjivanje uticaja buke na životnu sredinu
Kvalitet zemljišta	Fizičko-hemijska analiza zemljišta u skladu sa propisima	Izvršiti analize uzoraka na lokaciji farme	U slučaju incidentnih situacija ili po nalogu inspekcije	Da se utvrdi uticaj na kvalitet zemljišta
Odlaganje otpada	Mjesta za odlaganje otpada	Lokacija objekta farme	Svakodnevno	Izvođač/ javno komunalno preduzeće.
Vrste i ekosistemi	Prisustvo, sastav, brojnost indikatorskih vrsta u skladu sa ekspertskim mišljenjem i uticajem ugrožavajućeg faktora	Okolina predmetnih objekata	Po nalogu nadležne inspekcije	Da se utvrdi uticaj specifičnog zagađivača ili dr. ugrožavajućeg faktora na sastav vrsta i zajednica

Za sprovođenje mjerenja potrebno je angažovati za to ovlaštene institucije.

Održavanje septičkih jama u funkcionalnosti vrši se njihovim čišćenjem (prema potrebi), o čemu se treba voditi evidencija. Dokument kojim se evidentira redovnost održavanja, septičke jame treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćeno, ime, prezime i potpis lica odgovornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor kvaliteta voda koje se preliju iz septičke jame vrše organi republičkog i lokalnog nivoa koji su koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

**2) OPIS RAZMATRANIH ALTERNATIVNIH RJEŠENJA U ODNOSU NA PREDLOŽENU
LOKACIJU I TEHNOLOGIJU, KAO I RAZLOGE ZBOG KOJIH SE ODLUČILO ZA
PREDLOŽENA RJEŠENJA**

Kod izbora predložene lokacije, Investitor nije razmatrao druge alternativne lokacije za predmetnu djelatnost, imajući u vidu da se planirana lokacija većim dijelom nalazi u vlasništvu nosioca projekta, te da graniči sa parcelom na kojoj se već nalazi objekat iste namjene u vlasništvu istog investitora.

Međutim, primjenjeni su svi ekološki kriterijumi i važeći propisi pri planiranju i projektovanju izgradnje i funkcionalnosti predmetnog objekta – farme pilića sa pratećim sadržajem, Investitora d.o.o. "NUKLEUS Group" Pelagićevo, na zemljišnoj parceli označenoj kao k. č. 962/1 K.O. Pelagićevo, opština Pelagićevo, uzgojnog kapaciteta 30 000 brojlera po turnusu.

Teren na lokaciji je ravan i pogodan za izgradnju traženih objekata. Ne postoji rizik od plavljenja zemljišta niti pojave klizišta.

Objekat neće biti izgrađen u zoni zaštite prirodnog dobra i nije u koliziji sa planskom dokumentacijom višeg reda, a ima tendenciju prostornog razvoja naselja.

Predmetna lokacija ne spada u zaštićeno područje i u okolini se ne nalaze područja predviđena za naučna istraživanja, kao ni arheološka i posebno osjetljiva područja. Investitoru se nalaže da ukoliko prilikom eventualnog širenja postrojenja naiđe na arheološka nalazišta o tome obavijesti nadležne institucije.

Obzirom na predviđeno trajanje rada objekta, odnosno da je predmetni objekat stalnog karaktera, Naručilac se opredijelio za stalno praćenje savremenih tehnologija u izvođenju radnog procesa i sprovođenje svih mjera zaštite životne sredine definisanih ovim dokumentom, a koje proizlaze iz važećih zakona i propisa.

Obzirom da slični objekti funkcionišu već duži niz godina, sa svođenjem uticaja na životnu sredinu na prihvatljivu mjeru, rad predmetnog objekta može da ima razvojnu perspektivu na datom području.

Zaštita životne sredine predstavlja dugotrajan i važan zadatak. Preduzimanjem ovog zahvata, Naručilac se opredijelio za obavljanje djelatnosti u skladu sa propisima iz domena zaštite životne sredine koji će se utvrditi rješenjem nadležnog organa za izdavanje ekološke dozvole.

**z) PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM IZRAĐEN U SKLADU SA POSEBNIM
PROPISOM KOJE REGULIŠE UPRAVLJANJE OTPADOM**

Plan upravljanja otpadom definiše preduslove za uspostavu održivog integralnog sistema upravljanja otpadom na lokaciji koji se treba bazirati na principima izbjegavanja, vrednovanja (materijalno i energetsko) i odstranjivanja otpada. Jedan takav integralni sistem upravljanja otpadom se uspostavlja na način da se zadovolje prioriteti i to na način da uspostave mehanizmi za:

- Minimalno nastajanje otpada, posebno svođenje opasnih karakteristika takvog otpada na minimum;
- Smanjenje nastalog otpada po količini, posebno uzimajući u obzir optičaj otpada;
- Tretiranje otpada na način kojim se osigurava povrat sirovine iz njega;

- "Sigurno" odlaganje samo onog preostalog otpada čiji je utjecaj na okoliš minimalan.

Nosilac projekta je dužan da se pridržava Plana o upravljanju otpadom, kao i da sklopi ugovore sa vršiocima usluga transporta i konačnog zbrinjavanja otpada.

U skladu sa zakonskom regulativom Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 111/13, 106/15, 70/20, 63/21 i 65/21) potrebno je izraditi Plan upravljanja otpadom je koji tretira otpad iz djelatnosti kojom se bavi predmetni objekat.

U skladu sa članom 31. tačka (Z) istog Zakona, Mičo Šarkanović je imenovan kao odgovorno lice ispred predmetnog objekta "NUKLEUS Group" d.o.o.. Pelagićevo, za koordinatora za otpad, za odgovorno upravljanje otpadom koje je dužno da:

- organizuje sprovođenje i ažuriranje plana upravljanja otpadom;
- predlaže mjere prevencije, smanjenja, ponovnog iskorišćenja i reciklaže otpada i
- prati sprovođenje zakona i drugih propisa o upravljanju otpadom i izvještava organe upravljanja.

Planom se definišu aktivnosti za dugoročni način upravljanja otpadom, mogućnosti njegovog prilagođavanja u slučaju izmjena radnog procesa uz uvažavanje, najčešće, ekonomskih ograničenja.

Svrha izrade *Plana upravljanja otpadom* na predmetnoj lokaciji je prikaz tokova otpada od njegovog nastanka, trenutnog zbrinjavanja i konačnog odlaganja, na način najmanjeg mogućeg negativnog uticaja na životnu sredinu. Planom se posebno regulišu sljedeće aktivnosti:

- načini i procedure upravljanja otpadom,
- zaštita životne sredine od nekontrolisanog odlaganja otpada.

Plan upravljanja otpadom prema navedenom članu Zakona treba da sadrži:

- dokumentaciju o otpadu koji se proizvodi u preduzeću ili čije odlaganje obavlja preduzeće (vrsta, sastav i količina otpada);
- mjere koje se preduzimaju radi sprječavanja produkcije otpada;
- odvajanje otpada od otpada koji će se ponovo koristiti;
- skladištenje otpada na samoj lokaciji, načini tretmana i odlaganje

Cilj ovog plana upravljanja otpadom je podsticanje i obezbjeđivanje:

- sprečavanja nastajanja otpada,
- prerade otpada na ponovu upotrebu i reciklažu,
- smanjenje količine otpada,
- sigurno odlaganje otpada na ekološki prihvatljiv način.

Preduzimanje navedenih ciljeva doprinijeće izbjegavanju ugrožavanja zdravlja ljudi i smanjenju nastanka šteta i zagađenja po životnu sredinu a naročito:

- šteta po vode, vazduh, zemljište, životinje i biljke,
- smanjenju emisija buke i mirisa,
- i drugih štetnih uticaja po prirodu ili mjesta koja su od posebnog interesa.

2.1) Podaci o otpadu koji se produkuje (vrsta, sastav, količina otpada)

2.1.1. Vrsta otpada (klasifikacija) otpada prema katalogu otpada

Tabela 13: Klasifikacija otpada po Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18):

Šifra	Naziv otpada
02	OTPADI IZ POLJOPRIVREDE, HORTIKULTURE, AKVAKULTURE, ŠUMARSTVA, LOVA I RIBOLOVA, PRIPREME I PRERADE HRANE
02 01	Otpadi iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova
02 01 01	muljevi od pranja i čišćenja
02 01 06	životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja
02 02 04	muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja
02 02 02	otpad od životinjskog tkiva
07	OTPADI OD ORGANSKIH HEMIJSKIH PROCESA
07 06	otpadi od proizvodnje, formulacije, snabdijevanja i upotrebe masti, masnoća, sapuna, deterdženata, dezinfekcionih i kozmetičkih sredstava
15 01 10*	ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama
18	OTPADI OD ZDRAVSTVENE ZAŠTITE LJUDI I ŽIVOTINJA I/ILI S TIM POVEZANOG ISTRAŽIVANJA (IZUZEV OTPADA IZ KUHINJA I RESTORANA KOJI NE DOLAZI OD NEPOSREDNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE)
18 02	otpadi od istraživanja, dijagnostike, tretmana ili prevencije bolesti životinja
18 02 02*	otpadi čije sakupljanje i odlaganje podliježe posebnim zahtjevima zbog sprečavanja infekcije
19	OTPADI IZ POSTROJENJA ZA OBRADU OTPADA, POGONA ZA TRETMAN OTPADNIH VODA VAN MJESTA NASTAJANJA I PRIPREMU VODE ZA LJUDSKU POTROŠNJU I KORIŠĆENJE U INDUSTRIJI
19 20	otpadi od mehaničkog tretmana otpada (npr.: sortiranja, drobljenja, kompaktiranja i paletizovanja) koji nisu drugačije specifikovani
19 20 01	papir i karton
20	KOMUNALNI OTPADI (KUĆNI OTPAD I SLIČNI KOMERCIJALNI I INDUSTRIJSKI OTPADI), UKLJUČUJUĆI ODVOJENO SAKUPLJENE FRAKCIJE
20 03	ostali komunalni otpadi
20 03 01	miješani komunalni otpad
20 03 04	Muljevi iz septičkih jama

18 02 02* - leševi uginulih životinja

15 01 10* - ambalaža i ostaci lijekova upotrebljenih za liječenje životinja kao i dezinfekujućih sredstava

2.1.2. Mjesto nastanka pojedinih otpadnih materija, njihov sastav i količine

Otpadi iz poljoprivrede, hortikulture, akvakulture, šumarstva, lova i ribolova po Katalogu otpada-šifra 02 01, životinjski feces, urin i đubrivo (uključujući i otpadnu slamu), tečni otpad, sakupljen odvojeno i tretiran van mjesta nastajanja po katalogu otpada šifra 02 01 06, muljevi od tretmana tečnog otpada na mjestu nastajanja po katalogu otpada šifra 02 02 02 nisu opasni po ljudsko zdravlje i mogu se upuštati u septičku jamu. Održavanje funkcionalnosti septičke jame: u narednom periodu potrebno je redovno čistiti, najmanje dva puta u godini o čemu treba voditi evidenciju.

Dokument kojim se evidentira redovnost održavanja septika treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćenje izvršeno, ime, prezime i potpis lica odgovornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor nad kvalitetom voda

koje se preliju iz septika vrše organi republičkog i lokalnog nivoa koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

Ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama i u Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18) su označeni šifrom 15 01 10* ambalaža koja sadrži ostatke opasnih supstanci ili je kontaminirana opasnim supstancama i smatraju se opasnim otpadom. Ovu vrstu otpada neophodno je odvajati u posebne kontejnere do njihovog preuzimanja.

Na predmetnoj lokaciji farmi ukoliko dođe do uginuća, leševi uginulih životinja se zbrinjavaju u saradnji sa Veterinarskom službom i u dogovoru (Ugovor) sa organizacijom ovlašćenom za zbrinjavanje ove vrste otpada.

Obzirom da je razlog uginuća životinja najčešće bolest, njihova tijela mogu biti izvor zaraze, a time i opasnosti za ostale životinje, pa i ljude. U Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18) ovaj otpad je deklarisan pod šifrom 18 02 02* i označen kao opasan. Ova vrsta otpada zahtjeva poseban tretman u cilju neškodljivog uklanjanja.

O liječenju životinja i njihovom eventualnom uginuću treba voditi urednu evidenciju. Knjiga evidencija mora se čuvati najmanje 3 godine i na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora dati na uvid.

Nosilac projekta je obavezan da nabavi odgovarajuće spremnike (od nerđajućeg materijala, ravnih i glatkih površina zaobljenih spojeva) i funkcionalan prostor za njihovo hlađenje na 4°C. U ovim spremnicima treba čuvati životinje do njihovog otpremanja u najbližu kafileriju. Odvoz uginulih životinja treba da obavlja institucija ovlaštena za tu djelatnost sa kojom Investitor treba da sklopi ugovor.

Osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje je zabranjeno. Održavanjem higijene radnika zaposlenih na lokaciji kao i posjetilaca, održavanjem i čišćenjem radnih prostorija neminovno nastaje komunalni otpad.

Muljevi iz septičkih jama pod šifrom 20 03 04 po katalogu otpada, nisu opasni po ljudsko zdravlje. Održavanje funkcionalnosti septičke jame: u narednom periodu potrebno je redovno čistiti, najmanje dva puta u godini o čemu treba voditi evidenciju. Dokument kojim se evidentira redovnost održavanja septika treba da sadrži podatke o datumu i vremenu čišćenja, količini očišćenog materijala, podatke o sredstvu kojim je čišćeno, ime, prezime i potpis lica odgovornog za čišćenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno. Nadzor nad kvalitetom voda koje se preliju iz septika vrše organi republičkog i lokalnog nivoa koji su nadležni za sprovođenje nadzor a nad izvršenjem Zakona o vodama.

Komunalni otpaci, po Katalogu otpada- šifra 20 03 01, papir i karton šifra 19 12 01 nisu opasni po ljudsko zdravlje, ali je neophodno vršiti njihovo redovno uklanjanje sa mjesta sakupljanja zbog truljenja i smrada i u kratkim vremenskim intervalima transportovati do mjesta dispozicije. Investitor će sklopiti ugovor sa komunalnim preduzećem za odvoz otpada sa predmetne lokacije. Na predmetnoj lokaciji biće postavljeni namjenski kontejneri za ovu namjenu i komunalno preduzeće jednom sedmično vrši odvoz komunalnog otpada.

Radnici koji vrše sakupljanje komunalnog otpada dužni su rukovati posudama za odlaganje komunalnog otpada tako da se on ne prosipa, ne diže prašina i da se posude za sakupljanje otpada ne oštete. Ukoliko dođe do prosipanja otpada prilikom sakupljanja od strane radnika komunalnog preduzeća isti su dužni taj otpad ukloniti. Ukoliko nadležna komunalna služba organizuje reciklažu materijala izdvojenih iz komunalnog otpada (staklo, papir, limenke, organski otpad - ostaci hrane), potrebno je ove otpadne materijale razdvajati i skupljati u za tu svrhu namjenjene posude do preuzimanja.

Veći dio otpada koji nastaje u toku proizvodnje se odnosi na papir a dio čvrstog otpada koji nastane u toku proizvodnje odvoziće se na lokalnu deponiju Opštine Pelagićevo.

Neophodno je voditi uredno evidenciju o čišćenju i uklanjanju otpada koji spadaju u kategoriju OPASNIH u skladu sa Pravilnik o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18). Za ove poslove treba angažovati organizaciju ili ustanovu koja se bavi zbrinjavanjem opasnog otpada.

U cilju sprečavanja nastajanja otpada, kao i pravilnog tretmana nastalog otpada, potrebno je preduzeti sve radnje i postupke koji su regulisani Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21).

z.1.3. Dužnosti koordinatora za otpad

Dužnosti koordinatora za otpad su:

- Da ažurira plan za upravljanje otpadom,
- Da organizuje sprovođenje plana za upravljanje otpadom,
- Da predlaže mjere prevencije, smanjenja, ponovnog korišćenja i reciklaže otpada,
- Da prati sprovođenje zakona i drugih propisa o upravljanju otpadom i izvještava organe upravljanja,
- Da vodi knjigu Evidencije o otpadnim tokovima, vrsti i količini otpada nastalog na lokaciji.

Vođenje evidencije

Vođenje zapisnika o tokovima i načinu nastanka otpada tokom određenog radnog procesa,

ima za cilj:

- Da se ima evidencija o proizvodnji otpada i njegovom kretanju
- Da se uniformišu opcije odlaganja
- Da služi kao dokument o „lancu odgovornosti“
- Da se usaglasi sa propisima
- Da se osigura kompatibilnost otpada
- Osigura pravilno označavanje i etiketiranje kontejnera i vrsta otpada
- Vode precizni zapisnici i vrše redovne inspekcije unutar preduzeća
- Razmotre opasnosti za zaposlene
- Da se vodi računa o minimiziranju otpada
- Da se razmotre mogućnosti reciklaže i ponovne upotrebe određenih komponenti otpada.

Evidencija podrazumijeva sljedeće podatke:

- Podaci o proizvedenom otpadu i uzrocima njihovog nastanka,
- Vrsta otpada i količina,
- Preuzimanje otpada od strane ovl. institucije
- Konačno zbrinjavanje otpada.

Proizvođač otpada će svaku pošiljku otpada evidentirati, a popratnu dokumentaciju (otpremnice i sl.) čuvati u posebnom registratoru. Na osnovu sačuvanih dokumenata se lako utvrđuje tačna količina otpada i radi plan količina za ubuduće.

i) PRILOZI

1. Skica plana organizacije prostora
2. Rješenje o registraciji
3. Apif -potvrda broj:2673 od 14.04.2025 godine
4. Kopija katastarskog plana, na datum 17. 6. 2025. godine, Katastarska opština Pelagićevo, Republička uprava za geodetske i imovinsko pravne poslove.
5. Lokacijski uslovi broj 03/6-364-16/25 oz avgust 2025 godine, Odjeljenje za opštu upravu i prostorno uređenje, Opština Pelagićevo
6. Rješenje o obavezi sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu broj 15.4.1-93-106/25, avgust 2025, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Republike Srpske

1. Skica plana organizacije prostora

2. Rješenje o registraciji

REPUBLIKA SRBIJA

REPUBLIKA SRPSKA

Opština pelagićevo, opština Doboj

Novi Sad, ul. Rep-24, 400124

Datum: 25.03.2024.

Oblasni privredni sud Doboj, odlučio je: **sc. Mate Kuzal**, postupajući po prijavi za registraciju poslovnog subjekta pod nazivom Doprinos sa ograničenom odgovornošću "NUKLEUS Group" za proizvodnju, promet i usluge, sa sedištem u Pelagićevo, Sadržaj: 40 koga nastupa osnivač Miroslav Salkanić, radi upisa u registar poslovnih subjekata osnivanja; u vezi sa odlukom člana 13. stav 2. Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srbiji (Sl. glasnik RS" br. 67/2013, 15/2016 i 84/2019), dana 25.03.2024. godine donio je:

RJEŠENJE O REGISTRACIJI

2. Registar poslovnih subjekata upisuje se uvrstavanjem društva s ograničenom odgovornošću, sa sledećim podacima:

Forma Doprinos sa ograničenom odgovornošću "NUKLEUS Group" za proizvodnju, promet i usluge
Naziv poslovnog subjekta: "NUKLEUS Group" d.o.o.
Sedište: Sadržaj 40, Pelagićevo, Pelagićevo
Vrem. odredb. 0021/24
Ime: sc. Mate Kuzal
ID: 000219920002
Osnovni kapital:

PRAVNI OSNOV UPISA

Odluka o osnivanju Doprinos sa ograničenom odgovornošću "NUKLEUS Group" za proizvodnju, promet i usluge, sačinjena u skladu sa Odlukom osnivača, broj 001/2024, datom 21.03.2024.

Registruje Doprinos sa ograničenom odgovornošću "NUKLEUS Group" za proizvodnju, promet i usluge, broj 001/2024, datom 21.03.2024.

OSNIVAČI / ČLANOVI SUBJEKTA UPISA – fizička lica

Prezime i ime	Sadržaj	Lična karta – (IMB) / Potpis Isprava
Miroslav Salkanić	sc. Sadržaj 40, Pelagićevo, Pelagićevo	Lična karta: 7.00.000000

2- فصل

12/15/2012 3:27

- 46.62. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja
46.63. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.64. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.65. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.66. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.67. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.68. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.69. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.70. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.71. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.72. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.73. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.74. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.75. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.76. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.77. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.78. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.79. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.80. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.81. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.82. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.83. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.84. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.85. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.86. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.87. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.88. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.89. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.90. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.91. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.92. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.93. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.94. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.95. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.96. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.97. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.98. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
46.99. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području
47.00. Izpoljavanje ekoloških obilježja u zoni utjecaja na području

Strana 5/7

Prijava: [illegible]

Prilikom ovog rješavanja može se uzeti u obzir i datum od kada od dana prijema rješavanja. Zbog toga se izdaje lišće
valjano privrednom sudu Republike Srbije, a predmetu se putom ovog suda.

Strana 7/7

3. Apif -potvrda broj:2673 od 14.04.2025

Република Српска
Регистар пољопривредних газдинстава и Регистар корисника

АРГ Агенција за посреднике, информационе и финансијске услуге а.д. Бања Лука

100654407

Пословница Модерна

Број протокола: 2673
Датум: 14.04.2025.

На основу чл. 15 и 26. Уредбе о упису у Регистар пољопривредних газдинстава и регистар корисника подстицајних средстава ("Службени гласник Републике Српске" број 10/13 од 11. априла 2013. године) и чл. 15. Статута Агенције за посреднике, информационе и финансијске услуге а.д. Бања Лука (у даљем тексту: АПИФ), у предмету уписа у Регистар пољопривредних газдинстава и регистар корисника подстицајних средстава, издаје се:

ПОТВРДА

Којом се потврђује да је:

Име и презиме физичког лица / назив правног субјекта:	"NUKLEUS GROUP" DOO PELAGICEVO		
JMBG / ЈМБГ:	4405219920002		
Место / насеље / улица и број:	Пелагићево / ШАРКАНИ БР.42		
Општина:	Пелагићево		

Уписан у:

Регистар пољопривредних газдинстава (РПГ)	Број (БПГ):	12066903506
Регистар корисника (РК)	Број (БР):	100654407
Датум регистрације:	14.03.2025.	

Организациони облик:	ПРИВРЕДНО ДРУШТВО		
Укупна површина посједа газдинства са правом кориштења (ха):	20.0740		
Укупна површина обрадивог земљишта у посједу газдинства(ха):	20.0740		

Потврда се издаје у сврху регулисања субвенција/подстицаја, кредита и свих других права по основу бањачких пољопривредних производа, те се за друге потребе не може користити.

Достављено:
1. Именованом
2. Архиви

М.П. **Директор**
С. БУЈАКОВИЋ

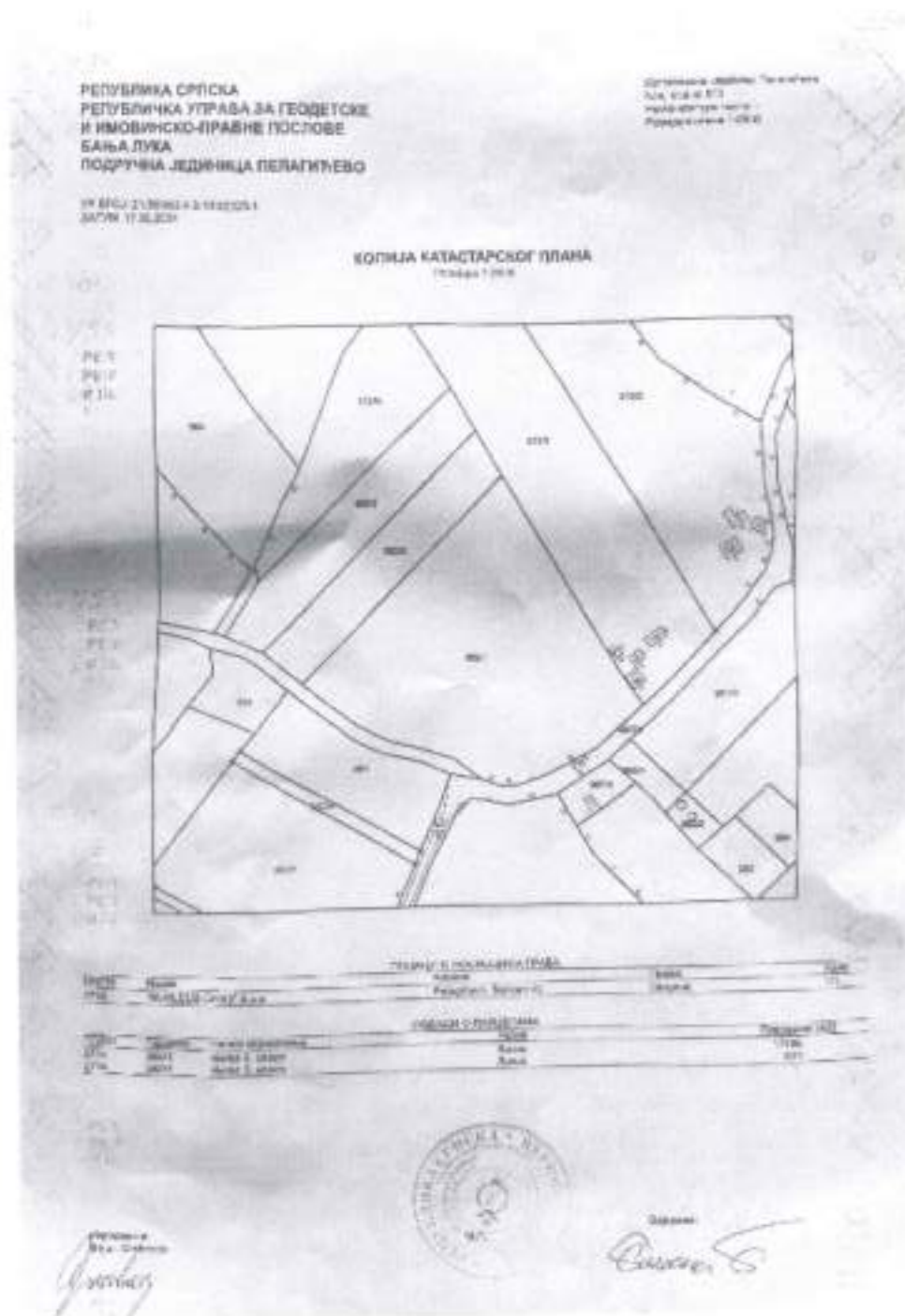

Naziv	Detaljni prikaz statusnog fonda
Vrijeme generisanja	14.04.2025. u 12:28
Generisao korisnik	zadkovic@stana
Naziv PG	"NUKLEUS GROUP" DOO PELAGIĆEVO
Broj PG	12066903006
Broj korisnika	180634407

Kategorija	Kop.	Tup.	Ugov.	Br. imena	Datum registracije	Datum kraja
1. Tabela prikazuje detaljne informacije o PG-u u skladu sa zakonom	30000	0	0-0-0		14. 4. 2025.	

4. Kopija katastarskog plana

5 Lokacijski uslovi

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО
Одјељење за општу управу и просторно
уређење
Босе Пелagiћа бр. 21, 76 256 Пелagiћeво
телефон: 054 490 240

Број: 053-164-16/25
Датум: 08.08.2025. године

Одјељење за општу управу и просторно уређење, општине Пелagiћeво, рјешавајући по захтјеву "NUKLEUS GROUP" доо Пелagiћeво, Шарки 40, Пелagiћeво, за издавање локацијских услова за изградњу економског објекта- фарме пилета (са узгој бројлера) са пратећим садржајима, а на основу члана 60. Закона о уређењу простора и грађевну («Сл. гласник РС» број: 40/13, 106/13, 1/16 и 84/19), те члана 159. ЗУП-а («Сл. гласник РС» број: 13/02, 87/07 и 50/10) издаје:

ЛОКАЦИЈСКЕ УСЛОВЕ за изградњу објекта фарме пилета (са узгој бројлера) са пратећим садржајима

- I. Дају се локацијски услови за изградњу економског објекта- фарме пилета (са узгој бројлера) са пратећим садржајима у Пелagiћeво, на земљишту означеном као к.ч. број: 962/1 К.О. Пелagiћeво, уписано у Лист непокретности број: 2714
- II. Издашно објектима
 1. Назива објекта: економски објекат - фарма пилета(са узгој бројлера) са пратећим садржајима (сикос, део баријере, агрегата и коловоза)
 2. Карактер објекта: стацин,
 3. Сврхитост објекта: приземље,
 4. Димензије објекта: фарма пилета 22,70x84,80 м. саикс пречника: 1,00м.,
 5. Капацитет фарме: макс. 30.000 комада по турнику,
 6. Приступ објектима: са локалног пута, а саобраћајне површине унутар комплекса извршено према Стручном мишљењу и УТ условима,
 7. Локација објекта, хоризонтални габарити објекта, грађевинска и регулациона линија у свему према грађевинском прикату из Стручног мишљења и УТ-их услова урађених од стране "Атриј" д.о.о. Добој, под бројем: СМУТУ 77-06/25 АТ од јуна 2025. године,
 8. Посебни услови
 - 8.1. - Извршени цијетање парцела означене као к.ч. бр. 962/1 и формирати нову грађевинску парцелу према плану парцелирања из Стручног мишљења и УТ-их услова урађених од стране "Атриј" д.о.о. Добој, под бројем: СМУТУ 77-06/25 АТ од јуна 2025. године,
 - 8.2. - Потребна је израда елабората о вентилационом и геомеханичком испитивању тла
 - 8.3. Обавезан је део баријере на улазној и изградња лагуна-пајовника и унојни бунар за отпадне воде
 - 8.4. Потребна је израда пројекта уређења грађевинске парцеле у оквиру ставног пројекта или посебне мапе према Стручном мишљењу и УТ-их условима.

4

III. Саставни дио локацијских услова су:

1. Стручно мишљење и УТ услови урађени од стране „Атриј“ д.о.о. Добој, под бројем СМУТУ 77-06/25 АТ од јуна 2025. године.
2. Копија катастарског плана издата од стране Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове, Подручна јединица Пелагићево.
3. Лист непокретности број: 2714 издат од стране Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове, Подручна јединица Пелагићево под бројем: 21.56-952.4-1-488/2025-1 од 02.06.2025. године.
4. Решење да „NUKLEUS GROUP“ доо Пелагићево, са сједиштем Шаркани 40, Пелагићево није дужан спроводити процјену утицаја на животну средину нити прибављати студију утицаја на животну средину за пројекат изградње економског објекта- фирме пилећа (за утјер) бројлера) са пратећим садржајима, капацитета 30.000,00 комада по турнусу издато под бројем 15.4.1-96-106/25 од 06.08.2025. године од стране Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, Беоа Лука,
5. Изјава.

IV. Локацијски услови представљају основ за израду техничке документације и издавање одобрења за изградњу објекта фирме пилећа (утјер) бројлера) са пратећим садржајима.

V. Уз захтјев за издавање одобрења за изградњу инвеститор доставља:

- Техничку документацију, односно главни пројекат за изградњу објекта са пројектом канског уређења и са пратећим прилозима и елаборатима.
- Извјештај о контроли техничке документације,
- Извјештај и потврду о извршењу експертних изјављивања (у случају из чл. 102. став 4. Закона о уређењу простора и грађеву РС),
- Еколошку дозволу,
- Водоправну сагласност,
- Електроенергетску сагласност,
- Противпожарну сагласност на пројектоване мјере заштите од пожара,
- Пољопривредну сагласност,
- Елаборат о геотехничком и геомеханичком испитивању тла,
- Доказ о ријешеним имовинско-правним односима,
- Доказ о уплати доприноса од 0,3% од предачумене вриједности грађевинских радова за финансирање премјера и успоставе катастра непокретности,
- Доказ о уплати таксе (Административне).

VI. Инвеститор може подијети захтјев за измјену или допуну локацијских услова ако се захтјевне промјене могу ускладити са документом просторног уређења.

VII. Локацијски услови важе до доношења новог планског акта, а уколико инвеститор не поднесе захтјев за издавање одобрења за грађење у року од годину дана од дана издавања локацијских услова, прије подношења захтјева за издавање одобрења за грађење дужан је затражити увијерење да издати локацијски услови нису промјени.

VIII. Контролу издатих локацијских услова врши надлежна урбанистичко грађевинска инспекција.

IX. Општинска административна такса наплаћена по тарифном броју 10. DOAT-a у износу од 100,00 KM.

Достављено:
1. „NUKLEUS GROUP“ доо Пелагићево
2. Евиденција,
3. Урб. грађ. инспекцији,
4. Архиви

НАЧЕЛНИК ОДЈЕЉЕЊА

Гордана Џоковић

6. Rješenje o obavezi sprovođenja procjene uticaja na životnu sredinu broj 15.4.1-93-106/25, avgust 2025, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Republike Srpske

Broj: 15.4.1-93-106/25
Datum: 06.08.2025. godine

Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, oživljajući na zahtjev za izdavanje procjene uticaja na životnu sredinu nosioca projekta „NUKLEUS Group“ d.o.o. Pelagićevo, sa sedištem u Ul. Šarkani, 4, Pelagićevo, zastupano na odgovarajućem licu Miha Šarkanić, u utvrdjenom obliku sprovedenja procjene uticaja i pribavljanja studije uticaja na životnu sredinu za farmu pčelara, kapaciteta 30 000 komada po punilu, na dio k.o. broj 952/1, k.o. Pelagićevo, opština Pelagićevo, a na osnovu člana 66. Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 71/12, 78/15 i 70/20), člana 1. (stav 1. tačka a) podtačka 3) članaka 1) (Pravilnika o projektima za koje se izradi procjena uticaja na životnu sredinu) i kriterijuma za odлучивanje o potrebi izradi procjene uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/12), člana 190. Zakona o općem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 13/02, 67/07, 50/10 i 66/18) i člana 78. stav 2. Zakona o republicanskoj upravi („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 115/18, 111/21, 15/22, 56/22, 132/22 i 90/23) donosi:

RJEŠENJE

1. Nosilac projekta „NUKLEUS Group“ d.o.o. Pelagićevo, koji treba sprovesti procjenu uticaja na životnu sredinu, mora pribaviti studiju uticaja na životnu sredinu za farmu pčelara, kapaciteta od 30 000 komada po punilu, k.o. Pelagićevo, opština Pelagićevo.
2. Nosilac projekta je dužan podnijeti poskupljenje za izdavanje ekološke dozvole u Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju za projekt iz tačke 1. za zapečatost određenu prema izdatku i lokacionim uslovima, u skladu sa odredbama člana 66. Zakona o zaštiti životne sredine.
3. Dokazi uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole moraju biti usklađeni sa mišljenjem Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstva poljoprivrede, stočarstva i vodoprivrede, Republičkog zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa, te mišljenjem Opštine Pelagićevo.
4. Ovo rješenje donosi danje godine od dana donošenja.
5. Ovo rješenje se dostavlja same stranimu koje su uzimale aktivno učestvovali u predmetnom postupku i obavezu na službenoj internet stranici Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju.

Образложение

Дана 24.06.2025. године носилац пројекта „NUKEUS Group“ д.о.о. Пелагићево, обратио се Министарству за просторно уређење, грађевинарство и енергетику, са захтевом за прелиминарну процјену утицаја на животну средину за фарму за пивање, укупног капацитета 30 000 ковада по турингу, Пелагићево. Уз захтев су достављени Подаци и предметном пројекту, издвојени од стране лиценцираног правног лица „УТОИС“ Институт за екологију, заштиту на ради и заштиту од пожара, д.о.о. Источно Сарајево, а чији је садржај прописан чланом 94. Закона о заштити животне средине.

[illegible]

простor se priprema za novi ciklus. Procijenjena je gustina naseljenosti livništa koja iznosi 18,57/m² livništa.

Za sanitarne otpadne vode predviđena je septička jama. Poslije svanog turnusa, starije se izlaze iz objekta i odlaze u nepropusnu betonsku lagunu ili plato sa sistemom za sakupljanje curenja. Površina se čišćenjem ili se koristi nadstrešnica kako bi se spriječilo ispiranje u podzemne vode. Predviđena je prosječna količina đubriva u iznosu od 60.000 kg po turnusu, uz primjenu 5-6 turnusa godišnje. Đubrivo u vidu sajoneg stajnjaka, direktno se primjenjuje na poljoprivredne površine, a isto se zaorava u roku od 24 časa.

Kao sredstava za biozaštitu u predmetnom procesu koriste se sredstva za deratizaciju, dezinfekciju, dezinfekciju i sredstva za održavanje higijene.

U toku razmatranja i odlučivanja o zahtjevu Ministarstvo je, u skladu sa članom 55. Zakona o zaštiti imovine sredine, dostavilo zahtjev sa dokumentacijom na mišljenje subjektima: Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republičkom zavodu za zaštitu kulturno - historijskog i prirodnog naslijeđa i Opštini Pelagićevo.

Istovremeno, o podnesenom zahtjevu za prethodnu procjenu uticaja na životnu sredinu, Ministarstvo je dana 11.07.2025. godine obavijestilo javnost i zainteresovanu javnost obavljanjem informacija i postavljanjem podataka o predmetnom projektu na službenoj internet stranici Ministarstva. Zainteresovana javnost mogla je da izrazi uvid u sadržinu zahtjeva i dostavljene Podatke, te da dostavi mišljenje, prijedbje i sugestije u roku od 15 dana od dana obavljanja ovog obavještenja.

U ostavljenom roku mišljenja na zahtjev i dokumentaciju dostavili su: Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite, odnosno IZU „Institut za javno zdravlje Republike Srbije“, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republički zavod za zaštitu kulturno - historijskog i prirodnog naslijeđa i Opština Pelagićevo.

Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite, odnosno IZU „Institut za javno zdravlje Republike Srbije“ u stručnom mišljenju broj 500-5914-1/25. sa javno-zdravstvenog stajališta navodi sledeće: „Uvidom u dostavljenu dokumentaciju se uočava da se radi o farmi za tov livništa koja je lokacijom u naselju u ruralnom dijelu opštine Pelagićevo na parceli (P=821 m²) neposredno uz trasu lokalnog puta, preko koje je direktno povezana sa primarnom saobraćajnom infrastrukturom ostatka opštine. Predmetna parcela okružena je poljoprivrednim površinama i individualnim objektima za stanovanje na udaljenosti 68 m, 80 m i 99 m, te je predmetna parcela (P ukupno=18.57/m²) u obuhvatu Prostornog plana opštine Pelagićevo (2012-2032). Vodosnabdjevanje farme se vrši iz sopstavnog izvora, ali nije navedena vrsta vodnog objekta. Prema navedenom vodi sa fekalnim materijama i vode od prijava objekta ne se uklanjati izgrađenom laguni za otpadne vode i upojnog bunara, don vode nađavima se odvođe u okolne obradive površine i livade. Sanitarne vode se uklanjaju na higijenski način putem septičke jame. Prethodna procjena je obavljena i u njoj su razrađeni potencijalni rizici, štetni uticaji na okruženje i načini njihovog smanjenja na mjestu stvaranja, te predložene mjere prevencije i zaštite. U objektu postoje ventilatori koji sa trafom stvaraju buku i vibracije, a uz to najčešće se građani žale na neprijatne mirise. Prilagođena je tabela sa kategorizacijom vrstama otpada prema zahtjevima i odredbama Pravilnika o kategorizaciji i klasifikaciji otpada („Službeni glasnik Republike Srbije“, br. 13/15, 78/18) i opisan način uklanjanja

приказана kategorija opasnih otpadnih materije kroz uporedni odraz sa licenciranim
ovlaštenim pravim licem kada se objenat naprada.

Zaključno mišljenje:

Izvršena indikativna mjerenja parametara kvaliteta vazduha (SO_2 , CO , NO_2 , NH_3 i
suspendovani čestici PM_{10}) prema zahtjevnim uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha
("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 124/12) ne ukazuju na značajne koncentracije koje
upućuju na prisustvo aerozagađenja radom firme, dok utvrđeni nivo buke je ispod predviđenog za
4. zonu. Područja mješovite namjene/područja većinom poslovne namjene (poslovno-stambena
područja, trgovačko-stambena područja) i područja neposredno uz magistralne i glavne gradske
saobraćajnice prema Pravilniku o granicama vrijednostima intenziteta zvuka ("Službeni
glasnik Republike Srbije", broj 2/23). Potrebno je uraditi ispitivanje zdravstvene ispravnosti
vođe za piće koje ће se koristiti u predmetnom objektu za tih pilula prema Pravilniku o
zdravstvenoj ispravnosti vođe namijenjene ljudskoj potrošnji ("Službeni glasnik Republike
Srbije", br. 38/17, 97/18 i 93/23). U radu poštovati stroge higijenske principe i DDC mjere u
sprečavanju i nastanku epidemija bolesti prema Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih
bolesti ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 90/17 i 63/22). Uzeti treba u obzir
potencijalne kumulativne uticaje na životnu sredinu zbog velikog broja objekata za uzgoj ovčica
i farma za uzgoj svinja. Neophodno je striktno kontaminaciju zemljišta sa azotnim materijama
i fosforom, odnosno stvaranje nitratskih osjetljivih zemljišta (Nitratska Direktiva 91/676/EEC),
zbog čega to mjesto za odlaganje gnojiva mora držati pod kontrolom. Od strane Svjetske zdravstvene
organizacije (SZO) se navodi da je neophodno sprečavati nastanak osjetljivih nitratskih područja
zbog takozvanog "sindroma plavih beba", kada se umjesto oksihemoglobina stvara metkemooglobin
i proces hemijske respiracije ne odvija na adekvatan način, pa djeca dobijaju plavu cijanotičnu
boju kože i sluznice. S obzirom da su izvršena indikativna mjerenja vazduha i buke daje se
sauglasnost da se ne radi studija o uticaju na životnu sredinu za predmetni objekat. Potrebno je
napomenuti da se treba imenovati liče odgovorno za upravljanje otpadom, izraditi Plan
upravljanja otpadnim materijama na prostoru predmetne firme i voditi uređnu dnevnu
evidenciju o generisanim količinama otpadnih materija u skladu sa Katalogom otpadnih materija i
važećom zakonskom regulativom. U zaštiti javnog zdravlja potrebno je smjediti smjernice
Politike "Zdravlje 2020" Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srbije, koje isto
kao i SZO zastupa tezu da je zdravlje u svim politikama, te je potreban veći nivo odgovornosti
svakog sektora. Investitor je dužan za zaposlene na farmi pored ličnih i kolektivnih mjera
zaštite obezbijediti prethodne i periodične preglede radnika u nadležnim ustanovama uz napomenu
da alergičari na perje ne mogu raditi u ovaom objektu."

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u mišljenju broj: 17.01.5-330-
1684/25 navodi: "Prethodnu ponuđenu dokumentaciju pažljivo smo usmjerali na rješenja koja su
data za korišćenje i zaštite voda i poljoprivrednog zemljišta, a u nadležnosti su Ministarstva
poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. S obzirom na to da se radi o prethodnoj procjeni
uticaja na životnu sredinu za farmu za tih pilula, a na osnovu analize dostavljenih podataka,
mišljenje smo da da je sadržaj dokumentacije prihvatljiv, s tim da se uobzirir sledeće:

- Materijal na isplate, prekasno kumulativni sloj, odvozniti na unaprijed definisanu
konciziju, a kasnije isti koristiti za odlaaganje i uređenje površina unutar predmetnog
kompleksa.

- U narednim fazama predati detaljno rješenje za odvođenje i tretman sanitarnih i
otpadnih voda sa radnih površina, kao i planove za skladištenje piluleg staćaka, a koje ће biti
u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvođenju otpadnih voda za područja gradova i naselja (dj
nema gradske kanalizacije ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 68/03).

- Осигурати да вода која се користи за чишћење објекта prije испуштања испуштава контролну дате Правилником о условима испуштања отпадних вода у површинске воде („Службени гласник Републике Српске“ број 44/01).

Имајући у виду да ће током уградње бројлера настати велика количина ђубрива потребно је придржавати се основних принципа добре пољопривредне праксе у коришћењу ђубрива („Службени гласник Републике Српске“ број 26/14).

- При реализацији пројекта неопходно је придржавати се одређених члана 27. и 34. Закона о пољопривредном земљишту („Службени гласник Републике Српске“ бр. 43/06, 86/07, 14/10, 05/12 и 58/19).

Ефикасно планирање и спровођење мјера заштите воде и земљишта неопходно је институционално спроводити, применом одговарајућих решења наведених достављеним документом, којим ће се штетни утицаји свести у законски прописане норми на тај начин сачувати и поправити еколошки капацитет мјештине средине у наредним фазама експлоатације ових објеката.”

Републички завод за заштиту културно-историјског и природног наслеђа у свом мишљењу број 07/625-347/25 наводи: „Предметна фарма налази се на дијелу к.к. 962/1, К.О. Пелагићево, општина Пелагићево. Објекат је у својој наміјени предвиђен као објекат примарне пољопривредне производње, фарма бројлера. Фарма је максималног капацитета од 30 000 комада по турнусу. Предметни локалитет се налази у руралном подручју, у зони пољопривредног земљишта које је у активној обради. У складу са Регистром заштићених природних добара и другу документацију Завода, утврђено је да се предметна локација не налази у заштићеном природном подручју или подручју планираном за заштиту према Умјереном и дуготрајном Просторном плану Републике Српске до 2025. године. Такође је утврђено да у обухвату утицаја предметног пројекта нису евидентирани природне вриједности. Имајући у виду наведено, са становишта заштите природе, предлажемо да пројекат може да се реализује, уз обавезу придржавања свих мјера за спречавање, смањивање, ублажавање или компензацију штетних утицаја на животну средину изисаних Подацима за прелиминарну процјену утицаја на животну средину. Поред мјера наведених у предметним Подацима, Завод утврђује следеће мјере:

- Редовно одржавати зелене површине у кругу комплекса, како би се спријемило ширење страних и инвазивних врста.

- На мјестима где је могуће, у кругу комплекса и на његовим ободима потребно је формирати засади дрвећа. Уколико због недостатка простора није могуће формирати еншердин засади дрвећа, а да би се постигла што боља функција заштите, предлог је да се засади образују од више врста дрвећа различитих особина (брзине раста, видљиве, густине и облика крошње) и изврши засади дрвећа већег пречника крошње у једном реду и мањег у два реда. Да би се остварила заштита и у том амбиском периоду, поред лиснарсних, потребно је учешће зимзелених и четинарских врста.

У складу са достављеном документацијом, констатирамо да у предметном обухвату нема евидентираних грађевинског наслеђа, нити археолошких локалитета. Ако се у току грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или налазе, извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавијести Завод, те да предузме мјере да се налазишта или налази не униште и да се сачува на мјесту и положају у којем је откривен.”

Одјељење за општу управу и просторно уређење, Општина Пелагићево, у мишљењу број 03-96-4/21 наводи: „Мишљења смо да је садржај документације прихватљив, да се у току експлоатације наведеног пољопривредно-економског објекта не очекује негативан утицај на

podzemne i površinske vode, nivo buke koji može negativno uticati na lokalno stanovništvo, kvalitet okolnog zemljišta i biobiovaritet, te da nisu evidentirani objekti prirodnog i kulturnog naslijeđa. Zaključuje se da je primjenom predloženih mjera za sprečavanje, smanjenje i uklanjanje štetnih uticaja moguće osigurati visok nivo kvaliteta životne sredine u blizini i daljoj lokaciji predmetnog objekta. S tim u vezi, a imajući u vidu ponuđena rješenja u pogledu lokacije, tehnologije i sirovina koje se koriste u samom tehnološkom procesu, ista zadovoljavaju zadane kriterijume zaštite životne sredine, kao i to da sirovine i tehnologija nemaju alternativu, mišljenja ovog organa je da za projekat firme lilača sprovođenje procjene uticaja na životnu sredinu i pribavljanje studije uticaja na životnu sredinu nije potrebno, te da se projekat može realizovati na namjenuj lokaciji.

U zakonom predviđenom roku, a ni do dana donošenja rješenja nije bilo primjedbi, komentara i sugestija javnosti i zainteresovane javnosti na podneseni zahtjev i dokumentaciju dostavljenu Ministarstvu za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju.

Razmotrivši zahtjev i Podatke dostavljene uz zahtjev za prethodnu procjenu uticaja na životnu sredinu, kao i mišljenja Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republičkog zavoda za zaštitu kulturno - historijskog i prirodnog naslijeđa i Opštine Pelagićevo, a na osnovu odredbi članova 64, 65. i 66. Zakona o zaštiti životne sredine i člana 3. Pravilnika o projektima za koje se sprovođa procjena uticaja na životnu sredinu i kriterijumima za odlučivanje o potrebi sprovođenja i obimu procjene uticaja na životnu sredinu, Ministarstvo je odlučilo kao u dispozitivu rješenja iz slijedećih razloga:

U Podacima su opisani elementi životne sredine na koje bi projekat mogao uticati, imenice u vazduh, vodu, zemljište, izvori buke i vibracija, izvori zračenja, uticaj na floru i faunu, prirodna dobra posebne vrijednosti i kulturna dobra. Za potrebe utvrđivanja postojećeg stanja lokaliteta za pojedine elemente, istražena su indikativna mjerenja kvaliteta vazduha i buke. U skladu sa granicima vrijednosti definisanih Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha, može se zaključiti da srednje vrijednosti koncentracija mjerenih parametara tokom 24 sata mjerenja nisu prekoracile u odnosu na granice vrijednosti definisane Uredbom. Takođe, rezultati su pokazali da nivo buke na predmetnom mjestu ne prelazi maksimalno dozvoljeni nivo buke propisan Pravilnikom o granicama vrijednosti kvaliteta buke. Opisani su značajni uticaji projekta na životnu sredinu. Pored pomenutih indikativnih mjerenja, u Dokazima uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole, detaljno se uzeti u obzir pravično stanje lokacije na kojoj se firma nalazi, uključujući i rezultate indikativnih mjerenja, koji obuhvataju kvalitet površinskih voda, nivo podzemnih voda, biotit i namjenu zemljišta, kao i sadržaj štetnih i otpadnih materija u zemljištu. Pored toga, prikazane su prostorne raspored predmetnog projekta, uz preciziranje mjesta odlaganja otpada, dispoziciju laganja i drugo.

Opisane su mjere za sprečavanje, smanjivanje ili uklanjanje štetnih uticaja projekta na životnu sredinu. Na osnovu naprijed navedenog, Ministarstvo zaključuje da realizacijom projekta neće doći do negativnih uticaja na životnu sredinu, imajući u obzir karakteristike i namjenu projekta, i mišljenju da se radi o razarano-stočarskom području, primjenu zakonskih normativnih vezanih za projekat. S tim u vezi, istaknuto je da se na predmetnom prostoru primjenjivati optimizirana tehnika i tehnološka rješenja, što dovodi do uspostavljanja prikladnih uslova za uzgoj lilača. To podrazumijeva kontrolu i rad pomoću automatskih sistema, čime se osiguruje odgovarajuća ventilacija, postigne se zadovoljavajući stepen vlažnosti vazduha,

temperaturu, osjetljenje, pravilna ishrana i napajanje pilića. Takođe, uspostavljene su mjere prevencije i preventivno-ozdravljive mjere. U skladu sa tim, obezbjeđene su veterinarske kontrole i sanitarne mjere. U cilju smanjenja emisija mirisa i buke izvedeni su radovi odgovarajućeg vegetacionog pojasa, a sve navedeno doprinosi smanjenju negativnih efekata na proizvodni proces i sam životni prostor.

Imajući u vidu da priklonom čišćenju objekta farme na kraju turnusa nastaju veliki količine đubriva, u Dokazima uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole priloženi su Plan korištenja i primjene kompostiranih đubriva uz uvažavanje principa dobre poljoprivredne prakse u korištenju đubriva.

S obzirom na podatke da se u neposrednoj okolini nalaze stambeni objekti, neophodno je u narednom postupku po pribavljanju ekološke dozvole uspostaviti mjere zaštite ljudi od emisija tokom rada na farmi, uzimajući u obzir mjere koje se preduzimaju u svrhu sprječavanja zaraznih bolesti, kao i identifikaciju vodonosnika u blizini predmetnog projekta.

Imajući u vidu navedeno na Podatcima, da se na susjednoj parceli nalaze farma iste namjene u vlasništvu investitora, te u skladu sa tim, traženja izdavanja ekološke dozvole planira promjena prirode i funkcionisanja ili proširenje predmetnog projekta, potrebno je o datim aktivnostima obavijestiti Ministarstvo pisanom obavještenjem uz primjenu odredbi člana 96. Zakona o zaštiti životne sredine.

U obimu analize stanja životne sredine, uvažavajući specifičnosti projekta i karakteristike i potencijalne lokacije, predviđene za dati vid proizvodnje, neophodno je utvrditi stepen kumulativnih efekata na predmetnom prostoru, odnosno utvrditi prisustvo istih ili projekta slične prirode, uz stepen uzimanja i degradacije zemljišta datim vidom proizvodnje. Na osnovu konkretnih pokazatelja, u Dokazima bi se izvorima odabir pravilnih mjera zaštite životne sredine i uspostaviti odgovarajući monitoring sa ciljem zaštite životne sredine.

Ovim Rješenjem se od nosioca projekta traži da se pri izradi Dokaza uobzirom i zahtjevi ponudjeni u mišljenjima subjekata koji su sastavni dio ovog rješenja, posebno predloženi zaštitni mehanizmi, koji bi se postigli ugradnjom barijernog zelenog pojasa u cilju smanjenja uticaja projekta na neposrednu okolinu.

Ministarstvo je zaključilo da se sve mjere zaštite životne sredine koje uključuju i usklađivanje sa mišljenjima drugih nadležnih organa dostavljajući u postupku prethodne procjene uticaja na životnu sredinu, mogu primijeniti u Dokazima uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole, a mjerama koje sadrži ekološka dozvola se uticaji na životnu sredinu iz aktivnosti predmetnih objekata mogu smanjiti ili svesti na najmanju moguću mjeru, zbog čega je i odlučeno da sprovođenje procjene uticaja na životnu sredinu nije potrebno.

Podaci dostavljeni uz zahtjev za prethodnu procjenu su napisani stručnim tehničkim jezikom, sa tekstualnim, numeričkim i grafičkim podacima kao propisuje član 64. st. 4. Zakona o zaštiti životne sredine, a mjerama koje sadrži ekološka dozvola se uticaji na životnu sredinu iz aktivnosti predmetnih objekata mogu smanjiti ili svesti na najmanju moguću mjeru, te je odlučeno da sprovođenje procjene uticaja na životnu sredinu i pribavljanje studije uticaja nije potrebno.

U skladu sa članom 66. stav 1. tačka b) i stav 4. Zakona o zaštiti životne sredine, rješenje kojim se utvrđuje da sprovođenje procjene uticaja i pribavljanje studije uticaja na životnu sredinu nije obavezno, važi dvanе година od dana njegovog donošenja.

U skladu sa članom 66. stav 7. Zakona o zaštiti životne sredine ovo rješenje Ministarstvo dostavlja nosiocu projekta i u skladu sa članom 65. stav 1. navedenog zakona, Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republičkom zavodu za zaštitu kulturno - historijskog i prirodnog naslijeđa i Opštini Pelagićevo. Rješenje se takođe postavlja i na službenoj internet stranici Ministarstva, u periodu od 30 dana od dostavljanja rješenja nosiocu projekta.

U skladu sa Zakonom o administrativnim taknama, a po tarifnom broju 68. („Službeni glasnik Republike Srbije“ br. 100/11, 103/11, 67/13 i 123/20), uz zahtjev je priložen dokaz da je uplaćen iznos od 50.00 KM za izdavanje rješenja o prikladnoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

Ovo rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv istog nije dozvoljena žalba. Protiv ovog rješenja može se pokrenuti upravni spor kod Okružnog suda u Banja Luci, tužbom koja se podnosi u roku od 30 dana od dana dostavljanja rješenja. Tužba se predaje u potrebnom broju primjeraka taksiрана са износом од 100.00 KM судске таксе непосредно суду или му се шаље листом препоручено. У туžбу се доставља ово рјешење у оригиналу, овереном препису или овереној фотокопији.

- Достављено:
1. „NUKLEUS Group“ d.o.o. Pelagićevo,
Ta. Dervana, 4, Pelagićevo;
 2. Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite;
 3. Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
 4. Republičkom zavodu za zaštitu kulturno - historijskog i prirodnog naslijeđa;
 5. Opštini sa općim uredu i općinskom uredu, Opština Pelagićevo;
 6. Opštini;
 7. i/o

МИНИСТАР

Bojan Vukotonić

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА РЕПУБЛИКА СРПСКА ОПШТИНА ПЕЛАГИЋЕВО Административна служба	
Ок број:	2416225
Датум:	08.08. 2025 год.
Овај препис истоветан је његовом _____	
начелнику	ОПШТИНЕ
Састоји се од _____	страница _____
а напомиње се код _____	страница _____
Напомена _____	
Такса:	2.00 KM
М.П.	Овереном препису

NETEHNIČKI REZIME

U saglasnosti sa članom 64 Zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS" br. 71/12) i Zakona o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti životne sredine ("Sl. glasnik RS" br. 79/15, 70/20) izrađena je **PRETHODNA PROCJENA UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU** za planirani predmetni objekat - Farma pilića (za uzgoj brojlera) sa pratećim sadržajima, kapaciteta 30 000 brojlera po turnusu, na dijelu zemljištu označenom kao k.č. 962/1, K.O. Pelagićevo, opština Pelagićevo investitora d.o.o. "NUKLEUS Group" Pelagićevo.

Na lokaciji je predviđena 1 farma sa 30.000 brojlera sa jednim silosom i internim saobraćajnicama i platoima i dezo-barijerom kod ulaza na parcelu. Objekat je lociran u okviru predmetne parcele. Prilaz objektu omogućen je sa postojećeg puta naselju i preko internih saobraćajnica.

Objekat je u svojoj namjeni predviđen kao objekat primarne poljoprivredne proizvodnje – farma brojlera. Farma je maksimalnog kapaciteta od 30.000 komada/turnus.

Predmetna katastarska parcela je neizgrađena. Sa južne strane parcela graniči sa pristupnim putem. Dok sa ostalih strana sa izgrađenim i neizgrađenim zemljištem u privatnom vlasništvu.

Predmetna lokacija ima pristup preko postojećeg pristupnog puta sa južne strane parcele. U smislu infrastrukturne opremljenosti, predmetno područje opremljeno je javnom elektrodistributivnom mrežom. Snabdjevanje vodom će biti iz sopstvenog izvora.

Predmetna parcela 962/1 je u vlasništvu investitora 1/1. Uvidom u kopiju katastarskog plana, utvrđeno je da se predmetna parcela u površini $P=821\text{m}^2$ po kulturi klasi vodi kao njiva 3. klase i u površini $P=17706\text{m}^2$ vodi kao njiva 4. klase. **Ukupna površina parcele je $P=18.527\text{m}^2$.**

Krajnje gabaritne dimenzije objekata za uzgoj brojlera su: 84,80mx22,70m, spratnosti prizemlje (Pr); Neto površina objekta: **1.615,60 m²**

Teren na lokaciji je ravan i pogodan za izgradnju traženog objekta. Ne postoji rizik od plavljenja zemljišta niti pojave klizišta. Veličina i oblik parcele oblikom i dimenzijama zadovoljavaju potrebe za nesmetano održavanje i funkcionisanje predmetnog objekta.

Predmetna lokacija se nalazi u obuhvatu Prostornog plana opštine Pelagićevo (2012 - 2032). Za predmetnu lokaciju nije donesen niti jedan sprovedbeni dokument prostornog uređenja.

KOLIČINA I MASA TOVNIH PILIĆA PREMA FAZAMA UZGOJA

U cilju utvrđivanja optimalnih uslova uzgoja i izbjegavanja prenaseljenosti koja može negativno uticati na proizvodni proces, zdravlje jedinki i okolinu, dostavljamo sljedeće podatke:

- Planirani kapacitet objekta: **30.000 tovnih pilića po turnusu**
- Neto površina objekta: **1.615,60 m²**
- Gustoća naseljenosti: **približno 18,57 pilića po m²**
- Faze uzgoja (prema standardnom uzgojnom ciklusu od 42 dana):

Faza	Starost pilića	Broj jedinki	Prosječna masa po jedinki (kg)	Ukupna masa (kg)
Start (početna)	0–7 dana	30.000	0,15	4.500
Rani rast	8–21 dan	29.800*	0,70	20.860
Srednji rast	22–35 dan	29.500*	1,80	53.100
Završna faza	36–42 dan	29.000*	2,50	72.500

*Procijenjeni broj jedinki uz očekivani mortalitet od 1–3% tokom ciklusa.

Vodosnabdijevanje

Planirano snabdijevanje vodom vršiće se putem sopstvenog bunara.

Voda iz bunara koristiće se za napajanje živine i tehničku upotrebu (dezinfekcija, higijena opreme).

Elektroenergetski sistem

Lokacija je pokrivena javnom elektrodistributivnom mrežom.

Investitor ima mogućnost priključenja u skladu sa tehničkim uslovima nadležnog preduzeća.

Dodatno: mogućnost napajanja energijom pomoću sopstvenog agregata (rezervni sistem napajanja).

Otpadne vode

Za sanitarne otpadne vode predviđena je septička jama, građena u skladu sa pravilnikom o građenju i zaštiti voda. Ne postoji direktno priključenje na kanalizacionu mrežu.

Upravljanje stajnjakom i prostirkom

Posle svakog turnusa, stajnjak (izmet + prostirka) se mehanički iznosi iz objekta i odlaže u:

Nepropusnu betonsku lagunu ili plato (sa sistemom za sakupljanje curenja). Pokriva se ceradom ili se koristi nadstrešnica da bi se spriječilo ispiranje u podzemne vode

Plan korištenja i primjene kokošijeg đubriva (pilećeg stajnjaka)

Za objekat kapaciteta 30.000 brojlera po turnusu zavisi od više faktora, uključujući način uzgoja, trajanje turnusa, sistem ventilacije, upravljanje prostirkom, krajnju namjenu đubriva (npr. direktna primjena na poljoprivredne površine, kompostiranje ili prodaja), kao i zakonsku regulativu o upravljanju organskim otpadom.

Osnovni podaci

Kapacitet objekta: 30.000 brojlera

Trajanje turnusa: ~42 dana (6 nedelja)

Broj turnusa godišnje: 5 do 6 (u zavisnosti od pauze za čišćenje i dezinfekciju)

Proizvodnja stajnjaka po turnusu:

Prosečna količina đubriva po brojleru po turnusu = 1,5–2,5 kg (zavisi od vrste prostirke, ishrane i upravljanja)

Ukupno đubriva = 30.000 x 2 kg = 60.000 kg (60 tona) po turnusu

Primjenom najboljih tehničkih i tehnoloških rješenja u procesu rada na predmetnom prostoru, obezbijediti da se spriječi rasipanje otpada, te širenje prašine, buke, mirisa i drugih emisija u neposrednu okolinu. Preporučuje se intenzivno ozelenjavanje svih slobodnih površina na parceli, a naročito na rubovima prema susjednim parcelama.

Uticaj na životu sredinu, *nosioca projekta* d.o.o. "NUKLEUS Group", Pelagićevo, za planirani predmetni objekat - Farma pilića (za uzgoj brojlera) sa pratećim sadržajima, koja će se nalaziti na zemljištu označenom kao dio k. č. br. 962/1 K. O. Pelagićevo, opština Pelagićevo, planiranog uzgojnog kapaciteta 30 000 komada brojlera po turnusu., može se posmatrati kroz

- Uticaj u fazi izgradnje predmetnog objekta
- Uticaj u fazi redovne eksploatacije objekta
- Uticaj u vanrednim situacijama

Za potrebe utvrđivanja postojećeg stanja životne sredine kao i stepena zagađenja izvršena je valorizacija terena u smislu indikativnih mjerenja (nultog stanja) kvaliteta vazduha i nivoa buke, valorizacija stanja flore i faune, identifikacija mogućih prirodnih i kulturno istorijskih vrijednosti prostora, analiza klimatskih karakteristika, kao i drugih značajnih pokazatelja stanja životne sredine.

U toku rada predmetnog objekta su mogući sledeći uticaji na životnu sredinu:

- Emisija materija koje utiču na kvalitet vazduha (prašina, SO₂, NO₂, CO, NH₃);
- Neprijatni mirisi;
- Buka koju proizvode uređaji i mašine, neispravna motorna vozila;
- Čvrst i tečan otpad (mogućnost zagađenja zemljišta usled neadekvatnog zrinjavanja otpada prilikom održavanja higijene radnog prostora);
- Mogućnost zagađenja zemljišta, odnosno podzemnih voda u slučaju neadekvatnog tretmana otpadnih voda;
- Zagađivanje zemljišta čvrstim otpadom (razne vrste plastične ambalaže, kartona...)

Uticaji na životnu sredinu, koji se javljaju kao posledica eksploatacije firme, imaju trajni karakter i predstavljaju uticaje posebno interesantne sa stanovišta odnosa firme-životna sredina.

Ono što posebno treba naglasiti je činjenica da aktivnosti, objekti i tehnološki postupak navedene proizvodnje u određenim okolnostima, može ugroziti životnu sredinu kako u redovnom radu, tako i u slučaju incidenata.

Imajući u vidu lokaciju, i procesa rada te mogućnost incidentnih i akcidentnih situacija potrebno je definisati maksimalne mjere zaštite radne i životne sredine.

Osnovni cilj predloženih mjera za smanjenje emisija koje će se javiti na parceli kroz emisiju zagađujućih supstanci, buke i otpada, jeste da se obezbijedi proces rada koji ne ugrožava zdravlje ljudi, ne predstavlja smetnju za ljude i okolinu koji žive na toj lokaciji, floru i faunu, te materijalna i kulturna dobra. Imajući u vidu lokaciju i proces rada te mogućnost incidentnih i akcidentnih situacija u okviru ove analize, uvažavajući sve specifikacije same lokacije u pogledu elemenata životne sredine, definisane su maksimalne mjere zaštite radne i životne sredine. To su sledeće mjere:

Mjere za zaštitu vazduha

- Preduzeće je dužno da osigura provjeru kvaliteta vazduha na lokaciji preduzeća. Provjera i praćenje kvaliteta vazduha se vrše u cilju dokazivanja da postrojenje zadovoljava granične vrijednosti kvaliteta vazduha, parametre koje su određene Uredbom o vrijednostima kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 124/12), kao i u cilju dobivanja podataka za izradu katastra zagađivača, odnosno praćenja kretanja vrijednosti emisija određenog područja, jednom u tri godine.
- Kvasiti manipulativni plato u sušnom periodu i pažljivo rukovati sa hranom radi smanjenja emisija prašine od manipulacije sa hranom i prašine od transportni sredstava
- Izbjegavati zastoje u ventilacijskom sistemu čestim inspekcijama i čišćenjem cijevi i ventilatora

- Posipati zeolitski preparat po podu farme, radi smanjenja neugodnih mirisa (snižavanje koncentracije NH_3 i CO_2)
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu farme ili izvan nje, a bolesne životinje na vrijeme izdvojiti i postupati po preporukama veterinara.
- Investitor je dužan provoditi stalan higijenski i zdravstveni nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude.
- Oko objekta posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima.
- Koristiti tehnički ispravne uređaje i opremu kako bi se smanjile emisije zagađujućih materija u vazduh i spriječili incidenti.
- Stalno kontrolisati i obezbijediti odgovarajuće mikroklimatske uslove u objektima za tov pilića čime se emisije neprijatnih mirisa iz objekata svode na minimum.
- Za dovoz sirovina i odvoz gotovih proizvoda obezbijediti tehnički ispravna transportna sredstva koja koriste niskosumporna goriva kod kojih je sadržaj sumpora ispod 1%.
- Osigurati kvalitetnu klimatizaciju/ventilaciju za izvlačenje štetnih gasova iz peradarnika, uvođenje svježeg vazduha u peradarnike, kao i održavanje odgovarajuće temperature prostora za tov pilića, bez obzira na spoljnu temperaturu.
- U ventilatore moraju biti ugrađeni filterski sistemi kako bi se spriječilo širenje mikroorganizama i neprijatnih mirisa u vanjsku sredinu.
- Pratiti epidemiološku situaciju i u slučajevima ugibanja životinja iste zbrinjavati po preporukama veterinarske službe, a do zbrinjavanja uginule životinje odložiti u prostor za hlađenje u kojem se koristi rashladni medij usklađen sa Uredbom o supstancama koje oštećuju ozonski omotač ("Sl. glasnik RS" br. 94/05).
- Provoditi stalan higijenski i zdravstveni nadzor kako ne bi došlo do pojave bolesti koje su prenosive na ljude (zoonoze).
- Posebne mjere zaštite od buke nije potrebno provoditi, s obzirom na prirodu tehnološkog procesa.
- U slučaju povećanja kapaciteta postrojenja, promjene sredstava rada, izgradnje novih objekata u neposrednoj blizini, potrebno je izvršiti nova mjerenja parametara inikativnog kvaliteta vazduha (SO_2 , NO_2 , CO , PM_{10} , NH_3).

Mjere za zaštitu voda

- Sistemi za odvodnju i skladištenje otpadnih voda treba da budu izvedeni na način da ne zagađuju okolinu, a njihovo održavanje treba ugovoriti sa ovlaštenom komunalnom službom. Stoga je potrebno prepoznate vrste otpadnih voda sakupljati u zasebnu vodonepropusnu lagunu, te po punjenju iste, prazniti od strane ovlaštenog preduzeća, a sve prema Pravilniku o ispuštanju otpadnih voda u mjestima gdje ne postoji javna kanalizacija (Sl. gl. RS br. 68/01).
- Odvodnju tehnoloških otpadnih voda od pranja objekta nakon svakog turnusa, kao i odvodnju fekalnih voda riješiti izgradnjom lagune za otpadne vode. Planirana laguna mora da ispunjava uslove date Pravilnikom o tretmanu otpadnih voda za područja gradova i naselja gdje nema javne kanalizacije (Sl. glasnik RS broj 68/01).
- Površine ispred ulaza i pješačke površine oko objekta betonirati. Površine namjenjene kolskom saobraćaju raditi od asfalta ili elemenata za popločavanje namjenjenih za motorni saobraćaj. Ovičavanje kolovoza i pješačkih površina izvesti ugradnjom betonskih prefabrikovanih ivičnjaka.
- Zabranjuje se izlivanje otpadne vode u recipijent bez odgovarajućeg predtretmana u skladu sa Uredbom o klasifikaciji i kategorizaciji vodonosnika (Službeni glasnik RS br. 42/01).
- U skladu sa Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12) sredstva za dezinfekciju moraju se koristiti na način da ne zagađuju okolinu.
- Pri provođenju zdravstvenih i higijensko - sanitarnih mjera na farmi za tov pilića (broj 12/12) koristiti samo odobrena i dozvoljena sredstva uz nadzor nadležne veterinarske službe.

- Investitor je u obavezi da sprovodi mjere dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije na farmi, koje smiju obavljati samo pravne i/ili fizičke osobe koje posjeduju rješenje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
- Građevine internog sistema odvodnje otpadnih voda (kanali, cjevovodi, spremnici, otpadne vode od pranja objekata, septičke jame) projektovati i izgraditi u skladu sa tehničkim zahtjevima za građevine odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda.
- Sanitarne otpadne vode i otpadne vode iz dezinfekcijske barijere sakupljati u vodonepropusnu jamu za otpadne vode koje treba periodično kontrolisati i prazniti putem nadležne komunalne službe.
- Za čišćenje unutrašnjosti proizvodnih građevina i sl. i dezinfekciju vode iz dezbarijere koristiti biorazgrađiva sredstva.
- Redovno kontrolisati instalacije pitke vode radi izbjegavanja neželjenog prolijevanja te voditi zapise o primjeni vode putem računa o potrošnji, te pravovremeno otkrivati i popravljati kvarove instalacija.
- Kontrolu građevina internog sistema odvodnje otpadnih voda na svojstvo vodonepropusnosti, strukturalnosti i funkcionalnosti obaviti prije puštanja farme u rad a nakon toga kontrolu obavljati svakih pet godina.
- Prostor u kome je smješten agregat održavati urednim, redovno kontrolisati eventualno prosute količine ulja u metalnoj posudi ispod agregata, a iste pokupiti upijajućim apsorbensom (piljevina, krpa), koji nakon toga, odlagati u kontejner za opasni otpad.
- U cilju prevencije mikrobiološke kontaminacije podzemnih voda ili vode za piće individualnih vodoopskrbnih objekata obližnjih mjesta, strogo se zabranjuje deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo koje vrste otpadnih materija na lokaciji i oko nje.
- Voditi evidenciju o održavanju septičke jame i vodonepropusne betonske jame (lagune) (datum i vrijeme čišćenja, količina očišćenog sadržaja, ime, prezime i potpis odgovornog lica za čišćenje, i ime, prezime i potpis lica koji je izvršio čišćenje).
- Kod čišćenja podova farme prvo detaljno provesti mehaničko čišćenje, kako se kasnijim ispiranjem voda ne bi opterećivala elementima i jedinjenjima sadržanim u dubrivu, posebno azotnim (N) i fosforim (P) jedinjenjima.
- Na ulazu na predmetnu lokaciju i ispred ulaza u objekat farme, u skladu sa Pravilnikom o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 136/10), izgraditi dezo barijeru.
- Upravljanje sadržajem iz dezo barijere tako da ne dolazi do prelijevanja. Dezo barijere redovno čistiti a sadržaj odlagati u septičku jamu.

Mjere za zaštitu zemljišta

- Na odgovarajućim mjestima potrebno je postaviti kontejnere zatvorenog tipa za prikupljanje komunalnog otpada.
- Sva vozila i mehanizacija koja će se koristiti na farmi treba da bude na betoniranom ili asfaltiranom platou predviđenom za parking, obezbjediti absorbent (pijesak, piljevina) kojom bi se dijelovalo na eventualno prosutu naftu i naftne derivate, a nastali otpad ove vrste tretirati kao opasan u saradnji sa ovlaštenom službom.
- Redovno održavati i čistiti septičku jamu.
- Sačiniti i uspostaviti odgovarajući detaljan plan monitoringa zaštite površinskih i podzemnih voda, kao i poljoprivrednog zemljišta.
- Projektovanjem i eksploatacijom ovog prostora moraju biti primjenjene mjere kojima će se obezbijediti uređenje i očuvanje tla kao građevinskog zemljišta i životne sredine. Posebno se određuje obaveznost zaštite svih dobara prilikom iskopa temeljnih jama i drugih iskopa.
- Ukoliko se u toku izvođenja građevinskih i drugih radova naiđe na arheološka nalazišta ili arheološke predmete, investitor je obavezan da odmah, bez odlaganja, prekine radove i obavijesti nadležne organe da

preduzme mjere da se nalaz ne uništi i ne ošteti i da se sačuva na mjestu i u položaju u kome je otkriven.

- Iako Investitor zahvata će sam aplicirati đubrivo na poljoprivredne površine, obavezan je upoznati u slučaju prodaje svoje ugovorne partnere s preporukama o pravilnoj upotrebi kokošjeg đubriva na poljoprivrednim površinama.

Glavne preporuke navodimo kako slijedi:

- preporučuje se kokošji đubrivo aplicirati na poljoprivredne površine nekom od uobičajenih agrotehničkih metoda (plitko ljetno oranje – tzv. prašenje strništa, konvencionalno oranje, dirljanje i tanjiranje);
- preporučuje se kokošije đubrivo aplicirati na poljoprivrednim površinama na kojima se uzgajaju kulture koje "troše" dosta azota kao što su kukuruz, šećerna repa, krompir i djetelina;
- preporučuje se kokošije đubrivo aplicirati na poljoprivrednim površinama u što ranijoj fazi rasta biljaka s ciljem najvećeg prihvata hranjiva od strane usjeva i smanjenja opasnosti od onečišćenja, a izbjegavati ili minimizirati u razdoblju bez usjeva (uobičajeno od septembra do marta, ovisno o području). Na travnjacima, opasnost od opterećenja azotom nije toliko uvjetovana datumom primjene, jer je vrijeme usvajanja hranjiva od strane biljaka uobičajeno duže nego što je to slučaj za većinu ratarskih kultura;
- Izvršiti ozelenjavanje slobodnih površina unutar lokacije i podizanje zelenog pojasa rubnim dijelom parcele.

Mjere za sprečavanje i smanjenje čvrstog otpada

- Za prikupljanje komunalnog otpada, koji nastaje svakodnevnim radom ovakvih objekata, postaviti kontejner na namjenska mjesta i redovno ih prazniti od strane ovlaštene institucije.
- Pridržavati se Plana upravljanja otpadom pripremljenim u skladu sa čl. 22 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. glasnik RS", br. 111/13, 106/15, 16/18, 70/20)
- Nositelj zahvata treba voditi brigu o upravljanju otpadom sa životinjskim lešinama i otpadom životinjskog porijekla, otpad ključnog broja 02 01 02 – otpad životinjskog tkiva, što je propisano Zakonom o veterinarstvu (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 42/08, 06/12), što je u skladu s Direktivom 90/667/EEC o veterinarskim uslovima za odlaganje i postupanje s otpadom životinjskog porijekla. Sav životinjski otpad proizveden u vlastitom objektu treba predati skupljaču životinjskog (organskog) otpada kojem su povjereni poslovi skupljanja na određenom epizootiološkom području. Potrebno je od strane nadležne veterinarske službe utvrditi uzrok uginuća.
- Upravljanje ostalim vrstama otpada mora se provoditi u skladu sa Zakon o upravljanju otpadom („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21) i Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), kako slijedi:
- Otpad čija se vrijedna svojstva mogu iskoristiti mora se odvojeno skupljati i koristiti; svih nastalih vrsta otpada mora biti organizovano na lokaciji farme;
- Opasni otpad nastao liječenjem i prevencijom bolesti u životinja potrebno je odvojeno sakupljati u spremnike namijenjene za tu svrhu, te njihovo zbrinjavanje ugovoriti s ovlaštenim preduzećem koje posjeduje dozvolu za skupljanje, prijevoz i/ili zbrinjavanje opasnog otpada.
- Tijela uginulih životinja mogu biti izvor zaraze, a time i opasnosti za ostale životinje, pa i ljude. U Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 19/15, 79/18) ovaj otpad je deklarisan pod šifrom 18 02 02* i označen kao opasan. Ova vrsta otpada zahtjeva poseban tretman u cilju neškodljivog uklanjanja.
- Nabaviti namjenske, vodonepropusne kontejnere zatvorenog tipa i posude za zbrinjavanje komunalnog, opasnog, neopasnog i organskog otpada i iste postaviti na čvrstu podlogu na

- lokaciji, za bezbjedno privremeno odlaganje, zaštićenu od atmosferskih uticaja.
- Kontejneri - kante za skladištenje otpada moraju jasno biti označeni tipom i nivoom opasnosti otpada.
- Za sakupljanje otpada od papira i kartona obezbijediti poseban kontejner za odlaganje do konačnog zbrinjavanja.
- U skladu sa zahtjevima Pravilnika o izmjenama Pravilniku o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Sl. glasnik RS" br. 19/15, 79/18), zabranjeno je formiranje, deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo kakvih količina pilećih fekalija na nehigijenski način, jer su ta mjesta dodatni izvor epidemioloških opasnosti po zdravlje ljudi, naročito tokom ljetnog perioda kada postaju leglom insekata i izvor nepodnošljivih neprijatnih mirisa.
- Zabranjuje se osnivanje stočnog groblja u krugu predmetne parcele ili izvan nje.
- U nedostatku vlastitih poljoprivrednih površina, sklopiti ugovor sa preduzećima, koja će uzimati kokošje đubrivo (organski otpad) sa farme i aplicirati ga na vlastitim površinama. Investitor ima obavezu da upozna ugovorne partnere s odredbama Nitratedirektive 91/676/EES, Aneks III, u vezi načina apliciranja kokošjeg đubriva na poljoprivredne površine;
- Za transport kokošjeg đubriva potrebno je obezbijediti namjenska vozila, osigurana od prosipanja i curenja sadržaja iz vozila.
- Vodonepropusnu betonsku lagunu za prihvatanje otpadnih voda (iz procesa pranja podova farme) redovno prazniti nakon svakog proizvodnog ciklusa. Investitor je dužan vršiti vizuelnu kontrolu fizičkog stanja lagune i njene popunjenosti, s ciljem sprečavanja iscurivanja otpadnih voda u zemljište.
- Talog iz septičke jame redovno čistiti u saradnji sa institucijom ovlaštenom za zbrinjavanje ove vrste otpada, u skladu sa sklopljenim ugovorom.
- Vršiti uklanjanje otpada shodno Planu upravljanja otpadom uz obaveznu primarnu selekciju kojim se obezbjeđuje visok stepen zaštite javnog zdravlja u vezi sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 14/10), te prema Katalogu otpadnih materija voditi urednu evidenciju o proizvedenim količinama uz napomenu da kada se radi o čišćenju i pranju nakon završenog turnusa otpad se ne smije zadržavati na lokaciji.
- Sve Ugovore za zbrinjavanje otpada zaključiti sa ovlaštenim institucijama u skladu sa Katalogom otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 19/15, 79/18) i Zakonom o upravljanju otpadom ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 i 65/21).

Radnici koji vrše sakupljanje komunalnog otpada dužni su rukovati posudama za odlaganje komunalnog otpada tako da se on ne prosipa, ne diže prašina i da se posude za sakupljanje otpada ne oštete. Ukoliko dođe do prosipanja otpada prilikom sakupljanja od strane radnika komunalnog preduzeća isti su dužni taj otpad ukloniti. Ukoliko nadležna komunalna služba organizuje reciklažu materijala izdvojenih iz komunalnog otpada (staklo, papir, limenke, organski otpad - ostaci hrane), potrebno je ove otpadne materijale razdvajati i skupljati u za tu svrhu namjenjene posude do preuzimanja.

U cilju sprečavanja nastajanja otpada, kao i pravilnog tretmana nastalog otpada, potrebno je preduzeti sve radnje i postupke koji su regulisani Zakon o upravljanju otpadom ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20 i 63/21).

Opšte mjere koje se preduzimaju radi sprečavanja nastanka otpada:

- poboljšanje procesa u postrojenjima i uvođenje novih tehnologija koje omogućavaju iskorištenje nastalog otpada,
- otvaranje mogućnosti da se nastali otpad koristi kao energent,
- lociranje mjesta na kojima se nepropisno odlaže otpad i njegov dalji tretman u cilju dalje upotrebe ili odlaganja na uređene i odobrene deponije,
- razvijanje kolektivne svijesti da se posvećuje veća pažnja selektivnom razvrstavanju otpada i očuvanju životne sredine.

Pored navedenih mjera i poštovanja važećih Zakona i propisa, potrebno je preduzeti i konkretne mjere koje se odnose na svako pojedinačno preduzeće ili ustanovu koja se bavi problemom zbrinjavanja otpada i to:

- voditi računa da se na lokaciji koju pokriva nadležna komunalna organizacija ne pojavljuju divlje deponije,
- u procesu prikupljanja otpada vršiti podjelu otpada po vrstama, postavljanjem kontejnera za različite vrste otpada, kako bi se umanjila količina nekorisnog otpada, odnosno stvorili olakšani uslovi za dalju preradu u cilju njegovog iskorištenja,
- otpad u saradnji sa ovlaštenom kućom odvoziti i deponovati isključivo na određenu lokaciju,
- raspoloživa tehnička sredstva održavati i spriječiti moguća zagađenja koja mogu nastati uslijed neispravnosti u toku izgradnje i eksploatacije,
- vanjske površine održavati urednim.

Proizvođač otpada obavezan je da vodi svakodnevnu evidenciju o vrsti i količini produkovanog otpada po vrstama, za čije zbrinjavanje je odgovoran odgovorno lice (koordinator za otpad).

Mjere za zaštitu od buke

- Tokom rada farme za tov pilića, sam proces proizvodnje neće uzrokovati povećanje nivoa buke. Povremeno će se javljati buka od poljoprivredne mehanizacije (traktor i druga pomoćna vozila), ali uzimajući u obzir mali broj mašina te njihovo pojedinačno korištenje, taj uticaj nije značajan te stoga nije potrebno propisivati posebne mjere zaštite od buke.

Mjere za zaštitu pejzaža

- redovno održavati zelene površine u krugu kompleksa, kako bi se spriječilo širenje invanzivnih i stranih vrsta;
- na mjestima gdje je moguće, u krugu kompleksa i na njegovim obodima potrebno je formirati zasade drveća. Ukoliko zbog nedostatka prostora nije moguće formirati višeredni zasad drveća, a da bi se postigla što bolja funkcija zaštite, prijedlog je da se zasadi obrazuju od što više vrsta drveća različitih osobina (brzine rasta, visine, gusrine i oblika krošnje) i izvrši sadnja drveća što većeg prečnika krošnje u jednom redu i manjeg u dva reda. Da bi se ostvarila zaštita i u toku zimskog perioda, pored lišćarskih, potrebno je učešće zimzelenih i četinarskih vrsta.
- Ukoliko se u toku rada otkrije prirodno dobro o nalazu obavijestiti Republički Zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske i preduzeti sve mjere kako se prirodno dobro ne bi oštetilo do dolaska ovlaštenog lica.
- Sačuvati sve vrste koje su u kategoriji zaštićenih vrsta (endemične, rijetke i ugrožene). Endemični i rijetki oblici među kopnenim organizmima predstavljaju baštinu kojoj se mora posvetiti posebna pažnja.

Mjere zaštite zdravlja stanovništva

- U cilju minimizacije uticaja na zdravlje radnika, okolnog stanovništva i resursa životne sredine, rad farme organizovati u strogo higijensko - sanitarnom režimu;
- Spriječiti nekontrolisano odlaganje otpada, koje je i dodatni uzrok narušavanja higijensko-epidemiološke situacije širih razmjera. U skladu sa zahtjevima Pravilnikom o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 19/15, 79/18), zabranjeno je formiranje, deponovanje, odlaganje i skladištenje bilo kakvih količina pilećih fekalija na nehigijenski način, jer su ta mjesta dodatni izvor epidemioloških opasnosti po zdravlje ljudi, naročito tokom ljetnog perioda kada postaju leglom insekata i izvor nepodnošljivih neprijatnih mirisa;
- Mjere zaštite životne sredine planski provoditi u cilju sprečavanja akcidenata koji mogu imati trenutno negativno ili odloženo kumulativno dejstvo;

- U toku rada farme pratiti epidemiološku situaciju i u slučaju pojave bolesti izvršiti obavješćavanje, a za radnike provoditi preventivne preglede i redovne periodične preglede uslova radne sredine. Investitor je dužan provoditi mjere obavezne preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije;
- Higijensko - sanitarno uklanjanje otpadnih voda vršiti putem trokomorne vodonepropusne septičke jame u skladu sa Pravilnikom o tretmanu i odvodnji otpadnih voda za područje gradova i naselja gdje nema kanalizacije („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 68/01), i redovno pražnjenje od strane nadležne komunalne organizacije.
- Oko objekta investitor je dužan posaditi zaštitni zeleni pojas, odnosno zaštitnu barijeru od odgovarajućeg rastinja koje zadovoljavaju kriterijume kao što su brz rast, duži vegetacioni period i drugo u dogovoru sa odgovarajućim stručnjacima;
- Obezbjediti sertifikat o zdravstvenoj ispravnosti stočne hrane je zakonska obaveza investitora i pilećeg mesa prije izlaska na tržište;
- Obezbjediti higijensko - tehničke mjere zaštite radnika, radnu odjeću i druge mjere lične i kolektivne zaštite radnika.
- Upućivanje radnika na preventivne ljekarske preglede prije stupanja u radni odnos. Održavanje u ispravnom stanju i vršenje pregleda i ispitivanja sredstava za rad. Pregled i ispitivanje sredstava rada vršiti u skladu sa Pravilnik o postupku i rokovima preventivnih i periodičnih pregleda i ispitivanja opreme za rada i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne sredine („Službeni glasnik RS“, broj 66/08).
- Osposobljavanje zaposlenih za bezbjedan i zdrav rad. Na osnovi Zakon o zaštiti na radu („Službeni glasnik RS“, broj 01/08) osposobljavanje radnika se vrši prije početka rada i ukoliko se radnik raspoređuje sa jednog radnog mjesta na drugo.
- Radi veće bezbjednosti i zdravlja zaposlenih, obezbjediti potrebnu zaštitnu opremu i korišćenje iste, a svakih 15 dana obavljati razgovor sa zaposlenim na njihovim radnim mjestima i ukazivati na neophodnost primjene zaštitnih mjera, kao i prihvatiti određene prijedloge u cilju poduzimanja određenih preventivnih mjera za otklanjanje rizika na radnom mjestu.
- Vršiti obuku radnika iz oblasti zaštite od požara (Zakon o zaštiti od požara „Sl. Glasnik RS“ br.94/19) i redovan pregled PP opreme.

Mjere za sprečavanje akcidenta (ekološke nesreće)

- Za predmetni objekat propisuje se obaveza projektovanje i izgradnje za VIII seizmičku zonu.
- Obzirom na djelatnost (tov brojlera) neophodno je da se obezbijede odgovarajući veterinarsko - sanitarni uslovi kako bi se otklonile mogućnosti kontaminacije. Rad veterinarske službe u objektu treba da bude organizovan u skladu sa važećim pravilnicima.
- Kako bi se ograničio pristup ljudi i životinja lokaciji, potrebno postaviti ogradu (žičane mreže, najmanje u visini 1,20 m). Pristup u krug farme nezaposlenim osobama treba biti zabranjen. Znakove zabrane istaknuti na vidnim mjestima.
- Posjetioci na farmu, moraju nositi zaštitne ogrtače, gumenu obuću ili plastične navlake za cipele. Prije ulaza u objekte potrebno je izvršiti dezinfekciju ruku i obuće. Na ulazu treba postaviti plastične posude sa dezinfekcionim sredstvom.
- Ukoliko se ipak pojavi neko oboljenje, bolesne ili iscrpljene životinje treba izdvojiti i pružiti im odgovarajuću njegu uz veterinarsku pomoć.
- O liječenju životinja i njihovom eventualnom uginuću treba voditi urednu evidenciju. Knjiga evidencija mora se čuvati najmanje 3 godine i na zahtjev nadležnog veterinarskog inspektora dati na uvid.
- Slučaj uginuća neophodno je prijaviti nadležnoj veterinarskoj službi. Za uginulu životinju mora se utvrditi uzrok uginuća. Nakon uginuća obavezno je očistiti, oprati i dezinfikovati mjesto na kojem se leš nalazio. U slučajevima uginuća životinja iste je potrebno propisno zbrinjavati.
- Veterinarski inspektor treba da vodi evidenciju o broju uginulih životinja, a veterinarsko - sanitarni pregled i kontrola životinja i mesa podrazumjeva sledeće:

- Procjenu higijenske ispravnosti mesa i organa zaklanih životinja i kontrolu sprovođenja mjera osposobljavanja uslovno higijenski ispravnog mesa i organa zaklanih životinja.
- Uzimanje uzoraka mesa i organa zaklanih životinja kao i proizvoda od mesa radi pregleda i provjere ili sprovođenja monitoring programa za: mikrobiološki pregled, pregled na prisustvo rezidua i kontaminata, pregled na prisustvo radionuklida, ocjenu kvaliteta proizvoda od mesa.
- U objektu treba da se obavlja kontrola:
 - Ispunjenosti (prije i u toku rada) uslova u pogledu čistoće svih radnih prostorija, sanitarnih prostorija u objektu kao i transportnih sredstava.
 - Pravilne primjene sredstava za dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju.
 - Temperaturnih uslova u proizvodnim prostorijama.
 - Načina skladištenja i zbrinjavanja konfiskata.
 - Higijenske ispravnosti vode u proizvodnim prostorijama.
 - Hlorisanja vode i količine rezidualnog hlora u vodi.
 - Čistoće radne odjeće i obuće zaposlenih radnika u objektu i njihove lične higijene
 - Sprovođenja mjera obaveznog sanitarnog pregleda zaposlenih.
 - Čistoće kruga objekta.
- Potrebno je sa pristupne saobraćajnice obezbjediti nesmetan prolaz vatrogasnim vozilima do planiranog predmetnog objekta.
- Obaveza Investitora/vlasnika je da preduzme opsežne preventivne mjere zaštite od požara prema važećim standardima i obezbjedi potrebna sredstva za početno gašenje (protivpožarni aparati, hidranti), odnosno brzu lokalizaciju požara, te obučavanje radnika za stručno i bezbjedno rukovanje uređajima i sredstvima za gašenje odnosno lokalizaciju požara.
- Obaveza Investitora/vlasnika je da obezbijedi periodične preglede sredstava rada opreme i instalacija, sistema za vodosnabdjevanje, obezbijedi preglede i mjerenja parametara koji utiču na uslove radne sredine, kao i pregled sa aspekta primjenjivosti mjera zaštite životne sredine. Ovaj pregled mora obaviti verifikovana institucija.
- Potrebno je zbog udaljenosti vatrogasnog društva, predvidjeti gašenje početnih požara priručnim sredstvima, te je u svim dijelovima objekta potrebno projektovati i izvesti unutrašnju i vanjsku hidrantsku mrežu, u skladu sa Pravilnikom o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara (Sl. glasnik RS broj 39/13).
- Sve mjere zaštite kao što su postavljanje prevoznih i ručnih aparata i ostalih sredstava za gašenje početnih požara, projektovanje vanjske i unutrašnje hidrantske mreže, kao i eventualno druge potrebne mjere, treba obraditi Elaboratom zaštite od požara koji obavezno mora biti sastavi dio tehničke dokumentacije.
- Materijali od kojih će se graditi objekat treba da ispunjavaju uslove vezane za zaštitu od požara tj. treba da posjeduju odgovarajuće ateste, uz poštovanje aktuelnog Zakona o zaštiti od požara (Sl. glasnik RS broj 19/10 i 64/13).

Ostale mjere

- Primjenom najboljih tehničkih i tehnoloških rješenja u procesu rada na predmetnom prostoru, obezbijediti da se spriječi rasipanje otpada, te širenje prašine, buke, mirisa i drugih emisija u neposrednu okolinu.
- Prema opštim pravilima urbanističke parcelacije i regulacije, udaljenost objekta od granice prema susjednoj parceli mora biti minimalno 3,0 m, a prema pristupnom putu 5,0 m, u suprotnom investitor mora dobiti Saglasnost vlasnika parcele prema kojoj je udaljenost objekta manja od pravilnikom propisane.
- U okviru kompleksa proizvodnog objekta i parcele potrebno je predvidjeti sve potrebne prostorije i pridržavati se svih važećih propisa i standarda vezanih za ovu vrstu namjene (Pravilnik o zaštiti životinja za držanje i uslovima koje moraju da ispunjavaju objekti za držanje životinja, Sl. glasnik RS broj 136/10).
- U cilju maksimalnog iskorištavanja prednosti podneblja i lokalnog klimata, preporučuje se primjena elemenata bioklimatskog principa građenja koji se bazira na tradiciji i iskustvu življenja u ovom podneblju, a iskazuje se kroz pravilnu orijentaciju objekta, primjenu odgovarajućih građevinskih materijala, korištenje elemenata zaštite od Sunca, korištenje principa aktivnog zahvata Sunčeve energije itd.

- Objekat graditi od čvrstih materijala odgovarajućeg kvaliteta tako da se zadovolji stabilnost, funkcionalnost i buduća namjena objekta
- Temeljenje objekta vršiti na osnovu elaborata o geomehničkim ispitivanjima i statičkog proračuna koji je sastavni dio tehničke dokumentacije potrebne za izvođenje.
- Za objekta bruto površine veće od 50 m² obavezna je primjena mjera energetske efikasnosti, odnosno sastavni dio tehničke dokumentacije treba da bude i elaborat energetske efikasnosti, a kao uslov za tehnički prijem, odnosno pribavljanje Upotrebne dozvole, potrebno je prethodno pribaviti energetska sertifikata.

Obavezna je izrada projekta vanjskog uređenja kojim je potrebno obuhvatiti dio zemljišta koji je neophodan za nesmetano funkcionisanje i korištenje objekta. Sa njim treba da su riješeni:

- pristup parceli priključenjem na postojeći lokalni put
- ukupna interna saobraćajna površina
- evakuacioni putevi, šahtovi svih komunalnih instalacija, pješačke i zelene površine
- izgradnja dezinfekcionih barijera na ulazu/izlazu
- asfaltiranje/betoniranje svih manipulativnih površina (ulaz, pješačke površine, površine namijenjene za kolski saobraćaj)
- izgradnja lagune i upojnog bunara
- kontrolisani ulaz u farmu.

U programu praćenja stanja životne sredine neophodno je provoditi sljedeće mjere:

- mjerenje imisije štetnih materija u vazduh;
- kontrola emisije čvrstog otpada,
- kontrola emisije prašine,
- kontrola otpadnih voda,
- kontrola buke u okruženju.

Mjere planirane za monitoring i praćenje emisija se odnose na kontinuirano praćenje emisije nastalih otpadnih gasova, buke, nastalog čvrstog otpada, otpadnih voda, kao i redovno i kontinuirano praćenje potrošnje sirovina i pomoćnih materijala. Sve ove mjere monitoringa imaju za cilj smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduh, vodu i zemljište, čime se smanjuje uticaj navedenog postrojenja na životnu sredinu.

Na lokaciji farme je potrebno uspostaviti monitoring svih segmenata životne sredine koji mogu biti narušeni tokom izvođenja radova, kao i u toku eksploatacije, radi postizanja visokog nivoa zaštite životne sredine u cjelini.

Cilj monitoringa je da se utvrdi efikasnost predviđenih preventivnih mjera ublažavanja negativnih uticaja na kvalitet životne sredine, kao i da se identifikuje svaka promjena u novonastaloj životnoj sredini.

Monitoring imisije u vazduhu: mjerenje imisije štetnih materija u vazduhu (Sumporni oksidi: SO₂, Azotni oksidi: NO, NO₂, NO_x, O₃, Ukupne lebdeće čestice-ULČ), na ulazu i u krugu farme, vršiti **jednom tri godine**, prema Uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha ("Službeni glasnik RS", broj: 124/12) i Pravilnikom o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha ("Sl. glasnik RS", br. 3/15)

Monitoring emisije buke : monitoring emisije buke na lokaciji farme, vršiti **jednom tri godine**, u skladu sa Pravilnikom o dozvoljenim granicama intenziteta zvuka i šuma („Sl.list. BiH”br. 46/89).

Monitoring proizvodnje i nastanka otpada: voditi evidenciju u koju se upisuju podaci važni za odvijanje radnih procesa, a naročito o uticaju postrojenja na elemente životne sredine, kao što su: količina i način deponovanja otpada po vrstama, količina utrošenih sirovina i pomoćnih materijala, vode i električne energije (ukupno, kao i po jedinici proizvoda), podaci o godišnjoj proizvodnji i

preduzetim mjerama po zahtjevima iz ekološke dozvole, inspekcije i nadležnih organa. Monitoring obavljati **mjesečno**.

Na osnovu pregleda lokaliteta, dokumentacije i uvida u situaciju na terenu konstatujemo da će se uticaj na životnu sredinu, nastao eksploatacijom predmetne djelatnosti moći potpuno svesti u Zakonom dozvoljene okvire, ukoliko se u narednom periodu sprovedu gore predložene mjere u tački d. ovih *Dokaza*.

Ovi *Dokazi* za izdavanje ekološke dozvole se odnose na predstavljeni (opisani) proces rada i kapacitet predmetnog objekta, a u slučaju izmjene radnog procesa ili kapaciteta, potrebno je izraditi novu dokumentaciju od strane ove ili druge ovlaštene institucije.

Preduzimanjem ovog zahvata, nosilac projekta se opredijelio za obavljanje djelatnosti u skladu sa pozitivnim zakonima iz domena zaštite životne sredine i zaključcima koji će se utvrditi rješenjem nadležnog organa za izdavanje ekološke dozvole.

Na osnovu svih analiza relevantnih uticaja moguće je donijeti generalni zaključak da su uticaji predmetnog objekta, na životnu sredinu takvi da se, specificiranim mjerama mogu dovesti u prihvatljive granice, pa se eksploatacija predmetnog objekta može prihvatiti sa stanovišta mogućih uticaja na životnu sredinu.